Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici,
Noul Hrisostom, Episcop de Ohrida
şi Jicea

RUGĂCIUNI PE MALUL LACULUI

Sfântul Ierarh Nicolae Velimirovici,
Noul Hrisostom, Episcop de Ohrida
şi Jicea

RUGĂCIUNI
PE MALUL LACULUI

Traducere din limba engleză
de PAUL BĂLAN

Se tipăreşte cu binecuvântarea
Prea Sfinţitului Părinte
IUSTINIAN
Episcopul Maramureşului şi Sătmarului

EDITURA ANESTIS
2006

EDITURA ANESTIS
2006

Tel.: 0745785066
0723507936

ISBN 973-87331-1-1

Tablă de materii

Ilustrația de pe coperta I: *imagine a lacului Ohrid din sudul Iugoslaviei, unde episcopul Nikolai a alcătuit aceste rugăciuni. Mănăstirea întemeiată aici în secolul al XIII-lea este închinată Sfântului Ioan Teologul.*

Cuvânt înainte

"Aș fi dorit să pot face muzicanți din piatră, dănțuitori din nisipul lacului și menestreli din frunzele tuturor copacilor din munți, ca toți aceștia să-mi poată fi de folos spre a-L slăvi pe Domnul – și pentru ca glasul pământului să poată fi auzit printre cetele de îngeri!".

Așa începe cea de-a șaptea meditație a celor o sută de "Rugăciuni pe malul lacului" compuse în anul 1922, în vremea când episcopul Nikolae admira apele albăstrii ale lacului Ohrida din sudul Iugoslaviei din pitoreasca sa mănăstire aflată pe malul lacului. Aceste rugăciuni aveau să devină una dintre cele mai vestite și mai iubite lucrări ale episcopului Nikolai; iar atunci când au fost tipărite pentru prima oară au fost primite cu un entuziasm excepțional – așa cum se observă din recenzia făcută asupra cărții de către Părintele Justin Popovici la vremea aceea (tradusă și publicată în acest volum ca **Introducere**).

Rugăciunile incluse în acest volum din seria "Comori ale spiritualității ortodoxe sârbești" sunt mai mult decât niște simple rugi către Dumnezeu aduse de către episcopul Nikolai. Ele sunt, de fapt, cugetări teologice și filosofice ale legăturilor dintre veșnicie și vremelnicie, cer și pământ, viață și moarte, realitate și iluzie, Creator și creație, Dumnezeu și om.

Ele sunt meditaţii care sondează adâncimile sufletului fiecărui om, explorând, în acelaşi timp, înălţimile splendide ale Celui Preaînalt, care contemplă deznădejdea morţii şi bucuria slăvitei nădejdi a Învierii, care descriu firea fragilă a omului căzut şi descoperă tăria de nebiruit a Omului-Hristos.

Aceste rugăciuni sunt deopotrivă profunde şi lucide, pline de adânca şi deplina înţelegere filosofică şi teologică a legăturii complexe dintre Dumnezeu şi om, dar formulate în limbajul poetic curat al inimii şi sufletului evlavioşilor ţărani sârbi.

Mulţi sunt sârbii care pot afirma că această carte le-a schimbat complet viaţa. Alţii o citeau şi o reciteau atât de des în anii tinereţii lor încât aveau un exemplar al ei permanent pe noptieră. Ea este una dintre lucrările clasice ale spiritualităţii ortodoxe sârbeşti şi a fost publicată şi republicată de nenumărate ori de-a lungul deceniilor în versiunea sa originală sârbească. Acum, pentru prima oară de la cea dintâi apariţie a ei, cu aproape 70 de ani în urmă, a avut parte de o frumoasă traducere în limba engleză, iar eparhia noastră se bucură de privilegiul de a o publica.

Sfântul oblăduitor al Sfintei noastre Biserici Ortodoxe Sârbeşti, Sfântul Sava, a spus cândva: "Rugăciunea către Dumnezeu a fost întotdeauna pentru mine cea mai mare binecuvântare de pe lume". De aceea noi, ca nişte fii duhovniceşti ai Sfântului Sava ar trebui cu toţii să căutăm a descoperi bogăţiile acestei "măreţe binecuvântări" a Sfântului Sava şi să învăţăm a ne ruga, nu numai la Sfânta Liturghie duminicală, ci şi în viaţa noastră de zi cu zi şi mai presus de orice să ne rugăm în inimile noastre.

† Mitropolitul Irineu

Prefaţa traducătorilor ediţiei engleze

Aceste rugăciuni sunt pietre preţioase, meditaţii care licăresc cu străluciri diamantine. Ele încălzesc inima, mângâie sufletul, aduc lacrimi în ochi. Ele pot schimba şi îmbogăţi viaţa omului credincios întru Domnul. Toate acestea se vor întâmpla numai dacă, aşa precum spune Arhimandritul Justin în Introducerea sa, ele sunt citite cu rugăciune, evlavie, încet şi cu atenţie. Această carte nu este un roman de duzină plin de născociri şi ficţiuni. Acestea sunt conversaţii între om şi Dumnezeu şi între Dumnezeu şi om. Ar fi mai bine să se citească doar o rugăciune, o dată şi cu atenţie, decât multe şi fără grijă şi neatent.

Cugetaţi la ceea ce citiţi. Meditaţi la înţelesul acestor rugăciuni, reflectaţi adânc asupra lor, iar ele vă vor lumina mintea, inima şi sufletul. Dacă întâlniţi un cuvânt care vă este nou şi sunteţi nesiguri în privinţa sensului său, opriţi-vă şi căutaţi-l în dicţionar. Pentru înlesniri am inclus un Glosar la sfârşitul textului. Cuvintele urmate de un asterisc vor fi găsite acolo. Noi am mai adăugat şi note de subsol la text spre a-i îndrepta pe cititori la pasajele scripturistice corespunzătoare, dar şi spre a oferi scurte explicaţii oriunde am socotit noi că sunt necesare.

La aceste strălucitoare şi captivante rugăciuni noi am mai adăuga încă una, o rugăciune a Sfântului Sava al Serbiei, pe care o traducem aici pentru prima oară:

O rugăciune a Sfântului Sava[1]

"O, slăvite Doamne, dăruieşte-mi ca să pot merge pe urmele Tale!

Dăruieşte-mi ca Duhul Tău Cel Sfânt să-mi fie călăuză!

Luminează-mi sufletul cu razele cele veşnice ale iubirii!

Vino cu bunătatea Ta, să-mi încălzeşti sufletul!

Fie ca dreptatea Ta să pătrundă în sufletele tuturor oamenilor!

Fie ca împărăţia Ta să fie casa noastră!

Fie ca slava Ta să strălucească peste omenire pentru ca ea să Te poată cunoaşte pe Tine şi veşnica Ta iubire!

Fie ca imnul bucuriei Tale să susure pururea în inimile noastre!

Ţie mă rog, o, Dumnezeule Atotputernice, pleacă-Ţi urechea spre smerita mea rugă!

Amin!"

1. Pr. Justin Popovici: "Na Bogociovecianskom putu" (Belgrad, 1980), p. 146.

Introducere

Zidit de trupul şi sângele unei naţiuni, sufletul poporului nostru a gângurit, luptându-se spre a afla o limbă pentru a-şi exprima durerile, necazurile, aspiraţiile şi rugăciunile sale. Şi iată că şi-a aflat limba, el a aflat-o la episcopul Nikolai. Printr-însul sufletul nostru gângav şi-a preschimbat gânguritul într-un oftat adânc, aşa cum ochii noştri n-au mai văzut, în rugăciuni înflăcărate aşa precum urechile noastre n-au mai auzit. El este limba de foc de Dumnezeu trimisă care stă deasupra sufletului nostru, mărturisindu-se cu râvnă şi cu pasiune "Stăpânului Întreit luminător al luminilor"[1]. El reprezintă pecetea, stilul somptuos şi plin de har al sufletului nostru. El grăieşte aşa cum nimeni dintre noi n-a mai grăit vreodată. El se roagă mai plin de râvnă decât s-a rugat vreodată vreunul dintre noi. El are darul cuvintelor, fiindcă el are darul simţirii depline, darul milostivirii, darul iubirii totale, darul rugăciunii. Până în clipa apariţiei sale eram deznădăjduiţi: dorul după Hristos al sufletului nostru amorţise, se veştejise şi începuse să dea semne de moarte. Din

1. Cf. Faptelor Apostolilor 2:2-4 în care se istoriseşte cum la praznicul Cincizecimii, Duhul Sfânt S-a pogorât din cer şi limbi de foc s-au arătat deasupra capetelor apostolilor: "Şi s-au umplut toţi de Duhul Sfânt şi au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi". De asemenea, cuvântul "vlădică" tradus aici prin "stăpân" este identic cu cuvântul "episcop" de mai sus.

clipa în care el a apărut ne-am cutremurat de bucurie: sufletul nostru tânjind după Hristos s-a reîntors la viaţă într-însul, a fost reîntinerit şi înviat.

Dragostea fierbinte a lui Rastko pentru Hristos s-a sălăşluit într-însul şi a izbucnit într-o flacără grozavă: iar el arde în această flacără, arde ca o jertfă adusă întregii omeniri[2]. De aceea el a devenit măsura optimismului nostru în zilele întunecate ale poporului nostru în prezent deznădăjduit. Noi suntem martorii unui măreţ şi unic miracol, al unui minunat şi sfânt semn al vremurilor: Veşnicia binecuvântată a Sfintei Treimi a aruncat ancora prima oară asupra lui Rastko şi din Hristos iubitorul Rastko Ea l-a creat pe de Dumnezeu purtătorul Sava; aceeaşi Veşnicie Şi-a mai aruncat ancora încă o dată asupra episcopului Nikolai şi din iubitorul de Hristos Nikolai Ea l-a creat dinaintea ochilor noştri pe purtătorul de Hristos Nikolai.

Aceşti aleşi ai Veşniciei cunosc taina sufletului nostru ortodox, ei ştiu felul în care sufletul slav răscolit şi luptător pentru Hristos poate fi modelat spre a se asemăna cât mai mult Stăpânului Hristos. De la Sfântul Sava până în ziua de azi Ortodoxia noastră nu a mai avut un mărturisitor mai înflăcărat şi mai puternic ca episcopul Nikolai. Urmaşii noştri optimişti vor fi captivaţi de o uimire plină de evlavie faţă de el, aşa precum şi noi îl venerăm pe Sfântul Sava. Urmaşii noştri se vor minuna şi se vor tângui că nu vor vedea niciodată ceea ce noi vedem acum cu proprii noştri ochi şi

2. "Rastko" a fost numele dintâi al Sfântului Sava pe când era principe în palatul tatălui său, înainte de a fugi la mănăstirile din Sfântul Munte la vârsta de 17 ani, fiind tuns în monahism cu numele de "Sava".

ochi şi nu vor auzi niciodată ceea ce auzim noi cu propriile noastre urechi. Pentru ei, ca şi pentru mulţi dintre noi, el va fi vatra unde cei ce mai înainte au degerat fiind atinşi de scepticism şi lipsiţi de credinţă vor veni să se dezgheţe şi să se încălzească.

Am citit şi recitit "Rugăciuni pe malul lacului", dar dulcea lor mireasmă îmi pătrunde în suflet doar când le citesc şi le recitesc cu rugăciune şi evlavie. El, făcător de minuni al ritmurilor încărcate de rugăciune are putere asupra sufletului meu. Îmi spun adesea: "Mă aflu în temniţa simţurilor, cuget prin prisma lor, dar când rugăciunea sa de minuni făcătoare curge prin sufletul meu ce se căieşte, deodată simţurile, aceste cătuşe ale sufletului sunt rupte, iar sufletul meu, pasăre rănită, se într-aripează iar şi zboară departe, cufundându-se în dulcile profunzimi ale Veşniciei". În adevăr el este vasul prin care Veşnicia pătrunde în sufletul meu şi prin care sufletul meu pătrunde în Veşnicie. El îmi întăreşte simţământul nemuririi personale dimpreună cu veşnicia proprie, şi atunci mă simt ca un străin în lume, dar ca un stăpân al unui lăcaş din Veşnicie.

El cugetă prin rugăciune, el filosofează prin rugăciune. Simţi că sufletele luminoase ale marilor asceţi ortodocşi, mai ales sufletul mistic al Sfântului Simeon Noul Teolog[3], grăiesc printr-însul. Prin rugăciune el Îl percepe pe Dumnezeu şi tot prin rugăciune el percepe întreaga creaţie. El se află într-o comuniune de rugăciune cu totul şi cu toate. Ortodoxia şi doar Ortodoxia

3. Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022) a fost cel mai mare dintre scriitorii mistici bizantini. În învăţăturile sale el a acordat un loc central vederii Dumnezeieştii Lumini, fiind în acelaşi timp un profund trăitor întru Hristos.

conduce la aceasta. Întregul suflet se adună pe sine în rugăciune, fiindcă rugăciunea este singura călăuză cu ochi pătrunzător a minții, inimii și voinței.

El vorbește despre Hristos fiindcă el viețuiește printr-Însul. El își lărgește tainica sa personalitate la proporții divino-umane; el experiază o întrupare și o naștere personală, empiric* dumnezeiască a lui Hristos în sufletul său. Aceasta este o reminiscență a Hristologiei* empirice, pline de har a Sfântului Macarie cel Mare[4]. Țelul omului este acesta: să-I dea naștere lui Hristos într-însul, să devină Dumnezeu prin har, fiindcă tocmai pentru aceasta Dumnezeu S-a dat pe Sine drept hrană oamenilor.

Când el își îndreaptă sufletul, mișcat de rugăciune, înspre creație, el se umple de tristețe și începe să suspine cu suspine negrăite. Fiindcă întreaga creație este bolnavă, rănită și întristată. Cu adevărat, în lacrimile sale "tristețea tuturor făpturilor se revarsă". Cu adevărat în tânguirile sale toți ochii și toate inimile omenești se tânguie. El este îndurerat de toate durerile întregii creații; el simte tânguirile tuturor făpturilor. Iată, Dumnezeu ne-a trimis un Iov care a pătimit suferințele întregii omeniri și ale întregii creații. Și, totuși, el este și al nostru Isaia, care străvăzător și inspirat contemplă suferința în general și retrăiește suferința divino-umană în particular.

4. Sfântul Macarie cel Mare a fost monah și preot egiptean (c. 300-390).

* Pentru termenii urmați de asterisc, vezi "Glosarul" de la sfârșitul textului.

Această lume este bolnavă, lume pe care păcatul a îmbolnăvit-o, fiindcă păcatul este o boală și a-i disprețui pe păcătoși înseamnă a-i disprețui pe cei bolnavi. Cu rugăciune tămăduitorul nostru se apropie de pacientul cel grav bolnav, cu rugăciune umblă el și cu rugăciune vindecă și întregește. Nu-i disprețuiți pe păcătoși, ci rugați-vă pentru ei. Să aveți milă și compasiune pentru orice creatură, să nu osândiți. Lărgiți și adânciți-vă sufletul cu rugăciunea și veți începe să plângeți cu amar și cu tărie pentru taina lumii. Faceți din inima voastră izvor de rugăciune, dimpreună cu sufletul și mintea voastră, și atunci ele vor deveni șiroaie inepuizabile de lacrimi pentru întreaga omenire. Cel mai evlavios om de rugăciune și-a făcut din sufletul său izvor de rugăciune, dimpreună cu duhul și cu mintea sa: iar el simte păcatele tuturor păcătoșilor de parcă ar fi ale sale și el se căiește pentru toate păcatele de parcă acestea i-ar aparține, tânguindu-se și suspinând.

Rugăciunea lărgește hotarele omului spre cele ale Omului Absolut*; ea îl face pe cel ce se roagă sensibil la toate durerile și păcatele; ea te face să plângi cu ochii tuturor celor înlăcrimați și să jelești cu întristarea tuturor celor ce jelesc. Prin minunatele rugăciuni ale psalmistului nostru se revarsă sufletul Omului Absolut*. Hotarele timpului și ale spațiului dispar; rugăciunile au mireasma unui suflet universal: nu omul, rob al timpului și spațiului, este cel ce grăiește, ci Omul Absolut*.

Prin sufletul său de Hristos iubitor noi ne-am îndrăgostit de Hristos, iar robi fiind ai timpului și spațiului

ne ucidem unii pe alţii pentru bogăţia efemeră a pământului; dar luptătorul nostru cel neînfricat pentru Veşnicie stă în turnul de veghe părăsit al sufletului nostru. Acolo el îngenunchiază, se închină până la pământ, suspinând şi rugându-se pentru întreaga omenire. O, Doamne, Cel Ce iubeşti întreaga omenire, dă-mi rugăciune, pentru rugăciunile Prea Sfinţitului Episcop Nikolae.

Părintele Justin Popovici
(1922)

RUGĂCIUNI PE MALUL LACULUI

I

Cine este Cel Care Se uită la mine printre toate stelele din cer şi toate creaturile de pe pământ?

Acoperiţi-vă ochii, voi stele şi creaturi; nu vă uitaţi la goliciunea mea. Aceasta mă chinuie destul prin proprii mei ochi.

Ce este oare acolo de văzut? Un pom al vieţii care a fost împuţinat la mărimea unui spin pe cale, care se înţeapă atât pe sine, cât şi pe alţii. Ce altceva înafara unei flăcări cereşti cufundate în noroi, o flacără care nici nu luminează şi nici nu se stinge?

Plugari, nu plugăritul vostru este lucrul cel de seamă, ci Domnul Care veghează.

Cântăreţi, nu cântul vostru este cel ce contează, ci Domnul Care ascultă.

Voi cei ce dormiţi, nu somnul vostru are vreo însemnătate, ci Domnul, Cel Care trezeşte.

Nu bălţile de apă cu stânci dimprejurul lacului sunt cele de luat în seamă, ci lacul însuşi.

Ce este tot timpul omenesc decât un val care umezeşte nisipul arzând de pe mal şi apoi regretă că a lăsat în urmă lacul care s-a uscat?

O, stele şi creaturi, nu vă uitaţi la mine cu ochii voştri, ci la Domnul. El singur vede. Priviţi la El şi vă veţi vedea în patria voastră.

Ce vedeți voi când vă uitați la mine? O imagine a exilului vostru? O oglindă a efemerității voastre de o clipă?

O, Doamne, frumosul meu văl, brodat cu serafimi de aur, acoperă-mi chipul precum un văl peste chipul unei văduve și adună-mi lacrimile în care fierbe tristețea tuturor creaturilor Tale!

O, Doamne, frumusețea mea, vino și-mi fii oaspete, ca nu cumva să mă rușinez de goliciunea mea, ca nu cumva multele priviri însetate ce cad asupra mea să nu se întoarcă acasă la fel de însetate.

II

Cine m-a pus în acest așternut de viermi? Cine m-a îngropat în țărână spre a ajunge vecin cu șerpii și ospăț al viermilor?

Cine m-a pogorât de pe înaltul muntelui spre a ajunge tovarăș al oamenilor însetați de sânge și fără de Dumnezeu?

Păcatul meu și dreptatea Ta, o, Doamne. Păcatul meu se întinde de la crearea lumii și e mai iute decât dreptatea Ta.

Îmi socotesc păcatele din toată viața mea, din toată viața tatălui meu și din toată calea cea întoarsă până la începuturile lumii și spun: Cu adevărat, numele dreptății Domnului este mila.

Port rănile părinților mei pe mine însumi, iar acum ele s-au arătat pe sufletul meu ca o pată pe spatele unei girafe, ca un veșmânt de scorpioni otrăvitori care mă înțeapă.

Ai milă de mine, o, Doamne, deschide porțile cerescului râu al harului Tău și curățește-mi sufletul lepros, spre a putea ca vindecat de lepră să îndrăznesc

a preamări numele Tău dinaintea altor leproși fără ca aceștia să mă batjocorească.

Măcar ridică-mă cu un cap deasupra duhorii împuțite a acestui așternut de viermi spre a trage adânc în piept mireasma cerului și spre a reveni la viață.

Măcar mă ridică la înălțimea unui palmier ca să pot râde de șerpii ce-mi vânează călcâiele.

O, Doamne, dacă a existat măcar o faptă bună pe tot parcursul călătoriei mele celei pământești, de dragul acelei unice fapte scapă-mă de tovărășia oamenilor însetați de sânge și fără de Dumnezeu.

O, Doamne, nădejdea mea în deznădejde.

O, Doamne, tăria mea în neputință.

O, Doamne, lumina mea în întuneric.

Pune măcar un deget pe fruntea mea și-atunci voi învia. Sau, dacă sunt prea necurat pentru degetul Tău, îngăduie ca doar o rază de lumină din împărăția Ta să strălucească asupra mea și înalță-mă, înalță-mă din acest așternut de viermi, o, Domnul meu preaiubit.

III

Sunt oare zile din vremi trecute, o, omule, la care tu ai vrea să te întorci? Ele toate te-au ademenit precum mătasea și-acum îți stau departe, în urmă, precum o pânză de păianjen. Ca o miere te-au întâmpinat, ca o duhoare și-au luat rămas bun de la tine. Toate au fost cu totul pline de iluzii și păcat.

Vezi cum toate ochiurile de apă la lumina lunii se aseamănă oglinzilor și cum toate zilele ce-au fost luminate de nestatornicia ta se aseamănă oglinzilor? Dar când tu pășeai dintr-o zi într-alta, oglinzile mincinoase

se crăpau ca pojghiţa de gheaţă, iar tu treceai prin apă şi noroi.

Poate o zi care are o dimineaţă şi o seară ca uşile casei să fie oare o zi?

O, prealuminate Doamne, sufletul meu e împovărat de iluzii şi tânjeşte după o zi, după ziua cea fără de uşi, ziua din care sufletul meu s-a pristăvit şi s-a cufundat în umbrele cele schimbătoare după ziua Ta, pe care o numeam ziua mea atunci când eram una cu Tine.

Există oare vreo fericire de odinioară, o, omule, la care ai vrea să te întorci? Din două bucăţi având aceeaşi dulceaţă, a doua e mai banală. Ţi-ai întoarce capul plictisit de fericirea cea de ieri dacă ea ar fi întinsă pe masa de azi.

Clipe de fericire ţi se dau doar ca să ţi se lase gustul doririi după adevărata fericire în sânul pururea fericitului Domn; şi veacuri de nefericire ţi se dau spre a te trezi din visul înşelător al iluziilor.

O, Doamne, Doamne, singura mea fericire, îl vei adăposti Tu oare pe pelerinul Tău rănit?

O, Doamne, tinereţea mea veşnică, ochii mei se vor scălda în Tine şi vor străluci mai tare decât soarele.

Cu grijă Tu aduni lacrimile celor drepţi şi cu ele Tu întinereşti lumi.

IV

Bătrânii mei m-au învăţat, pe când eram tânăr, să mă agăţ de cer şi de pământ ca nu cumva să mă împiedic. Vreme îndelungată am rămas copil şi mult

timp obişnuiam să mă sprijin de propteaua pe care ei mi-au dat-o.

Dar, odată veşnicia s-a revărsat prin mine, iar eu m-am simţit ca un străin în lume, cer şi pământ au plesnit în două în mâinile mele precum o trestie plăpândă.

O, Doamne, tăria mea, cât de plăpânde sunt cerul şi pământul! Ele par ca nişte palate zidite din plumb, dar ele se evaporă ca apa în palma mâinii în prezenţa Ta. Doar zbârlindu-se îşi ascund fragilitatea lor şi-i înspăimântă pe copiii needucaţi.

Îndepărtaţi-vă de mine, sori şi stele. Ascundeţi-vă de pământ. Nu mă ademeniţi, femei şi prieteni. Ce ajutor pot primi eu de la voi, voi care îmbătrâniţi neîncetat şi pogorâţi în groapă?

Toate darurile voastre sunt un măr cu un vierme în miezul lui. Toate veşmintele voastre sunt o pânză de păinajen de care-şi râde goliciunea mea. Zâmbetele voastre sunt o afişare a întristării, prin care neputinţa voastră strigă către a mea după ajutor.

O, Doamne, tăria mea, cât de plăpânde sunt cerul şi pământul. Iar tot răul pe care oamenii îl fac sub cer este o recunoaştere a neputinţei şi infirmităţii.

Doar cineva puternic îndrăzneşte să lucreze binele. Doar cel ce este hrănit şi adăpat de Tine, tăria mea, este plin de tărie pentru totdeauna.

Doar cel ce doarme în inima Ta cunoaşte odihna. Doar cel ce ară dinaintea picioarelor Tale se va bucura de rodul ostenelilor sale.

Copilăria mea, hrănită cu teamă şi cu ignoranţă, a ajuns la capăt; iar nădejdea mea în cer şi pământ au dispărut. Acum eu privesc doar la Tine şi mă agăţ la

rândul meu de privirea Ta, o, leagănul meu şi învierea mea.

V

Încă puţin şi călătoria mea va lua sfârşit. Ţine-mă pe cărarea abruptă către Tine încă puţin, o, Biruitorule al morţii; fiindcă cu cât mai sus urc către Tine, cu atât mai mulţi oameni încearcă să mă tragă în jos, în prăpastia lor. Cu cât mai adâncă se face prăpastia lor, cu atât mai mare este nădejdea lor de a Te înfrânge. De fapt, cu cât mai adâncă se face prăpastia, cu atât mai îndepărtat eşti Tu de prăpastie.

Cât de ignoraţi sunt slujitorii pomului cunoaşterii*! Ei nu-şi măsoară tăria lor în Tine, ci în mulţimea lor. Ei nu concep o lege a dreptăţii în numele Tău, ci prin prisma intereselor lor. Orice fel de cale alege majoritatea lor, aceasta va fi calea adevărului şi dreptăţii. Pomul cunoaşterii* a devenit pomul crimei, prostiei şi al întunericului îngheţat.

Cu adevărat, oamenii inteligenţi şi bine informaţi ai acestei lumi ştiu totul, înafara faptului că sunt slujitori ai satanei. Când ultima zi va apune, satana se va bucura de numărul oamenilor adunaţi în recolta sa. Toate boabele de neghină! Dar în prostia sa, chiar satana socoate cantitatea, mai degrabă decât calitatea. Una dintre grăunţele Tale de grâu va fi mai preţioasă decât întreaga recoltă a satanei. Fiindcă Tu, o, Biruitorule al morţii, Te bizui doar pe plinătatea pâinii vieţii şi nu pe cantitate.

În deşert le spun celor fără de Dumnezeu: "Îndreptaţi-vă spre Pomul Vieţii* şi veţi cunoaşte mai mult decât v-aţi putea dori vreodată să cunoaşteţi. Din pomul cunoaşterii* satana vă lucrează o scară pe care voi să puteţi coborî în lumea de jos".

Cei făr' de Dumnezeu mă batjocoresc, spunându-mi: "Prin Pomul Vieţii* tu vrei să ne converteşti la Dumnezeul tău, pe Care noi nu-L vedem".

Cu adevărat, voi nu-L veţi vedea niciodată. Lumina care orbeşte chiar şi ochii serafimilor vă va arde pupilele ochilor pentru totdeauna.

Dintre toţi cei ce vieţuiesc în putreziciunea pământului, cei ce cred în Dumnezeu sunt cei mai rari. O, lacule şi munte, ajutaţi-mă să mă bucur că şi eu călătoresc împreună cu aceşti prea puţini, prea neînvăţaţi şi prea dispreţuiţi credincioşi.

Încă puţin, fraţilor, şi călătoria noastră va lua sfârşit. Sprijineşte-ne încă puţin, o, Biruitorule al morţii.

VI

În genunchi, voi generaţii şi popoare, dinaintea măreţiei lui Dumnezeu! Vă repeziţi a cădea în genunchi dinaintea cârmuitorilor voştri prea ticăloşi, totuşi ezitaţi să îngenunchiaţi la picioarele Atotputernicului!

Voi spuneţi: "Ne va pedepsi oare cu adevărat Domnul pe noi care suntem atât de mici? Dacă El ne-ar fi făcut mai mari şi mai tari, atunci El ne-ar fi pedepsit. Dar după cum stau lucrurile, priviţi, noi de-abia depăşim înălţimea unei tufe de scaieţi de pe marginea drumului în comparaţie cu universul care vuieşte în jurul nostru, copleşindu-ne, iar tu încă ne ameninţi cu pedeapsă din partea Celui Carele este incomparabil mai mare decât noi?"

Nebunilor! Când tâlharii voştri de cârmuitori vă cheamă la rele care ar face să se cutremure chiar universul, voi încă afirmaţi că sunteţi prea mici. Vă scuzaţi din pricina micimii sau a neputinţei doar când e vorba de a lucra fapte de mare preţ.

Chiar dacă voi sunteţi mici în ochii voştri, sunteţi însemnaţi în cartea vieţii sub un nume mare. Strămoşul vostru Adam avea măreţia unui arhanghel şi strălucea cu chip îngeresc. De aceea, fie răsplata unui arhanghel, fie pedeapsa lui vă este destinată.

Când dorinţa strămoşului vostru pătrunde în inima voastră, dorinţa de a cunoaşte creaţia fără Creator, chipul său de arhanghel se întunecă precum pământul, iar măreţia sa se fărâmiţează în fleacuri care te cuprind pe tine, sămânţa sa. Fiindcă el vrea să cunoască fleacurile şi să se împrăştie în fleacuri spre a le pătrunde, gusta şi încerca.

Toate fleacurile, toate nimicurile, cele mai multe se adună şi îşi întorc chipul de la pământ spre Creator, astfel încât strămoşul vostru arhanghelicesc să poată fi din nou repus în drepturi, iar chipul său să poată străluci din nou cu strălucirea unei oglinzi îndreptate către soare.

O, Domnul meu şi Creatorul meu, readu-l pe om la frumuseţea cea dintâi, cu care l-ai creat pe el. Acest fel de om nu este lucrul mâinilor Tale. Acest soi de om s-a creat el singur pe sine. Numele său este boală – cum poate să fi existat vreodată boala în mâinile Tale? Numele său e teamă – cum ar putea vreodată teama să izvorască din Cel Netemător? Numele său e rea voinţă – cum ar putea vreodată reaua voinţă să provină de la Cel Biruitor?

Umple-mă de Tine, o, sănătatea mea; umple-mă cu veşnica Ta lumină a dimineţii şi fă ca boala, teama şi reaua voinţă să se evaporeze de la mine, întocmai precum o mlaştină se evaporează în prezenţa soarelui şi se transformă într-un câmp fertil!

VII

Aş vrea dacă s-ar putea să fac muzicanţi din piatră, dănţuitori din nisipul lacului şi cântăreţi din frunzele tuturor copacilor din munţi, astfel încât aceştia să mă poată ajuta să-L slăvesc pe Domnul – şi astfel încât glasul pământului să poată fi auzit în mijlocul cetelor îngereşti!

Fiii oamenilor se îmbuibă la masa Stăpânului absent şi nu cântă pentru nimeni înafara lor înşile şi pentru gurile lor pline care, în cele din urmă se vor întoarce în ţărână.

Cumplit de tristă este orbirea fiilor oamenilor, care nu văd puterea şi slava Domnului. O pasăre vieţuieşte în pădure şi nu vede pădurea. Peştele înoată în apă şi nu vede apa. Cârtiţa vieţuieşte în pământ şi nu vede pământul. Cu adevărat, asemănarea omului cu păsările, peştii şi cârtiţele este grozav de tristă.

Oamenii, ca şi animalele, nu dau atenţie la ceea ce există cu supraabundenţă, ci îşi deschid ochii asupra a ceea ce este rar sau excepţional.

Există o supraabundenţă de Tine, o, Doamne, răsuflarea mea, de aceea oamenii nu Te văd. Tu eşti mult prea vădit, o, Doamne, suspinul meu, şi de aceea atenţia oamenilor e abătută de la Tine şi îndreptată spre urşii polari, spre rarităţi aflate la distanţă.

Tu Îi slujeşti pe slujitorii Tăi prea mult, dulcea mea credincioşie, de aceea Tu eşti supus dispreţului. Tu Te ridici spre a aprinde soarele deasupra lacului prea devreme, de aceea somnoroşii nu Te pot suporta. Tu eşti prea râvnitor în a aprinde lămpile de veghe pe bolta cerului noaptea, râvnirea mea neîntrecută, iar inima cea leneşă a oamenilor grăieşte mai mult despre un slujitor indolent decât despre râvnă.

O, dragostea mea, aş vrea să-i pot face pe toţi locuitorii pământului, apei şi văzduhului să Îţi psalmodieze imne Ţie! Aş vrea să pot stinge lepra de pe faţa pământului şi să preschimb această lume desfrânată la fecioria cea dintâi a ei, cu care Tu ai creat-o!

Cu adevărat, Dumnezeul meu, Tu eşti tot atât de măreţ cu sau fără lume.

Tu eşti la fel de măreţ chiar dacă lumea Te slăveşte sau dacă lumea Te huleşte. Dar când lumea Te huleşte, Tu pari a fi chiar şi mai măreţ în ochii sfinţilor Tăi.

VIII

Lumile roiesc în jurul Tău ca albinele în jurul unui cireş înflorit. O lume o dă pe cealaltă deoparte; una contestă moştenirea celeilalte; unul se uită la celălalt ca la un intrus în casa sa. Toţi pretind un drept mai mare de la Tine decât Tu Însuţi o faci.

Din revărsarea plinătăţii Tale mulţimile-s hrănite, o, Dulceaţă nesfârşită. Toţi se îmbuibă şi toţi pleacă înfometaţi.

Din toate gloatele, gloata omenirii pleacă cea mai înfometată. Nu fiindcă Tu n-ai avut hrană pentru oameni, o, Stăpâne, ci fiindcă ei nu-şi recunosc hrana şi aşa, ei se luptă cu omizile pentru acelaşi frunziş.

Înaintea tuturor creaturilor şi înaintea tuturor veacurilor şi a întristării Tu, o, Doamne, l-ai conceput pe om în inima Ta. Tu l-ai conceput pe om mai întâi, chiar dacă Tu l-ai vădit cel de pe urmă în grădinile creaţiei – la fel precum grădinarul se gândeşte la trandafirul înflorit tot timpul cât sapă şi plantează pedunculii uscaţi de trandafir – întocmai precum un constructor trăieşte bucuria turlelor în timp ce plănuieşte o biserică, chiar dacă el le construieşte pe acestea tocmai la urmă.

Tu l-ai născut pe om în inima Ta, înainte ca Tu să începi crearea lumii.

Ajută-mi limba de ţărână să-i dea un nume acestui om, acestei străluciri a slavei Tale, acestui cânt al binecuvântării Tale. Să-L numesc eu Omul Absolut*? Fiindcă întocmai precum El a fost cuprins în inima Ta, tot astfel a fost şi întreaga lume plăsmuită, incluzându-l pe om şi pe vestitorii omului, cuprinsă în mintea Ta.

Şi nimeni nu-L cunoaşte pe Tatăl înafară de Fiul şi nici nimeni nu-L cunoaşte pe Fiul afară de Tatăl (cf. Mt. 11:27). Tu erai precum nirvana*, o, Doamne, până când Fiul a fost conceput întru Tine; Tu erai fără număr sau nume.

Cum Te voi preamări în mijlocul unei mulţimi de omizi înfometate, pe care un vânt le bate în cireşul înflorit, iar altul le alungă de acolo, şi a căror viaţă întreagă se petrece între două vânturi?

O, Doamne, visul meu de zi şi noapte, ajută-mă să Te preamăresc, aşa încât nimic să nu poată deveni măreţ în inima mea afară de Tine.

Fie ca toate creaturile să Te preamărească, o, Doamne, ca nu cumva acestea să se mărească pe ele însele în locul Tău.

Cu adevărat, Tu eşti nesfârşit de mare, o, Doamne, chiar dacă imnele noastre Te-ar preamări oricât!

Chiar atunci când toate roiurile de insecte sunt azvârlite din cireşul înflorit, cireşul rămâne acelaşi în măreţia şi frumuseţea sa primăvăratică.

IX

O, Doamne, taina cea mai adânc hrănită a sufletului meu, cât de uşoară e această lume, când eu o pun în balanţă cu Tine!

Pe un taler al balanţei este un lac de aur topit, iar pe celălalt un nor de fum.

Toate grijile mele, dimpreună cu trupul meu şi convulsiile sale prosteşti de dulceaţă şi amărăciune – ce sunt acestea altceva decât fum, dinapoia cărora sufletul meu înoată într-un lac de aur?

Cum le pot eu mărturisi oamenilor taina pe care o văd prin cercurile de foc ale arhanghelilor Tăi? Cum le pot eu vorbi particolelor despre totalitate? Cum pot înţelege unghiile circulaţia sângelui în trup? Este într-adevăr dureros pentru cel mut de uimire să le grăiască celor asurziţi de zgomot.

Mai întâi vine naşterea şi apoi creaţia. Întocmai precum un gând minunat se naşte tainic şi cu pace în om, iar gândul astfel născut creează mai apoi, tot astfel a procedat şi Omul Absolut*, ca Cel Unul Născut să apară în Tine şi mai apoi a creat tot ceea ce Dumnezeu poate crea.

1. "Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut" (Ps. 2, 7).

În curăţia Ta absolută, prin lucrarea Atotsfântului Duh, Fiul S-a născut[1]. Aceasta este naşterea lui Dumnezeu de Sus.

Aşa cum este sus, tot astfel e şi jos – obişnuiau să spună cei din vechime. Ceea ce s-a întâmplat în cer, s-a întâmplat şi pe pământ. Ceea ce s-a întâmplat în veşnicie, s-a întâmplat şi în vremelnicie.

Îmi eşti drag, iubirea mea, fiindcă Tu eşti o taină pentru mine. Orice iubire arde fără să se stingă atâta timp cât durează taina. Taina revelată este dragoste arsă. Eu mă făgăduiesc Ţie cu o veşnică iubire chiar dacă Tu mi Te făgăduieşti prin taină veşnică.

Tu Te-ai înveşmântat în şapte ceruri; Tu Te-ai ascuns prea adânc de orice fel de ochi. Dacă toţi sorii ar fi să se unească într-un singur focar, toţi aceştia n-ar putea pătrunde prin toate vălurile Tale. Tu nu Te-ai tăinuit de bunăvoie, o, Preamărite Doamne, ci din pricina nedesăvârşirii noastre. O creatură divizată şi disecată nu Te vede. Tu eşti netăinuit doar celui ce s-a făcut una cu Tine. Tu eşti netăinuit doar celui pentru care zidul dintre "eu" şi "Tu" a dispărut.

O, Doamne, cea mai adânc hrănită taină a sufletului meu, cât de uşoară e această lume când o pun în aceeaşi balanţă cu Tine!

Pe un taler al balanţei se află un lac de aur topit şi pe celălalt un nor de fum.

X

Către o limbă tăcută şi o minte contemplativă Tu Te apropii, o, Atot Sfinte Duhule, mirele sufletului meu. Tu eviţi o limbă vorbăreaţă aşa precum lebăda

evită un lac bântuit de furtună. Ca o lebădă tu înoţi peste liniştea inimii mele şi o faci rodnică.

Încetaţi cu înţelepciunea voastră cea lumească, voi, fraţii mei. Înţelepciunea* e născută, nu făcută. Aşa precum Înţelepciunea* Se naşte în Dumnezeu, tot astfel ea se naşte pe pământ. Înţelepciunea născută crează, dar nu este creată.

Aşadar, voi fanfaronilor vă lăudaţi cu intelectul vostru! Ce este intelectul vostru înafara amintirii multor fapte? Şi dacă voi vă amintiţi atâtea, cum de aţi putut uita momentele de minunată naştere a înţelepciunii înlăuntrul vostru? Uneori vă aud vorbind despre cugete măreţe care s-au născut în voi în chip neaşteptat, fără a face vreun efort. Cine v-a adus aceste cugete, voi, intelectualilor? Cum de s-au născut ele fără un tată, dacă voi acceptaţi că nu le-aţi zămislit voi?

Cu adevărat vă spun vouă: tatăl acestor cugete este Atotsfântul Duh, iar maica lor supravieţuieşte ca un locşor pur, neprihăit al sufletului vostru, acolo unde Atotsfântul Duh încă mai îndrăzneşte să intre.

Aşadar, orice înţelepciune din cer şi de pe pământ se naşte din Fecioara şi din Atotsfântul Duh. Acesta a plutit deasupra purităţii celui dintâi ipostas şi Omul Absolut*, Înţelepciunea lui Dumnezeu* S-a născut.

Ceea ce puritatea Tatălui este în cer, fecioria Maicii este pe pământ. Ceea ce reprezintă lucrarea Sfântului Duh în cer, tot astfel lucrează El şi pe pământ. Aşa cum este naşterea înţelepciunii în cer, la fel este şi naşterea ei pe pământ.

O, suflete al meu, veşnica mea surpriză! Ceea ce s-a întâmplat odată în cer şi cu voi trebuie să se întâmple odată pe pământ. Trebuie să deveniţi precum o fecioară, ca voi să puteţi primi Înţelepciunea lui

Dumnezeu. Trebuie să fiţi ca o fecioară, astfel încât Duhul lui Dumnezeu să Se poată îndrăgosti de voi. Toate inimile din cer şi de pe pământ îşi au izvorul în Fecioara şi în Duhul.

O fecioară dă naştere la înţelepciunea creatoare. O femeie desfrânată crează cunoaştere stearpă, aridă. Doar o fecioară poate vedea adevărul, în vreme ce o femeie desfrânată poate doar recunoaşte lucruri.

O, Doamne, în Treime slăvit, curăţeşte-mi vederea sufletului meu şi pleacă-Ţi chipul asupra lui, astfel încât sufletul meu să poată străluci cu slava Domnului său, aşa încât minunata istorie a cerului şi a pământului să-i poată fi dezvăluită, ca să se poată umple de strălucire ca lacul meu atunci când soarele se află deasupra sa la amiază.

XI

Odată m-am legat de Tine, iubirea mea, iar toate celelalte legături s-au rupt.

Văd o rândunică zburând deasupra cuibului ei sfărâmat şi-mi spun: "Nu sunt legat de cuibul meu".

Văd un fiu plângându-şi tatăl şi spun: "Nu sunt legat de părinţii mei".

Văd un peşte murind de îndată ce este scos din apă şi spun: "Acesta sunt eu! Dacă aş fi scos din braţele Tale, aş muri în câteva clipe, ca un peşte aruncat pe nisip".

Totuşi cum m-aş fi putut cufunda atât de mult în Tine, fără cale de întoarcere şi să fi trăit, dacă n-aş fi fost mai înainte în Tine? Cu adevărat am fost în Tine de la prima Ta trezire, fiindcă simt că Tu eşti casa mea.

Veşnicia există în veşnicie întocmai precum vremelnicia există în timp. Într-o veşnicie, o, Doamne, Tu Te aflai într-o inefabilă identitate cu Tine Însuţi şi în sfinţenia Ta de seară. În acea vreme ipostasurile* Tale erau adevărul dinlăuntrul Tău, căci le era cu neputinţă ca ele să nu se afle în Tine. Dar ele nu s-au recunoscut una pe alta, fiindcă ele nu erau conştiente de diversitatea lor. Într-o a doua veşnicie Tu erai în sfinţenia Ta matinală, iar cele trei ipostasuri* s-au recunoscut pe ele însele ca atare.

Tatăl nu a fost înainte de Fiul, nici Fiul n-a fost înainte de Tatăl, nici Atotsfântul Duh n-a fost înainte sau după Tatăl şi Fiul. Ca un om care atunci când se trezeşte brusc deschide amândoi ochii în acelaşi timp, la fel s-au deschis deodată şi Cele trei ipostasuri* din Tine în acelaşi timp. Nu există nici un Tată fără Fiul şi nici un Fiul fără Duhul Sfânt.

Când stau întins pe marginea lacului meu şi dorm inconştient, nici puterea cunoştiinţei, nici dorinţa, nici acţiunea nu mor în mine, ci mai degrabă ele se revarsă într-o unitate indefinită, fericită, asemănătoare nirvanei*.

Aceasta este istoria Ta în sufletul meu, o, Doamne, tâlcuitorul vieţii mele. Nu este oare istoria sufletului meu tâlcuitorul istoriei a tot ceea ce este creat, a tot ceea ce este împărţit şi a tot ceea ce este unit? Şi al Tău, de asemenea, Patria mea, sufletul meu este – iartă-mă, o, Doamne – tâlcuitorul Tău.

O, Patria mea, mântuieşte-mă de atacurile străinilor asupra mea.

O, Lumina mea, alungă întunericul din sângele meu.

O, Viaţa mea, arde toate larvele morţii din sufletul meu şi din trupul meu.

XII

Unge-mi inima cu untdelemnul milei Tale, Preamilostivul meu Domn.

Fie ca niciodată mânia împotriva celor puternici şi nici dispreţul faţă de cei slabi să nu-mi cuprindă inima! Căci totul e mai firav decât roua dimineţii.

Fie ca niciodată să nu se cuibărească în inima mea ura faţă de cei ce complotează răul împotriva mea, spre a lua aminte la sfârşitul lor şi să rămân în pace.

Milostivirea deschide calea spre inima tuturor creaturilor şi aduce bucurie. Nemilostivirea aduce ceaţă la prova şi crează izolare.

Ai milă de robul Tău cel vrednic de milă, Preabună Marie şi descoperă-mi taina milei Tale.

Omul Absolut* este copilul milei Tatălui şi lumina Duhului.

Toată creaţia este doar o poveste despre El. Sorii cei puternici din ceruri şi cele mai mărunte picături de apă din lac poartă într-însele o părticică din istoria, povestea despre El. Toţi ziditorii cerului şi ai pământului, de la preaputernicii serafimi până la stăpânii şi cele mai mărunte particule de praf, grăiesc exact aceeaşi poveste despre El, Care este preesenţa lor şi izvorul cel mai dinainte de viaţă dătător.

Ce sunt toate cele de pe pământ, şi soarele şi luna decât creaţia Lui? Cu adevărat, în acest chip toată creaţia văzută şi nevăzută este Omul Absolut* în povestiri. Esenţa este simplă, dar nu există sfârşit sau număr la povestirile despre esenţă.

Fraţii mei, cum oare pot eu să vă vorbesc despre esenţă, când voi nu înţelegeţi nici măcar povestirile?

Ah, dacă măcar aţi şti cât e de mare dulceaţa şi lărgimea şi tăria când ajungi la capătul tuturor povestirilor, acolo unde încep istorisirile şi acolo unde ele se sfârşesc. Acolo unde limba tace şi unde totul se spune dintr-o suflare!

Cât de plictisitoare devin atunci toate îndelungile şi obositoarele povestiri ale creaturilor! Cu adevărat ele sunt tot atât de plictisitoare ca pentru cel obişnuit să vadă fulgerul şi căruia îi spui povestiri despre fulger.

Primeşte-mă în Tine, o, Unule Născut Fiule, aşa încât să pot fi unul cu Tine aşa precum am fost înainte de creaţie şi de Cădere*.

Fie ca lunga şi plictisitoarea mea poveste despre Tine să se sfârşească cu vederea Ta, fie şi de o clipă. Fie ca să moară înşelarea mea în privinţa Ta, care m-ar putea face să cred că sunt ceva fără de Tine, că sunt altceva înafara Ta.

Urechile-mi sunt pline de poveşti. Ochii mei nu mai caută să vadă nimic înafară de Tine, esenţa mea, Cel plin de povestiri.

XIII

Tu nu ceri mult de la mine, iubirea mea. Cu adevărat, oamenii cer mai mult.

Sunt învăluit într-un înveliş gros de nonexistenţă care-mi acoperă ochii sufletului meu. Tu îi ceri doar sufletului meu să-şi scoată învelişul ceţos şi să-şi deschidă ochii spre Tine, puterea mea şi adevărul meu. Oamenii îmi cer să-mi învelesc sufletul din ce în ce mai mult cu învelitori din ce în ce mai groase.

O, ajută-mă, ajută-mă! Ajută-mi sufletul să ajungă la libertate şi lumină, să devină uşor, dăruindu-i aripi să zboare.

Poveştile sunt lungi, prea lungi; morala e scurtă – un cuvânt. Poveştile curg mai departe şi nasc alte poveşti, întocmai precum faţa netedă a lacului meu se transformă din culoare în culoare. Unde se sfârşeşte revărsarea de culori a apei de sub soare şi unde revărsarea de poveşti în alte poveşti?

Poveştile sunt lungi, prea lungi; morala este scurtă – un cuvânt. Tu eşti acel cuvânt, o, Cuvinte al lui Dumnezeu*. Tu eşti morala tuturor poveştilor.

Ceea ce stelele scriu pe cer, iarba şopteşte pe pământ. Ceea ce apa susură în mare, focul huruie sub mare. Ceea ce îngerul spune cu ochii săi, imamul* strigă din minaretul* său. Ceea ce trecutul a spus şi a zburat, prezentul spune şi zboară.

Există o esenţă pentru toate lucrurile; există o morală pentru toate povestirile. Lucrurile sunt poveşti ale cerului. Tu eşti înţelesul tuturor poveştilor. Povestirile sunt adâncul şi profunzimea Ta. Tu eşti cuprinsul tuturor poveştilor. Tu eşti o pepită de aur într-un morman de pietre.

Când Îţi rostesc numele, am spus totul şi mai mult decât atât:[1]

O, dragostea mea, ai milă de mine!

O, Puterea şi Adevărul meu, ai milă de mine!

XIV

Ce este vrednic de înveşmântat, dacă nu există nici un trup de înveşmântat? Ce vrednicie mai are

1. Cf. Filipeni 2, 9-11.

trupul, dacă sufletul nu e acoperit cu el? Ce vrednicie mai are sufletul, dacă Tu nu păstrezi trezvia într-însul, ca focul în cenuşă?

Veşmântul meu este fum şi cenuşă, dacă trupul meu nu-i atribuie valoare.

Frumosul meu lac este noroi orb, dacă apa sa limpede este secată din el.

Sufletul meu este fum şi cenuşă dacă Tu, Roua mea de dimineaţă, Te scurgi dintr-însul.

Tu Îţi scrii numele peste cenuşa tuturor lucrurilor şi flacăra strălucirii Tale alungă fumul tuturor lucrurilor.

Flacăra Ta este rouă pentru cei însetaţi care-şi află scăparea în îmbrăţişarea Ta. Dar flacăra Ta este foc mistuitor pentru cei ce fug de ea.

Cu adevărat, Tu eşti rai pentru cei curaţi şi iad pentru cei necuraţi.

Când va veni Ziua de Apoi – când Cea Dintâi şi Cea de pe urmă Zi se vor descoperi drept o Unică Zi – cei curaţi se vor bucura, dar cei necuraţi se vor tângui. Iar cei necuraţi vor striga: "Vai, noi am mâncat cenuşă pe pământ şi acum trebuie să mâncăm foc în cer!"

Proorocii tăi, o, Cerească Maică, au fost descoperitorii focului de sub cenuşă, care au plonjat în craterele vulcanilor. Prin mila Ta nemărginită Tu i-ai îngăduit fiecărui prooroc să descopere scânteia pentru care el a plonjat, până când toate scânteierile s-au unit în incendiul strălucitor al Fiului Tău, o, Maică Cerească.

O, Doamne, Tu ai ridicat păstori pentru fiecare turmă, iar păstorii au aprins focuri pentru turmele lor, ca nu cumva acestea să îngheţe pe drumul aspru al istoriei, conducându-le la vremea când Omul Absolut*, Cel Unul născut Fiu al lui Dumnezeu va izbucni

într-un foc mare şi va chema toate turmele să se încălzească.

Cu adevărat cât de adânc ascunse sunt toate metalele preţioase – ochii din adâncurile pământului! Întocmai precum Tu eşti ascuns dedesubtul cenuşii lumii, o, nepreţuită Piatră!

Omul cel sărac îşi ară câmpul şi dă din cap când îi spun: "Om bogat, în adâncul pământului tău sterp se află un lac de aur topit".

Nu daţi din cap, fii împovăraţi ai Împăratului, când vă spun că trupul e mai de preţ decât veşmintele, sufletul e mai preţios decât trupul, iar Împăratul Cel Strălucitor e mai de preţ decât sufletul.

XV

Porumbei albi zboară peste lacul meu albastru, precum îngeri albi deasupra cerului albastru. Porumbeii nu ar fi albi şi nici lacul n-ar fi albastru, dacă soarele cel mare nu şi-ar deschide ochii săi deasupra lor.

O, cereasca mea Măicuţă, deschide-Ţi ochiul Tău în sufletul meu, aşa încât să pot vedea ceea ce este acolo, ca să pot vedea cine sălăşluieşte în sufletul meu şi ce fel de roade cresc într-însul.

Fără ochiul Tău eu rătăcesc fără nădejde prin sufletul meu ca un pribeag în noapte, în întunericul nepătruns al nopţii. Iar pribeagul din noapte cade şi se ridică şi ceea ce întâlneşte în cale el le numeşte "evenimente".

Tu eşti singurul eveniment al vieţii mele. O, făclie a sufletului meu. Când copilul se află în braţele mamei sale, pentru el nu mai există evenimente. Când

mireasa aleargă să-şi întâmpine mirele, ea nu vede florile de pe pajişte, şi nu aude nici bubuiturile furtunii, nici nu adulmecă mireasma chiparoşilor şi nici nu simte prezenţa fiarelor sălbatice – ea vede doar chipul mirelui ei; ea aude doar sunetele ce se zămislesc pe buzele sale; ea îi adulmecă doar sufletul său. Când dragostea se duce să întâmpine dragostea, nici un eveniment n-o întâmpină. Timpul şi spaţiul fac loc iubirii.

Pribegii fără ţintă şi oamenii fără de iubire au evenimente şi au istorie. Dragostea nu are istorie, iar istoria nu are iubire.

Când cineva îşi croieşte drum spre munte sau urcă pe un munte fără să ştie unde merge, evenimentele îl împresoară de parcă ele ar fi ţinta călătoriei sale. Cu adevărat, evenimentele sunt ţelul celor fără de ţel şi istoria ţelul celor fără de cale.

De aceea, cei fără de ţel şi cei fără de cale sunt blocaţi de evenimente şi se ceartă cu ele. Dar eu liniştit mă îndrept spre Tine, atât în sus pe munte, cât şi în jos, spre vale şi evenimente vrednice de dispreţ se îndepărtează cu mânie din calea paşilor mei.

Dacă aş fi o piatră şi m-aş rostogoli de pe munte, nu m-aş gândi la pietrele de care mă împiedic, ci la prăpastia de pe fundul pantei celei abrupte.

Dacă aş fi un pârâu de munte, nu m-aş gândi la cursul meu întortochiat, ci la lacul care mă aşteaptă.

Cu adevărat, grozavă e prăpastia celor îndrăgostiţi de evenimentele care-i trag în jos.

O, Cerească Maică, singura mea iubire, eliberează-mă de robia întâmplărilor şi fă-mă robul Tău.

O, preastrălucită Zi, răsari în sufletul meu, ca să-mi pot vedea ţelul cărării mele încurcate.

O, Soare al Sorilor, singurul eveniment din univers care-mi atrage inima, luminează-mi cele dinlăuntru ale mele, ca să pot vedea cine a fost învrednicit să locuiască acolo, lângă Tine, ca să pot curăţi din mine toate roadele ce par dulci de afară, dar care miros a putreziciune în miezul lor.

XVI

Ridicaţi-vă, o, fii ai Soarelui lui Dumnezeu! Ridicaţi-vă, căci soarele cel milostiv a răsărit şi a început să-şi reverse lumina cu dărnicie peste câmpurile întunecate ale pământului. El a răsărit spre a vă elibera din întunericul şi din groaza somnului.

Păcatele voastre de ieri nu sunt înscrise în soare. Soarele nu le aminteşte şi nici nu caută răzbunare pentru nimic. Pe chipul său nu sunt riduri de pe fruntea voastră, şi nici vreo mâhnire, invidie sau întristare. Bucuria sa este aceea de a oferi tinereţea, întinerirea sa stă în slujire. Fericiţi sunt cei ce slujesc, căci ei nu vor îmbătrâni.

Ce s-ar întâmpla dacă soarele v-ar imita, fraţii mei? Ce puţină lumină s-ar revărsa pe pământ, o, avarilor! Cât de însângerată ar fi lumina sa, voi criminalilor! Cât de vânat de invidie ar deveni atunci când ar vedea sori mai mari decât el, voi, oameni invidioşi! Cât de roşu de mânie ar deveni el atunci când ar auzi blasfemiile de jos, voi oameni furioşi! Cât de galben ar deveni tânjind după frumuseţea stelelor, voi oameni lacomi! Cât de palid de teamă s-ar face dacă n-ar afla nici o urmă pe cale, voi, laşilor! Cât de întunecat de grijă s-ar face,

voi neliniştiţi plini de tulburare! Cât de ridat şi de îmbătrânit s-ar face trăind din greşelile trecutului, voi, oameni răzbunători! Cât de mult s-ar depărta de la calea cea dreaptă dacă ar lupta pentru drepturi, voi, solicitatori ai drepturilor! Cât de rece şi mort s-ar face şi cum ar mai învălui el întregul univers cu moartea sa, voi, predicatori ai morţii!

O, cât de fericită poate fi lumea pentru că soarele nu vă va imita niciodată, o, fii şi fiice ale pământului!

Într-adevăr, nu cunoaşte multe lucruri ca voi, dar el ştie două lucruri pentru veşnicie: că el este slujitor şi simbol. El ştie că este slujitor al Celui Ce l-a aprins şi că este simbol al Celui Ce l-a pus întru slujirea Sa.

Fiţi slujitori ai Celui Care vă luminează cu soarele pe dinafară şi cu Sine pe dinlăuntru şi veţi gusta dulceaţa veşnicei tinereţi.

Fiţi simbol al Celui Ce v-a pus printre animalele pământului şi veţi întrece în strălucire soarele. Cu adevărat, toate animalele din jurul vostru vor înota în fericire pe lângă razele bunătăţii voastre, aşa cum lunile înoată împrejurul sorilor.

Totuşi, ce sunt soarele şi toate stelele decât nişte grămezi de cenuşă, prin care străluceşti Tu, o, Fiule al lui Dumnezeu? Grămezi de cenuşă care-Ţi micşorează strălucirea şi o cern printr-însele ca o sită groasă! Căci cu adevărat, în deplina Ta strălucire nimic nu poate fi văzut înafară de Tine, întocmai precum în întunericul deplin nimic nu se poate vedea înafară de întuneric.

O, Doamne, Doamne, nu ne arde cu strălucirea Ta, care nu poate fi suportată de ochii noştri, şi nu ne lăsa în întuneric, acolo unde îmbătrâneşti şi te ruinezi.

Tu singur cunoşti măsura nevoilor noastre, o, Doamne, slavă Ţie!

XVII

Cât de plictisitoare îmi sunt poveţele cârmuitorilor acestei lumi şi ale oamenilor înţelepţi. O, cât de plictisitoare mi se par, de când înţelepciunea Ta mi-a cutremurat inima şi mintea, Sfinte Doamne.

Cei pe care dorinţele întunecate ale inimii îi trag în prăpastie nu cred în lumina Ta. Nu există piedici în calea unei pietre când aceasta se rostogoleşte pe o pantă de deal. Cu cât mai înaltă şi mai abruptă este panta şi cu cât mai adâncă e prăpastia, cu atât mai iute şi mai de neoprit este rostogolirea pietrei.

O dorinţă întunecată momeşte o alta prin împlinirea ei; iar aceea atrage o alta, până când tot ceea ce este bun într-un om se veştejeşte, iar tot ceea ce este rău ţâşneşte ca un torent dezlănţuit, până când, dimpreună cu orice altceva, tot ceea ce Duhul Sfânt a zidit este alungat, atât înlăuntru, cât şi înafară;

Până când detractorii luminii încep să se dispreţuiască pe ei înşişi şi pe dascălii lor;

Până când dulciurile cele mai dulci încep să-i înăbuşe cu duhoarea lor;

Până când toate bunurile materiale, pentru care ei şi-au ucis aproapele şi au şters de pe faţa pământului cetăţi, vor începe să-şi bată joc de monstruozitatea lor.

Atunci îşi vor ridica ochii spre cer şi prin balega existenţei lor putrede şi pângărite, ei vor striga: "Sfinte Dumnezeule!".

Cât de mult mă supără, precum o săgeată de foc, să-i aud pe oameni fălindu-se cu puterea lor, de când am ajuns să-Ţi cunosc mâna Ta cea puternică, Sfinte Doamne Atotputernice!

Ei construiesc turnuri de piatră şi spun: "Noi suntem ziditori mai buni decât Dumnezeul tău". Dar eu îi întreb: "Aţi zidit voi, ori părinţii voştri, stelele?"

Ei descoperă lumină în pământ şi se fălesc: "Noi ştim mai multe decât Dumnezeul tău". Dar eu îi întreb: "Cine a îngropat lumina sub pământ ca voi s-o puteţi descoperi?"

Ei zboară prin aer şi spun cu trufie: "Noi înşine am creat aripi pentru noi, unde este Dumnezeul tău?" Dar eu îi întreb: "Cine v-a dat ideea aripilor şi a zborului dacă nu cumva păsările pe care nu voi le-aţi creat?"

Totuşi, vezi ce se întâmplă când Tu le deschizi ochii spre a-şi vedea propria lor neputinţă! Când creaturile iraţionale le arată puterea lor monstruoasă; când mintea lor se umple de uimire privind turnurile înstelate care se află în spaţiu fără de stâlpi sau de temelii; când inima lor se umple de teamă din pricina propriilor lor neputinţe şi nebunii – atunci, ruşinaţi şi smeriţi, ei îşi întind braţele spre Tine şi strigă: "Sfinte Doamne Atotputernice!".

Cât de mult mă întristează văzându-i pe oameni că supraevaluează această viaţă, mai ales de când am gustat dulceaţa nemuririi Tale, Sfinte Nemuritor!

Cei miopi văd doar această viaţă şi spun: "Aceasta este singura viaţă care există, iar noi o vom face nemuritoare cu ajutorul faptelor noastre printre oameni". Dar eu le spun: "Dacă începutul vostru e ca un râu, atunci el trebuie să aibă un izvor; dacă este ca un copac, el trebuie să-şi aibă rădăcinile sale, dacă este ca o rază de lumină, ea trebuie să vină de la vreun soare oarecare". Şi din nou le spun: "Aşadar, voi intenţionaţi să vă fixaţi nemurirea printre muritori? Încercaţi să faceţi focul în apă!".

Dar când ei privesc moartea în faţă rămân fără grai şi tulburarea le cuprinde inima. Când miros trupul mireselor lor moarte, când lasă chipurile goale ale prietenilor lor în mormânt, când îşi pun mâinile pe piepturile fiilor lor care s-au răcit, când înţeleg că nici împăraţii nu-şi pot cumpăra moartea cu coroanele lor, nici eroii cu faptele lor vitejeşti, nici cei înţelepţi cu înţelepciunea lor – atunci ei simt vântul îngheţat al morţii suflând şi peste grumajii lor şi atunci cad în genunchi şi-şi pleacă capetele în care mândria se pleacă şi ea, rugându-se Ţie: "Sfinte Nemuritor, ai milă de noi!".

XVIII

Căiţi-vă pentru faptele voastre, locuitori ai pământului. Iată, ochiul Stăpânului lumii priveşte adânc înlăuntrul vostru. Nu vă încredeţi în ochii voştri ce se pot înşela, fie ca Ochiul să vă lumineze calea. Ochii voştri sunt perdele peste Ochiul lui Dumnezeu.

Pocăinţa este recunoaşterea căii păcatului. Pocăinţa deschide o nouă cale. Ochii celui ce se pocăieşte sunt deschişi spre două căi: spre calea pe care merge şi spre calea pe care ar trebui să meargă.

Sunt mai mulţi cei ce se află în stare de simţire a căinţei, decât cei ce se îndreaptă spre o nouă cale. Vă spun: penitentul trebuie să aibă două feluri de curaj – el trebuie să aibă curajul să-şi plângă căile cele vechi şi trebuie să aibă curajul de a se pregăti pentru o nouă cale.

Ce folos ai să simţi doar căinţa şi să păşeşti încă pe calea cea veche? Ce credeţi voi despre o persoană care se îneacă şi strigă după ajutor, dar când acesta

sosește nu se apucă de mâna vieții? Asemăn o astfel de persoană cu voi.

Căiți-vă pentru faptul că tânjiți după această lume și după tot ceea ce există într-însa. Fiindcă această lume este cimitirul strămoșilor voștri care stă cu gura căscată și vă așteaptă. Încă puțin și veți fi și voi strămoși, tânjind să auziți cuvântul "pocăință", dar nu-l veți auzi.

Întocmai precum vântul începe să bată și alungă ceața dinaintea soarelui, tot astfel moartea vă va alunga de la fața lui Dumnezeu.

Pocăința întinerește inima și prelungește durata vieții omului. Lacrimile unui penitent spală întunericul din ochii săi, oferind ochilor acestuia o strălucire pruncească. Ochiul lacului meu este ca ochiul unei căprioare, totdeauna umed și strălucitor ca un diamant. Cu adevărat, umezeala din ochi seacă mânia din inimă.

Sufletul penitentului este ca o lună nouă. O lună plină trebuie să se micșoreze, o lună nouă trebuie să crească.

Cel care se pocăiește curăță buruienile din câmpul sufletului său, iar sământa binelui începe să crească.

Cu adevărat, penitent nu este cel care se vaită după fapta rea ce a comis-o, ci este cel ce plânge pentru toate faptele cele rele pe care le-ar putea comite. Un moșier înțelept nu numai că taie tufa de spini care l-a înțepat, ci și toate tufele de spini de pe câmp care-l vor putea înțepa.

O, Domnul meu, grăbește-Te să-i arăți fiecărui penitent o cale nouă, după ce va arăta dispreț față de calea sa cea veche.

O, Maică Cerească, Mireasă a Duhului Celui Atotsfânt, pleacă-te spre inima noastră atunci când ne căim. Deschide izvorul lacrimilor din noi spre a spăla țărâna cea grea care ne întristează ochii.

O, Duhule Atotsfinte, bate și împrăștie duhoarea necurată din sufletul penitentului, care l-a înăbușit, și condu-l la pocăință. Noi ne plecăm și Te rugăm fierbinte, o, Dătătorule de viață și Atotputernice Duhule Sfinte!

XIX

În mijlocul zarvei și batjocurei oamenilor, rugăciunea mea se înalță către Tine, o, Împăratul meu și Împărăția mea. Rugăciunea este tămâie care neîncetat îmi tămâiază sufletul și o înalță spre Tine și Te atrage pe Tine către el.

Apleacă-Te, Împăratul meu, ca să-Ți pot șopti taina mea cea mai de preț, rugăciunea mea cea mai de taină, dorirea mea cea mai statornică. Tu ești ținta tuturor rugăciunilor mele, al tuturor căutărilor mele. Nu caut nimic înafara Ta, cu adevărat, Te caut doar pe Tine.

Ce aș putea căuta eu de la Tine, care să nu mă despartă de Tine? Să caut eu oare a fi stăpân peste câteva stele, în loc de a stăpâni ca stăpân dimpreună cu Tine peste toate stelele?

Să caut eu a fi cel dintâi dintre oameni? Și atunci cât de rușinos va fi pentru mine, când mă vei așeza pe locul cel mai de pe urmă de la masa Ta[1]!

Să caut eu milioane de guri omenești care să mă laude? Cât de cumplit îmi va fi mie când voi vedea că toate acele guri sunt pline de țărână[2].

1. Cf. Luca 14, 7-10.
2. Cf. Ioan 12, 43.

Să caut eu a mă înconjura de obiectele cele mai de preț din lumea întreagă? Cât de umilitor ar fi pentru mine ca acele obiecte să-mi supraviețuiască și să strălucească atunci când întunericul țărânei îmi va umple ochii[3]!

Să caut eu oare ca Tu să nu mă desparți de prietenii mei? Ah, desparte-mă, o, Doamne, desparte-mă de prieteni cât mai degrabă cu putință, fiindcă ei reprezintă zidul cel mai gros dintre Tine și mine.

"De ce să ne rugăm", îmi spun cei apropiați mie, "când Dumnezeu nu ne ascultă rugăciunile?". Dar eu le spun: "Rugăciunea voastră nu e rugăciune, ci negutătorie josnică. Voi nu vă rugați lui Dumnezeu spre a-L primi în sufletele voastre pe El, ci pe satana. De aceea, Înțelepciunea* cerului nu primește rugăciunile de pe limba voastră".

"De ce să ne rugăm", mormăie apropiații mei, "când Dumnezeu știe de ceea ce avem nevoie mai dinainte?" Dar, cu tristețe eu le răspund: "Aceasta este adevărat, Dumnezeu știe că voi n-aveți nevoie de nimic înafară doar de El. La ușa sufletului tău El așteaptă să intre[4]. Prin rugăciune ușile se deschid pentru ca Împăratul slavei să poată intra. Nu spune unul dintre voi celuilalt la ușa voastră: "Intrați, vă rog?".

"Dumnezeu nu caută slavă pentru Sine, ci pentru voi. Toate lumile din univers nu pot adăuga nimic la slava Sa, cu atât mai puțin voi. Rugăciunea voastră este o slăvire adusă vouă, nu lui Dumnezeu. Plinătatea și mila se află Într-Însul. Toate cuvintele cele bune pe

3. Matei 6, 19-21.
4. Cf. Apoc. 3, 20.

care voi le îndreptați spre El în rugăciune, se întorc către voi îndoit".

O, Împăratul și Dumnezeul meu Cel plin de slavă, doar dinaintea Ta mă plec și mă rog. Pătrunde în mine, ca un șuvoi năvalnic pe nisipul cel însetat. Ci doar revarsă-Te în mine, Tu, Apă de Viață dătătoare; atunci iarba va crește ușor în nisip și mielușei albi vor paște în iarbă.

Ci doar revarsă-Te în sufletul meu însetat, Viața mea și Mântuirea mea.

XX

Gândește-te la tine de parcă ai fi mort, – îmi spun mie însumi – și nu vei simți venirea morții. Tocește boldul morții în timpul vieții, iar când aceasta va veni nu va mai avea cu ce să te împungă.

Cugetă la tine în fiecare dimineață ca la o minune nou născută și nu vei simți bătrânețea.

Nu aștepta să vină moartea, fiindcă moartea a și venit deja cu adevărat și nu te-a părăsit. Dinții ei sunt mereu în trupul tău. Tot ceea ce a viețuit înainte de nașterea ta și tot ceea ce va supraviețui după moartea ta – aceea chiar acum este viu în tine.

Într-o noapte un înger a desfăcut sulul timpului, al cărui sfârșit n-am fost în stare să-l percep, iar el mi-a arătat două puncte pe sul, unul lângă celălalt. "Distanța dintre aceste două puncte", spuse el, "este durata vieții tale".

"Aceasta înseamnă că viața mea deja e pe sfârșite", am strigat eu. "Și trebuie să mă pregătesc pentru călătorie. Trebuie să fiu ca o gazdă harnică care-și petrece

ziua de azi curăţind casa şi care face pregătiri pentru sărbătorirea slavei* de mâine".

Cu adevărat, ziua de azi a tuturor fiilor oamenilor este în cea mai mare parte plină de griji pentru ziua următoare. Totuşi, puţini dintre cei ce cred în făgăduinţele Tale, se preocupă de ceea ce se va întâmpla în ziua de după moartea lor. Fie ca moartea mea, o, Doamne, să fie un ultim suspin nu după această lume, ci pentru acel binecuvântat şi veşnic Mâine.

Printre candelele stinse ale prietenilor mei, şi candela mea se stinge. "Nu fi prost", îmi reproşez mie însumi, "şi nu regreta că această candelă a ta se stinge. Îţi iubeşti prietenii atât de puţin aşa încât ţi-e teamă să-i urmezi? Nu regreta că arde candela cu flacără joasă, ci că lasă în urmă o lumină obscură şi neclară".

Sufletul meu s-a obişnuit să-mi părăsească trupul în fiecare zi şi în fiecare noapte şi să se extindă până la limitele universului. Când face acest lucru, sufletul meu simte de parcă sorii şi lunile înoată peste el întocmai precum lebedele înoată pe lacul meu. El străluceşte printre sori şi întreţine viaţa pe planetele din jurul pământului. El susţine munţii şi mările; el controlează tunetul şi vânturile. El umple cu totul ziua de Ieri, de Azi şi de Mâine[1]. Şi el se întoarce la adăpost într-o locuinţă strâmtă şi dărăpănată pe una dintre acele planete ale pământului. El revine în trupul pe care el încă, pentru încă un minut sau două, îl numeşte al său, şi care se leagănă ca umbra sa printre dâmburi de morminte, printre cârduri de fiare, printre urlete de nădejdi mincinoase.

1. "Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, este acelaşi" (Evrei 13,8).

Nu mă plâng de moarte, o Dumnezeule Viu, nu mi se pare ceva trist. Ea este o grozăvie pe care omul şi-a creat-o sieşi. Mai puternic decât orice de pe pământ, moartea mă împinge spre întâlnirea cu Tine.

Am avut un alun în faţa casei mele şi moartea mi l-a răpit. Am fost mânios pe moarte şi am blestemat-o spunând: "De ce nu m-ai luat pe mine, un animal nesătul, în loc de ceva făr' de păcat?"

Dar acum mă gândesc la mine de parcă aş fi mort şi lângă alunul meu.

O, Dumnezeul meu Nemuritor, priveşte cu milă spre o candelă care se stinge şi curăţeşte-i flacăra. Fiindcă doar o flacără curată se înalţă spre faţa Ta şi intră în ochiul Tău, cu care Tu priveşti spre întreaga lume.

XXI

O, Maică cerească, primeşte-mă întru slava Ta. Căci atunci când slava lumească este cuprinsă de întuneric, niciodată ea nu răsare precum soarele. Iar cununa pe care oamenii o oferă este întotdeauna o cunună de spini pentru cei ce sunt raţionali, şi o tichie de nebun pentru cei ce sunt iraţionali. Atunci când aurul este în pământ tuturor le place şi îl caută. După ce el este aşezat ca o coroană pe capul unui om, întunericul invidiei şi urii îi umbreşte strălucirea.

Preschimbă-mă în aur tăinuit, în cea mai ascunsă comoară a Ta, astfel ca nimeni să nu mă poată afla înafară de Tine. Fiindcă atâta vreme cât Tu mă cunoşti eu sunt cunoscut. Atâta vreme cât oamenii mă cunosc, numele meu este sub îndoială.

Ascunde-mă de ochii cei răi ai lumii, căci ei mă înfurie. Păstrează-mă ca pe o taină pe care invidia să n-o poată descoperi. Fii mai înțelept decât mine și nu mă descoperi nimănui. Cu adevărat, eu Te-am avut ca pe taina cea mai de preț, descoperindu-Te lumii, dar lumea m-a batjocorit. Căci invidia batjocorește atunci când ea nu poate pune mâna pe ceea ce invidiază.

Prietenii mei, de ce vă împărtășiți de slava omenească până la intoxicare, o slavă care începe cu cântec și se sfârșește în noroi?

Prieteni, toate gurile care vă cântă laudele voastre acum, știu și un alt cântec opus, pe care-l veți auzi mai târziu.

Fugiți de slava care seamănă cu un turn construit pe spatele unei balene, ca nu cumva atât vrăjmașii, cât și prietenii să râdă de voi de pe țărm.

Slava unanimă care vine de la oameni este cea mai nevrednică, fiindcă este indiferență.

Dacă slava voastră este o răsplată de la oameni, atunci tu ești un muncitor zilier care a fost plătit, iar mâine oamenii vă pot arunca de pe domeniile lor.

Cu adevărat, nici o nouă zi nu vă recunoaște contractul cu ziua trecută. Fiecare zi deschide un nou câmp și face o nouă înțelegere.

Dacă slava voastră este lucrarea puternicelor voastre brațe, zilele voastre vor fi mânie, iar nopțile voastre vor fi teamă.

Dacă slava voastră este lucrarea înțelepciunii voastre, înțelepciunea va fi o tăiere a slavei voastre, iar voi veți fi incapabili să vă mișcați.

Dacă vă numiți slava cu numele vostru, Cerul vă va pedepsi pentru minciună și furt.

Mergeți cu slava voastră printr-un cimitir și vedeți dacă cei morți vă vor da slavă.

Cu adevărat deja umblați printr-un cimitir și primiți slavă de la morminte mișcătoare. Cine vă va slăvi după ce mormintele mobile vor deveni imobile?

Vă veți întrista foarte tare pe lumea cealaltă când veți auzi ceea ce cred despre voi cu adevărat cei ce v-au slăvit în lumea aceasta. O, cerească Maică, ascunde-mă departe de ochii și de limbile oamenilor. Ascunde-mă acolo unde doar ochiul Tău pătrunde și doar cuvântul Tău se aude.

Te rog fierbinte, Frumusețea mea cea Veșnică!

XXII

O, Singurul Fiu al lui Dumnezeu, primește-mă întru înțelepciunea Ta. Tu ești capul tuturor fiilor oamenilor. Tu ești cereasca lor bucurie, luminare și înțelegere.

Tu ești Cel Care gândește aceeași bunătate în toți oamenii: același cuget și aceeași lumină. Un om recunoaște un alt om prin Tine. Un om îi proorocește altuia prin Tine. Prin glasul Tău oamenii se aud unul pe altul. În limba Ta ei înțeleg. Cu adevărat, Tu ești Omul Absolut*, fiindcă în chip existențial toți oamenii se află în Tine și Tu Te afli în fiecare.

Tu zidești mintea omului, și umbra Ta o sfărâmă.

Tu ai zidit toate formele și Tu le-ai pecetluit pe toate cu pecetea înțelepciunii Tale. Tu ai modelat toate vasele din lut și le-ai umplut pe toate cu cântul și bucuria Sfintei Treimi, dar umbra Ta a picurat un strop de întristare în fiecare vas, cu care cei întristați întipăresc dureri în Tine.

O, Doamne Preamărite! Tu dănţuieşti în poala Maicii Tale, îndemnat de Atotsfântul Duh. Îndreaptă-mi mintea spre mintea Ta şi cu strălucirea Ta curăţeşte-o de gândurile cele întristătoare, de prevestirile şi intenţiile întristătoare. O, Domnul meu Cel Preamărit!

Tu umpli întregul suflet al Maicii Tale, tot sufletul Ei feciorelnic, şi nimic nu există în sufletul Maicii Tale înafară de Tine. Tu eşti strălucirea Ei şi glasul Ei, cu adevărat ochiul Ei şi cântecul Ei.

Tu eşti fala Sfântului Duh Domnul – lucrarea Sa şi rodul Său – uimirea Sa şi admiraţia Sa! Tu, Domnul meu Cel Preamărit, Carele dănţuieşti în poala Maicii Tale, îndemnat de Duhul Sfânt!

Tu eşti curajul Sfintei Treimi, eroismul Ei şi istoria Ei. Tu ai îndrăznit să trimiţi o rază treimică în haos şi întuneric, iar lumea a devenit o minune pe care ochiul n-o poate vedea şi nici urechea n-o poate auzi, o, Creatorule al ochiului şi al urechii![1]

Şi toată această minune este doar o palidă imagine a Ta, doar o asemănare deformată şi imitată a Ta în bucăţi de oglindă pe jumătate întunecate[2].

Inima mea tânjeşte după chipul Tău complet, o, Fiule al lui Dumnezeu. Căci este doar amărăciune să fii un fragment al chipului Tău, purtat nesigur pe un ocean de întuneric.

Sfărâmă îngustimea sufletului meu, o, întinde-o pe ea Minte a Dumnezeirii Celei întreit strălucită*!

Luminează-mi mintea, o, lumină a îngerilor şi a creaturilor. Fă-mi viaţa logică, Prea Înţelepte Logos* al

1. Cf. Is. 64, 4 şi 1 Cor. 2, 9.
2. Cf. 1 Cor. 3, 12.

lui Dumnezeu. Fă-mi sufletul fecioară, şi fii ochiul şi cântecul lui.

XXIII

Cămara sufletului meu nu e aerisită, iar Tu, o, minunate Duhule Sfinte baţi la uşă. Doar o clipă, până ce-mi voi curăţi cămara de duhurile sale necurate, şi apoi Îţi voi deschide uşa. Căci dacă aş fi deschis-o aşa cum era, Tu n-ai intra într-o cămară plină de miasme şi Te-ai îndepărta de uşa mea pentru totdeauna. Doar o clipă, Te implor, oaspetele meu Cel mai de seamă!

Ah, cum oare, spre ruşinea mea şi întristarea mea, acel unic moment se prelungeşte! Încă puţin şi întreaga mea viaţă pe pământ îşi va afla locul în acea clipă. Totuşi, Tu răbdător aştepţi la uşă şi îmi asculţi răsuflarea.

Oaspeţii neinvitaţi din mine sunt neruşinaţi, sunt obraznici şi s-au înmulţit nemăsurat. Dacă încerc să deschid o fereastră, ei îmi trag mâinile la spate. Dacă mă îndrept spre uşă spre a-Ţi simţi prezenţa Ta de viaţă dătătoare, ei îmi leagă picioarele. Ei mă leagă prin puterea obişnuinţei de duhoarea lor infectă, aşa încât mă tem de ceea ce este proaspăt şi mă dau înapoi de la ceea ce este nou. Ah, dacă n-ar fi prea târziu ca să-Ţi deschid uşa!

Dar iată, chiar cu preţul acestei vieţi de rob, voi deschide larg toate ferestrele şi în numele Prea Curatei Fecioare şi al Fiului Ei voi alunga de la mine pe toţi stăpânii şi tiranii cei răutăcioşi ai sufletului meu. Iar când Tu vei intra, Tu îmi vei aduce cadavrul la viaţă cu răsuflarea Ta de viaţă dătătoare, cu tăria Ta plină de tinereţe, cu roua Ta iubitoare.

O, Duhule al bărbăţiei, al plinătăţii de dimineaţă şi al liniştii de seară. Tu, Carele eşti mai uşor decât somnul, mai iute decât vântul, mai proaspăt decât roua, mai dulce decât glasul unei mame, mai strălucitor decât focul, mai sfânt decât toate jertfele, mai puternic decât universul, mai viu decât viaţa – Ţie mă rog şi Ţie mă închin; fii împreună-călătorul meu pe calea aspră spre veşnica fericire a Minţii Celei Dumnezeieşti Întreite*.

O, Duh înflăcărat, Tu nu eşti niciodată despărţit de Fecioria Veşniciei. Pătrunde în sufletul meu, curăţeşte-l, luminează-l, înmiresmează-l cu tămâie cerească, intră într-însul şi fă-l mireasa Ta, astfel încât imnul dumnezeieştii înţelepciuni să poată fi zămislit într-însul, aşa încât Ochiul veşniciei să se poată deschide într-însul.

Tu Te iveşti devreme şi nu dormi niciodată, învaţă-mă să păstrez trezvia pururea şi să aştept cu răbdare.

XXIV

Tu reverşi Sfântul Tău mir în stele, o, Duhule Sfinte, şi din incendii fără sens Tu faci candele de veghe dinaintea Slavei Cerului. Revarsă-Te şi în sufletul meu şi dintr-un incendiu pătimaş fă o candelă de veghe dinaintea cerurilor.

Tu umbli prin câmpuri de flori fără să fii auzit şi Tu stropeşti florile cu harul Tău, astfel încât sângele pământului să nu pătrundă la suprafaţă, ci să se vadă doar frumuseţea lui Dumnezeu. Stropeşte şi câmpul sufletului meu cu harul Tău, ca să nu se poată spune că taina sufletului meu a rodit din sângele pământului, ci că este împodobit cu frumuseţea lui Dumnezeu.

Tu te amesteci cu fiecare grămadă de cenuşă şi dai viaţă. Revarsă viaţă şi în cenuşa trupului meu ca să pot trăi şi să-Ţi pot slăvi lucrările.

Tu îmblânzeşti focul şi vântul şi din demoni ai furiei Tu faci slujitori ai Celui Preaînalt. Îmblânzeşte-mi mândria şi fă-mă slujitor al Celui Preaînalt.

Tu eşti bun cu animalele din pădure. Arată-mi bunătate şi mie, celui care sunt îndobitocit de neştiinţă.

Tu faci să rodească orice sământă de viaţă. Tu pluteşti în fiecare pântece. tu stai în oul din cuibul păsării şi cu meşteşug formezi o nouă minune de viaţă. Fă să rodească, Te rog fierbinte, şi sămânţa nevăzută a bunătăţii dinlăuntrul meu şi vegheaz-o până când ajunge la maturitate.

O, Prea Cinstitule şi Atotputernice Duh, prin prezenţa Ta Tu transformi o ascunzătoare de tâlhari într-un adăpost al Cerului, şi un univers înspăimântător într-un templu al lui Dumnezeu. Pogoară şi în mine, Te rog fierbinte, şi preschimbă o mână de cenuşă în ceea ce ştii şi poţi să faci.

XXV

Voi suflete ale celor morţi, alăturaţi-vă mie întru slăvirea Cereştii Triade*. Ce altă cale ai de a-ţi petrece vremea în afară fie de a te ploconi de teamă departe de Dumnezeu, fie de a te avânta cu bucurie aproape de Dumnezeu?

Tu ai lăsat dinapoia cenuşii tale trupeşti, preocuparea ta favorită, iar acum tu trebuie doar să-ţi faci griji pentru goliciunea ta. Desigur că tu înţelegi acum că nu trupul înmiresmează sufletul, ci sufletul dă mireasmă trupului.

Cât de greu îi este unui suflet păcătos când e nesubţiat şi neascuns de trup! Cu adevărat, căruţa nu intră singură în noroi, ci doar dacă căruţaşul o mână acolo. Desigur că acum înţelegeţi că trăsura s-a murdărit din voia proprie a vizitiului. Căruţa şi-a primit răsplata, iar căruţaşul şi-o va primi pe a sa.

Voi, suflete păcătoase, nu mai tânjiţi să reveniţi în trup de parcă aţi putea scăpa de duhoarea cea rea care vă înăbuşă acolo unde vă aflaţi acum. N-aţi face decât să aduceţi înapoi aceeaşi duhoare cu voi şi aţi face-o şi mai greu de suportat într-un nou trup.

Voi, suflete păcătoase, nu mai tânjiţi să intraţi în trup, de parcă aţi putea fugi de focul care vă pârjoleşte şi de fumul care vă înăbuşă! N-aţi aduce decât focul şi fumul cu voi, iar trupul vostru nu v-ar mai fi salvatorul vostru, ci jertfa voastră arsă.

Mai degrabă îndreptaţi-vă întreaga voastră atenţie spre veşnica Feciorie a lui Dumnezeu, care poate alunga duhoarea cea rea de la voi, şi spre Fiul Fecioarei Care vă va lumina cu flacăra înţelepciunii Treimii, şi spre Atotsfântul Duh, Care vă va da tăria şi înţelepciunea de a vă înălţa spre cele îngereşti.

Voi, suflete curăţite, care sunteţi mai înmiresmate decât toate miresmele de pe pământ, nu vă despărţiţi de cei dintre noi aflaţi încă pe pământ, care pentru încă un ceas sau două mai hălăduiesc pe căile suferinţei voastre şi prin cenuşa voastră. Toţi cei ce sunt curaţi pe pământ vor fi curaţi şi în cer; şi vor fi tovarăşii voştri, înmiresmaţi de mireasma raiului şi îmbrăcaţi în albul fecioriei.

Întăriţi-vă dragostea şi rugăciunea voastră pentru noi. Căci între voi şi noi nu există nici o despărţitură

înafară de vălul fragil al trupului nostru. Fiindcă chiar dacă voi aţi luat-o înainte, în vreme ce noi am rămas în urmă, calea este aceeaşi, iar cetatea de la capătul căii este aceeaşi.

Voi, suflete drepte, noi ne rugăm la Domnul şi pentru voi, ca El să vă poată face trecerea voastră către El uşoară şi rapidă. Chiar dacă noi suntem mai slabi decât voi, noi totuşi ne rugăm lui Dumnezeu pentru voi. Noi ne rugăm din dragostea cu care inima noastră arde pentru voi, întocmai precum un frate mai tânăr şi mai slab ajunge să-şi ajute fratele său mai vârstnic şi mai puternic.

Fiindcă întocmai precum fraţii mai tineri şi mai vârstnici sunt un singur trup în ochii dragostei care le-a dat naştere, tot astfel şi noi şi voi suntem un singur trup în ochii Atotînţeleptului şi în preaputernica iubire a Celui Preaînalt.

Voi, cete nenumărate de suflete ale celor morţi, să nu mai aveţi grijă de insula rece a vieţii de pe pământ, de care noi, cei puţini la număr, suntem încă legaţi pentru încă un ceas sau două până când vom veni şi noi să ne unim cu voi acolo unde este vară, în locuri mai calde şi mai luminoase.

Fiindcă voi toţi, atât drepţi, cât şi păcătoşi, noi, care suntem pe jumătate morţi, pe jumătate vii, ne rugăm Milei Cerului ca voi să nu vă pierdeţi, să nu vă temeţi şi să priviţi înapoi, ci ca să puteţi, în plinătatea verii, să vă îndreptaţi pururea înainte şi din ce în ce mai sus

spre lumină şi bucurie
spre pace şi deplinătate.

XXVI

Sculaţi-vă voi toate creaturile şi slujiţi-L pe Domnul Cel Viu Care are grijă de voi. Închinaţi-vă Lui şi slujiţi-I Lui, fiindcă nimeni mai mare decât El nu v-a cercetat în această vale a temerii şi a lacrimilor.

Slujitorii vin şi se fac pe sine domni. Domnul a venit şi S-a făcut pe Sine slujitor şi rob. Domnii slugarnici se străduiesc să cârmuiască peste cât mai mulţi oameni şi creaturi cu putinţă, în timp ce Robul Cel domnesc se străduieşte să slujească cât mai mulţi oameni şi creaturi cu putinţă[1].

Răsăriţi, o, voi crini ai câmpului şi împrăştiaţi-vă mireasma, fiindcă sfânta Sa gură v-a pomenit numele[2].

Ridicaţi-vă, o, piatră şi stâncă şi închinaţi-vă Lui, căci sfintele Sale picioare au călcat peste voi.

Deşteaptă-te, o, pustie şi bucură-te, căci El te-a sfinţit cu cele mai lungi şi mai tainice rugăciuni ale Sale[3].

Deşteaptă-te, o, grâule şi viţă-de-vie, fiindcă El v-a binecuvântat pe voi, mai ales, între toate lucrurile create. Deşteptaţi-vă şi binecuvântaţi-L.

Sculaţi-vă, voi, peşti şi slăviţi pe Domnul, fiindcă El a înfometat iar voi L-aţi hrănit[4].

Deşteptaţi-vă, o, apă şi văzduhuri şi slujiţi-I Lui, fiindcă cu puterea Sa El v-a curăţit şi v-a potolit[5].

Înalţă-te, o, sicomorule şi îmbracă-te în mătase, căci în tine El a văzut un păcătos şi l-a mântuit[6].

1. Cf. Mt. 20, 25-28.
2. Cf. Mt. 6, 28-29.
3. Cf. Mt. 4, 1-11.
4. Cf. Luca 24, 36-43 şi Ioan 21, 1-14.
5. Cf. Mt. 14, 22-33.
6. Cf. Luca 19, 1-10.

Sculaţi-vă, o, voi oiţelor şi vitelor şi umpleţi-vă de uimire, căci în staulul vostru El S-a născut[7] umil în staulul vostru cel smerit.

Deşteptaţi-vă, o, păsări şi cântaţi, fiindcă El v-a dat drept pildă pentru oameni[8].

Ridică-te, o, mirule şi arzi dinaintea tronului slavei Sale, fiindcă atunci când El a fost uns cu tine El S-a bucurat cu Duhul şi a mântuit o femeie păcătoasă[9].

Ridicaţi-vă, o, spini şi trestie şi ruşinaţi-vă, căci voi I-aţi pricinuit durere[10].

Deşteptaţi-vă, o, fier şi lemn şi căiţi-vă, fiindcă chiar şi fără voie I-aţi pricinuit chinuri pe Cruce[11].

Sculaţi-vă, locuitori ai cetăţilor şi tânguiţi-vă, fiindcă voi n-aţi crezut în El[12].

Deşteptaţi-vă, voi cârmuitori ai poporului şi îmbrăcaţi-vă în sac şi cenuşă fiindcă aţi îndrăznit să-L judecaţi şi să-L osândiţi[13].

Sculaţi-vă, voi, săracilor şi îmbrăţişaţi-L, căci El este avuţia voastră[14].

Deşteptaţi-vă, voi, împăraţi şi puneţi-vă coroanele la picioarele Sale, fiindcă doar El singur v-a învăţat adevărata înţelepciune cu privire la întâietate şi dreapta cârmuire.

7. Cf. Luca 2, 1-20.
8. Cf. Mt. 6, 26 şi Luca 12, 24.
9. Cf. Luca 7, 36-50.
10. Cf. Marcu 15, 16-20.
11. Cf. Marcu 15, 21-32.
12. Cf. Mt. 11, 20-24 şi 23, 37-39.
13. Cf. Mt. 26, 1-5 şi 57-68.
14. Cf. Mt. 5, 3 şi Luca 4, 18.

Sculaţi-vă, o, păcătoşilor şi începeţi a suspina dinaintea Lui, fiindcă doar mâna Sa nu aruncă cu pietre în voi[15].

Treziţi-vă, o, drepţilor şi fiţi plini de trezvie căci Stăpânul vostru vine la voi.

Înălţaţi-vă, voi, toate stelele şi începeţi a dănţui, fiindcă Luminătorul vostru merge să vă cerceteze.

Deşteaptă-te, o, universule, şi începe să cânţi imnul Domnului, căci Domnul Cel viu, Care are grijă de tine, a intrat în tine.

XXVII

Păsările voastre mă trezesc dimineaţa şi freamătul lacului mă îndeamnă la somn seara. Dar nu păsările sunt cele ce mă trezesc, nici lacul cel care mă îndeamnă la somn, ci Tu, o, Doamne, Stăpânul glasului.

Tu Îţi împrumuţi glasul păsărilor şi freamătul nopţii lacului. Tu ai împrumutat un glas fiecărui gât şi ai pus o poveste în fiecare creatură. Sunt înconjurat de vestitorii Tăi, ca un elev de mulţi dascăli şi îi ascult neobosit din zori şi până în amurg.

O, Doamne, Stăpâne al glasului, grăieşte mai limpede prin vestitorii Tăi!

Soarele îmi grăieşte despre strălucirea chipului Tău, iar stelele despre armonia fiinţei Tale. Soarele vorbeşte într-o limbă, iar stelele vorbesc într-o limbă diferită, dar toate limbile provin din aceleaşi corzi vocale. Corzile vocale Îţi aparţin Ţie, iar Tu ai rostit cel dintâi sunet care a început să vibreze în surzenia şi lipsa de formă a nimicniciei şi care apoi s-a răspândit

15. Cf. Ioan 8, 1-11.

în nenumărate alte sunete şi crainici, tot astfel precum un nor întunecat irumpe în picături de ploaie.

O, Doamne, Stăpâne al glasului, grăieşte mai limpede prin vestitorii Tăi!

O exclamaţie a ieşit din pieptul Miresei lui Dumnezeu când Ea L-a văzut pe Fiul Tău – un glas plin de o dragoste ce nu putea fi cuprinsă în tăcere. Iar exclamaţia aceea a răsunat în inima Fiului Ei şi acest ecou – acest răspuns la dragostea Maicii Sale – Duhul Sfânt l-a răspândit cu preaputernicele Sale braţe prin întregul univers. De aceea, întreg universul este plin de vestitorii Tăi, o, Cântul meu şi Dragostea mea.

O, Doamne, Stăpâne al glasului, grăieşte mai limpede prin vestitorii Tăi!

Din această pricină Tu ai grăit, de asemenea, în parabole, o, Fiule al lui Dumnezeu şi Tu explicai lucruri şi evenimente ca povestiri despre Prea Înaltul Dumnezeu. Tu ai tămăduit bolnavii cu cuvintele şi ai înviat morţii cu cuvintele, fiindcă Tu ai revelat taina iubirii. Iar taina iubirii este o taină a cuvintelor. Prin toate creaturile, ca prin trompeţi pătrunzătoare, s-au revărsat cuvintele, iar prin cuvinte Dragostea Cerului.

O, Doamne, Stăpâne al glasului, învaţă-mă Dragostea Ta prin toţi vestitorii Tăi.

XXVIII

Mă simt mut şi fără grai, Domnul meu Cel Preafrumos, atunci când vreau să-Ţi exprim neclintirea şi toată plinătatea Ta. De aceea, implor întregul univers să îngenuncheze alături de mine şi să grăiască în locul meu, fiindcă eu sunt neputincios şi fără grai.

Eu zidesc altare de piatră pentru Tine, o, Temelie de piatră a nădejdii mele. Iar fiii cei trufaşi ai lumii, care se pretind a fi mai apropiaţi de Tine decât sfinţii Tăi, mă batjocoresc: "Priviţi-l pe păgân, care mai degrabă s-ar închina la pietre decât la Domnul!".

Cu adevărat, eu nu mă închin la pietre, ci mai degrabă eu, dimpreună cu pietrele mă închin la Domnul Cel viu. Căci piatra este şi ea departe de Domnul şi are trebuinţă de mântuire. Păcatul m-a făcut mai necurat decât piatra înaintea feţei Cerului. Fie ca piatra să fie mântuită laolaltă cu mine şi fie ca ea, ca simbol al trăiniciei să-mi ajute slabele mele cuvinte să exprime trăinicia dreptăţii lui Dumnezeu. De aceea eu îmbrăţişez piatra ca pe un tovarăş în Cădere* şi ca pe un tovarăş în rugăciune şi mântuire.

Eu aprind candela şi lumânarea pe altarul de piatră, o, Lumină Inepuizabilă. Iar cei trufaşi gâfâie şi exclamă: "Priviţi la omul cel superstiţios care nu ştie că Dumnezeu este duh!".

Robul Tău, o, Doamne, ştie că Tu eşti duh, dar el cunoaşte şi milostivirea Ta faţă de tot trupul. Şi aşa văzând untdelemnul strălucitor şi ceara înmiresmată, îmi spun: "Oare eşti tu mai bun decât uleiul sau ceara? Untdelemnul şi ceara la miez de noapte, ca soarele la amiază, înfăţişează slava Domnului mai limpede decât limba ta. Îngăduie-le să-ţi fie ajutor la rugăciune. Îngăduie-le să-ţi fie tovarăşi în rugăciune şi mântuire".

Îţi împodobesc altarul cu icoane de lemn, cruci de aur, serafimi de argint, acoperăminte de mătase şi cu cărţi de mântuire legate în piele. Iar eu mă închin până la pământ dinaintea altarelor Tale împodobite şi înfrumuseţate. Dar cei trufaşi râd de mine şi spun:

"Priviţi la închinătorul la idoli, care nu-L preamăreşte pe Domnul, ci obiecte mute!".

Totuşi, Tu ştii, singurul Idol, că eu Te venerez doar pe Tine. Dar întrucât trufia nu-mi poate cuprinde inima şi nici întârzia mântuirea, mă adresez copacilor şi plantelor, pietrelor şi animalelor să-Ţi strige Ţie dimpreună cu mine, fiecare în propria sa limbă. Cu adevărat, toate creaturile şi întreaga creaţie au trebuinţă de izbăvire şi de aceea, toate au nevoie să se unească în rugăciune cu omul, care a dus creaţia în păcat şi o conduce acum spre izbăvire.

Sfinţesc pâinea şi vinul pe altarul Tău, şi îmi hrănesc sufletul cu ele. Să-i lăsăm pe cei trufaşi să mă batjocorească până la capăt, iar eu nu mă voi ruşina de dorinţa mea de a Te avea pe Tine drept hrana şi băutura mea, o, Hrana mea de Viaţă-dătătoare.

Eu mă închin dinaintea unui altar de piatră, ca astfel să pot învăţa a socoti întregul univers drept altarul Celui Preaînalt.

Eu mă hrănesc cu pâine şi vin sfinţit la altarul Tău, aşa încât să pot învăţa a socoti tot ceea ce mănânc drept Sfântul Tău Trup, iar tot ceea ce beau drept Sfântul Tău sânge.

Eu mă rog cu toată zidirea şi pentru întreaga zidire, spre a putea învăţa smerenia înaintea Ta şi spre a-mi putea exprima întreaga taină a iubirii mele faţă de Tine, o, Atotcuprinzătoare Dragoste.

XXIX

Pentru toate păcatele oamenilor eu mă căiesc înaintea Ta, Prea Milostive Doamne. Cu adevărat, sămânţa tuturor păcatelor curge prin sângele meu! Cu

eforturile mele și cu mila Ta eu înăbuș acest mănunchi viclean de buruieni zi și noapte, așa încât nici o neghină să nu poată răsări în țarina Domnului, ci numai grâu curat[1].

Mă căiesc pentru toți cei ce sunt necăjiți, care se clatină sub povara grijilor și nu știu că trebuie să-Ți încredințeze Ție toate grijile și necazurile lor.

Pentru cel slab chiar și cea mai neînsemnată grijă este insuportabilă, dar pentru Tine un munte de griji este ca un bulgăre de zăpadă aruncat într-un cuptor încins.

Mă pocăiesc pentru toți bolnavii, fiindcă boala este rodul păcatului. Când sufletul este curățit prin pocăință, boala dispare odată cu păcatul, iar Tu, Veșnica mea sănătate, fă-Ți sălaș în sufletul meu.

Mă pocăiesc pentru necredincioși, care prin necredința lor adună necazuri și boli atât asupra lor, cât și asupra prietenilor lor.

Mă pocăiesc pentru toți cei ce-L hulesc pe Dumnezeu, care hulesc împotriva Ta, fără să știe că ei hulesc împotriva Stăpânului Care-i îmbracă și-i hrănește.

Mă pocăiesc pentru toți ucigașii de oameni care iau viața altora spre a și-o păstra pe a lor. Iartă-i, Mult Milostive Doamne, fiindcă nu știu ce fac[2]. Fiindcă ei nu știu că nu există două vieți la fel în univers, ci una, și că nu există doi oameni la fel în univers, ci unul.

Mă pocăiesc pentru toți cei ce depun mărturie mincinoasă, fiindcă în realitate ei sunt ucigași de oameni și sinucigași.

1. Pentru parabola grâului și a neghinelor, vezi Matei 13, 24-30.
2. Cf. Luca 23, 34.

Pentru toți frații mei care sunt hoți și care sunt lacomi după avuții inutile eu plâng și suspin, fiindcă aceștia și-au îngropat sufletul lor și n-au nimic cu care să vină înaintea Ta.

Pentru cei trufași și lăudăroși plâng și suspin, fiindcă dinaintea Ta ei sunt precum cerșetorii cu buzunare goale.

Pentru toți bețivii și mâncăii plâng și suspin, fiindcă ei au devenit robi ai robilor lor.

Pentru toți adulterinii mă pocăiesc fiindcă ei au trădat încrederea Duhului Sfânt, care i-a ales spre a forma o nouă viață printr-înșii. În schimb, ei au preschimbat viața de slujire într-o viață de distrugere.

Pentru toți clevetitorii mă pocăiesc, fiindcă ei au transformat prea prețiosul Tău dar, cel al vorbirii, în nisip ieftin.

Pentru toți cei ce distrug căminul și casa aproapelui și pacea acestuia eu mă căiesc și suspin, fiindcă ei își agonisesc blestem asupra lor și a poporului lor.

Pentru toate limbile mincinoase, pentru toți ochii plini de suspiciune, pentru toate inimile furioase, pentru toate stomacurile nesătule, pentru toate mințile întunecate, pentru toată reaua voință, pentru toate cugetele necurate, pentru toate simțămintele ucigașe, mă pocăiesc, plâng și suspin.

Pentru întreaga istorie a omenirii de la Adam și până la mine, păcătosul, mă pocăiesc; fiindcă toată istoria este în sângele meu. Fiindcă eu sunt în Adam și Adam este în mine.

Pentru toate lumile, mari și mici, care nu se cutremură dinaintea înfricoșatei Tale prezențe, eu plâng și strig: O, Stăpâne Multmilostive, ai milă de mine și mă mântuiește.

XXX

Şterge-mi, o, Doamne, toate amintirile – înafară de una. Căci amintirile mă îmbătrânesc şi mă slăbesc. Amintirile distrug ziua de azi. Ele apasă asupra zilei de azi cu trecutul şi îmi slăbesc nădejdea mea în viitor, fiindcă toate îmi şoptesc la ureche: "Va fi doar ceea ce a fost deja".

Dar eu nu doresc să fie doar ceea ce a fost. Eu nu doresc şi nici Tu nu doreşti, o, Doamne, ca viitorul să fie trecutul repetat. Soarele n-ar mai avea valoare dacă el ar urmări doar repetări de lucruri.

Cărările bătute îl induc în eroare pe călător. Ţărâna a umblat peste ţărână vreme îndelungată. Cărările pământeşti au devenit plictisitoare, fiindcă ele au fost bătute iară şi iară din generaţie în generaţie de-a lungul vremii. Şterge-mi, o, Doamne, toate amintirile mele înafară de una.

Doar o singură amintire te rog să nu o ştergi, ci s-o întăreşti în mine. Să nu ştergi, ci să întăreşti în conştiinţa mea amintirea slavei pe care am avut-o când mă aflam întru-totul cu Tine şi în Tine, înainte de timp şi de iluziile vremelnice.

Când şi eu eram o treime armonioasă în sfântă unitate, întocmai precum Tu eşti din veşnicie în veşnicie.

Când sufletul din mine era, de asemenea, în armonie şi prietenie cu conştiinţa şi viaţa.

Când sufletul meu era de asemenea un pântece fecioresc, iar conştiinţa mea era înţelepciunea în feciorie, iar viaţa mea era putere şi sfinţenie duhovnicească.

Când şi eu eram întru totul lumină şi când nu era nici un întuneric în mine.

Când şi eu eram extaz şi pace şi când nu erau chinurile dezechilibrului în mine.

Când şi eu Te cunoşteam, întocmai precum Tu mă cunoşti pe mine şi când eu nu eram amestecat cu întunericul.

Când şi eu nu aveam hotare, nici vecini, nici pereţi despărţitori între "mine" şi "tine".

Să nu-mi ştergi această amintire, Părintele meu, ci să mi-o întăreşti.

Chiar dacă ea îmi descoperă prăpastia de-a lungul căreia călătoresc întru smerenie şi nimicnicie.

Chiar dacă ea mă desparte de prieteni şi de plăceri şi distruge toate barierele dintre Ieri, Azi şi Mâine[1].

Chiar dacă ea mă scoate din mine însumi şi mă face să par ieşit din minţi în ochii tovarăşilor mei de drum.

Cu adevărat, nici o tovărăşie nu-mi face plăcere, înafară de a Ta şi nici o amintire nu mă bucură înafară de amintirea Ta.

O, milostivul meu Părinte, şterge-mi toate amintirile mele înafară de una singură.

XXXI

Tu reverşi lumină în întuneric, Doamne şi atunci forme şi culori răsar. Tu Îţi apleci chipul deasupra prăpastiei al cărei nume este Nimicnicia, iar prăpastia încearcă să înfăţişeze frumuseţea chipului Tău în umbre. Întreaga creaţie Îţi arată felul în care prăpastia visează la Tine.

1. "Iisus Hristos, ieri şi azi şi în veci, este acelaşi" (Evrei 13,8).

Lacul meu este, de asemenea, frumos în vreme ce chipul plin de pace al soarelui rămâne aplecat asupra sa. Iar toţi cei care trec pe acolo laudă frumuseţea lacului meu. Dar de îndată ce soarele îşi ascunde chipul, lacul meu devine întunecos şi fără fund. Şi nici un trecător nu aduce vreodată laudă lacului decât în prezenţa soarelui sau a tovarăşilor strălucitori ai soarelui.

Chipul prăpastiei îi îmbată pe cei care nu văd soarele aplecat deasupra prăpastiei. Frumuseţea lucrurilor începe atunci când un privitor îşi pleacă chipul asupra lor. Nu există oglindă dacă nu există chip care să se oglindească într-însa. Dar chiar şi un chip aflat în faţa oglinzii nu înseamnă nimic dacă nu există lumină.

În lumina chipului Tău nu dau atenţie vreunei creaturi. Fără de Tine, creaturile şi cu mine n-am fi oglinzi una faţă de alta, ci mai degrabă întuneric şi prăpastie şi o răceală opacă.

Creaţia Îţi deformează frumuseţea întocmai precum un vis deformează realitatea. Creaţia mă tulbură întocmai precum visele. Căci ce este creaţia înafara unor vise ale realităţii Tale negrăite?

Apropiaţii îmi spun: "Am visat vise frumoase". Universul îmi e martor când vă spun că voi sunteţi mai frumoşi decât visele voastre. Universul visează şi el, şi nu poate visa suficient despre propria sa frumuseţe. O, universul meu somnoros: atâta vreme cât un vis visează un vis, acel vis se teme de altul, chiar dacă un vis îşi caută un interpret şi un mângâietor într-altul. Cine cui îi prooroceşte: visul realităţii sau realitatea visului?

O, frumosul meu univers: visează la Realitate, iar Realitatea îţi va spune totul. Acceptă Realitatea pentru care tu eşti un vis şi te vei trezi, iar atunci nu vei mai

umbla după frumuseţe, ci vei fi Frumuseţea Însăşi. Există doar o Realitate şi doar o Frumuseţe şi ea este raţiunea visului tău.

Să nu-mi spuneţi, copii, despre frumuseţea stelelor. Dacă Domnul S-ar retrage pe Sine de la stele, gurile voastre ar rămâne mute. Staţi în întunericul gros de pe lângă lacul meu şi încercaţi să-i cântaţi. Cu adevărat veţi amuţi şi veţi tăcea până când soarele va răsări, până când soarele îşi va revărsa frumuseţea sa peste lac şi-i va reda gâtului tău lipsit de grai, glasul său.

Chipul Tău revarsă frumuseţe peste întreaga creaţie. Universul înoată în frumuseţea Ta precum un vas pluteşte pe mare.

Iar când Tu Te pleci peste cenuşa rece, cenuşa se transfigurează şi primeşte un chip.

Fă ca inima mea să-şi revină la simţirile ei, Domnul meu, astfel încât ea să nu poată fi atrasă de frumuseţea pieritoare, ci de Tine, Frumuseţea mea Nemuritoare.

O, singura mea Frumuseţe!

Îngăduie-mi să-Ţi văd Chipul, din ce în ce mai mult – doar Chipul Tău.

XXXII

Credinţa mea Te vede, Doamne.

Ea este lumina şi vederea departe văzătoare a ochilor mei.

Ea este simţirea omniprezenţei Tale. Ea îmi trage genunchii la pământ şi îmi înalţă braţele spre cer.

Credinţa mea este legătura sufletului meu cu Tine. Ea îmi face inima să dănţuiască şi limba mea să cânte.

Când rândunica se apropie, puii de rândunică se agită în cuib. Fiindcă încă de la distanţă ei simt sosirea mamei lor.

Credinţa mea este bucuria mea, căci Tu vii, Maica mea.

Dacă prietenul meu se gândeşte la mine în timp ce scrie o scrisoare într-un oraş îndepărtat şi eu alung alte gânduri şi mă gândesc la prietenul meu.

Credinţa mea este gândirea mea la Tine care Te face, o, Atotştiitorule Doamne, să te gândeşti la mine.

Când un leu e despărţit de leoaica sa, ochii leului sunt cuprinşi de dor după leoaica sa.

Credinţa mea este dorul meu după Tine, când Tu eşti departe de mine, Frumuseţea mea.

Când nu e soare, cele mai grozave furtuni bântuie marea.

Credinţa mea este potolirea furtunii din sufletul meu, fiindcă lumina Ta se revarsă în mine şi mă linişteşte.

Ochii mei mi-au spus: "Noi nu-L vedem pe El". Dar eu i-am liniştit cu cuvintele: "Adevărul este că voi n-aţi fost creaţi să-L vedeţi pe El, ci să vedeţi ceea ce este al Său".

Urechile mele mi-au spus: "Noi nu-L auzim pe El". Dar eu le-am adus la ordine cu cuvintele: "Adevărul este că voi n-aţi fost create să-L auziţi pe El, ci să auziţi ceea ce este al Lui".

Nimic din ceea ce este creat nu-L poate vedea sau auzi pe El, ci doar ceea ce este al Lui. Ceea ce este creat vede şi aude ceea ce este creat. Doar ceea ce este născut dintr-Însul Îl poate vedea. Şi doar ceea ce este născut dintr-Însul Îl poate auzi. O pictură nu-l poate vedea pe pictor, dar fiul pictorului îl poate vedea pe pictor. Un clopot nu-l poate auzi pe clopotar, dar fiica clopotarului îl poate auzi pe tatăl ei.

Ochiul nu-L poate vedea fiindcă el n-a fost creat cu scopul de a-L vedea. Urechea nu-L poate auzi, fiindcă ea n-a fost creată cu scopul de a-L putea auzi.

Credinţa mea Te vede, Doamne, întocmai precum ceea ce este născut îl aude pe cel ce l-a născut.

Dumnezeul din mine Îl vede şi-L aude pe Dumnezeul din Tine. Iar Dumnezeu nu este creat, ci născut.

Credinţa mea este ca o cufundare în străfundurile sufletului meu şi ieşirea la suprafaţă dimpreună cu Tine.

Credinţa mea este singura mea cunoaştere veritabilă. Orice altceva este asemănător copiilor care strâng pietricele colorate pe lângă lac.

Credinţa mea este singurul interes veritabil al vieţii mele. Cu adevărat orice altceva este o comedie a simţurilor.

Atunci când spun: "Dă-mi mai multă credinţă" – mă gândesc: "Dă-mi mai mult din Tine, o, Tatăl meu şi Dumnezeul meu".

XXXIII

Nădejdea mea Te aşteaptă, Doamne.

A Te aştepta pe Tine este singurul conţinut şi înţeles al zilei mele de Mâine şi a zilei mele de Poimâine.

Iarba aşteaptă roua şi nu este dezamăgită. Muntele aşteaptă tunetul şi nu este dezamăgit. Cârtiţa din pământ îşi aşteaptă hrana şi nu este înşelată. Tu împlineşti dorinţele şi aşteptările tuturor fiinţelor.

Eu Te aştept pe Tine şi Tu vii să mă întâmpini. Cu aceeaşi grabă cu care eu mă apropii de Tine şi Tu vii către mine.

Ce este Mâine, copii ai pământului, înafară de nădejdea voastră. Dacă voi dezrădăcinaţi întreaga voastră nădejde, dorinţa voastră de a vedea zorile zilei de Mâine va muri.

Nu cârtiţi împotriva Cerului fiindcă El nu vă împlineşte toate nădejdile voastre. Bombăniţi împotriva voastră, fiindcă voi nu ştiţi cum să nădăjduiţi. Cerul nu împlineşte nădejdi, ci nădejdea. Cea mai sublimă şi mai grabnică nădejde Cerul o împlineşte pururea. Nu cârtiţi împotriva Cerului fiindcă El nu se preocupă de treburile familiei voastre şi nici nu se implică în intrigile ţesute de unii împotriva altora. Cerul discerne şi este milostiv. El discerne tot ceea ce e bun în fiecare lucru şi e milostiv faţă de neputinţa voastră, doar dacă bunăvoinţa o însoţeşte.

Nădejdea mea nu este o bănuială, ci o nădejde sigură că Tu vei veni. Tu ai făgăduit, iar eu port pecetea făgăduinţei Tale în sufletul meu. Dacă Tu încă nu ai venit, nu e vina Ta, ci a mea. Tu eşti bun şi milostiv şi nu vrei să mă ruşinezi în nedestoinicia mea. De aceea, Tu te apropii încetişor şi mereu Îţi anunţi venirea.

Lipsa nădejdii stă fără de treabă. Dar nădejdea mea curăţă şi spală încontinuu; ea aeriseşte şi tămâiază locurile unde ea Te va primi. Şi ea se nelinişteşte zi şi noapte ca nu cumva să uite ceva care să fie bineplăcut Ţie. Şi ea pururea îi cercetează pe îngeri şi pe sfinţi, pe văzătorii de taine, pentru ca aceştia să-i arate cum să-şi facă Cer din peşteră.

Nădejdea mea nu are alţi asociaţi. Am alungat de la mine orice alte nădejdi ca pe nişte impostori dove-

diţi. Şi acum în locul lor încolţeşte doar o nădejde, care Te aşteaptă pe Tine.

Când Tu vei veni îmi vei aduce cele mai bogate daruri. Cu Tine, o, Biruitorule, va veni biruinţa mea asupra tuturor plictiselilor şi necazurilor. Cu Tine va veni lumina şi sănătatea, tăria şi înţelepciunea şi împlinirea deplină a tuturor aşteptărilor omeneşti de la începutul până la sfârşitul vremii.

Cu adevărat, oamenii cu multe nădejdi, care Te îndepărtează, stau pe munte şi aşteaptă soarele să răsară de la Apus.

Dar eu stau cu faţa spre răsărit şi eu ştiu cu siguranţă că soarele se va naşte în curând. Fiindcă eu văd că zorile devin trandafirii.

Alţii plantează beţe uscate în pământ şi nădăjduiesc la verdeaţă şi la roade. Dar pe ţarina mea eu am sădit sămânţă vie, care rodeşte fructe şi roade bogate.

Nădejdea mea în Tine nu este o poveste, ci o certitudine la fel de sigură ca faptul că soarele trebuie să răsară de la răsărit şi că sămânţa bună, atunci când e pusă în pământ bun, trebuie să încolţească.

Ţarina este a Ta şi Tu eşti semănătorul şi sămânţa.

Vino, o, Doamne, nădejdea mea Te aşteaptă!

XXXIV

Dragostea mă face Dumnezeu, şi Tu, o, Dumnezeule te faci om.

Acolo unde există unul, nu există iubire. Acolo unde sunt doi uniţi există doar un simulacru de iubire. Acolo unde trei sunt uniţi, există dragoste. Numele Tău este Iubire fiindcă numele Tău este treime în Unitate.

Dacă Tu ai fi fost singuratic, Tu n-ai mai fi dragoste, ci ură.

Dacă Tu ai fi doime, ai fi o alternare de dragoste și ură. Dar Tu ești o treime și, de aceea, Tu ești iubire și întru Tine nu există nici întuneric și nici alternare.

Dragostea nu cunoaște nici timp și nici spațiu. Ea este înafara timpului și a spațiului. Pentru iubire o zi este ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi.

Când sunt unit cu Tine în iubire, nu există nici cer și nici pământ - doar Dumnezeu există. Nu există nici "eu", nici "tu" - doar Dumnezeu există.

Dragostea are trei ipostasuri*: curăție, cunoștință și lumină. Fără curăție dragostea nu este afecțiune, ci egoism și patimă. Fără cunoștință dragostea nu este înțelepciune, ci prostie. Fără lumină dragostea nu e putere, ci slăbiciune. Când patima, prostia și slăbiciunea se împletesc, ele devin iad, ceea ce satanei îi place să numească "iubire".

Când sufletul meu este o preacurată fecioară, conștiința mea este înțelepciune pătrunzătoare, iar duhul meu este lumină de viață dătătoare, eu sunt o iubire care coincide cu iubirea Ta. Prin dragoste eu Te văd pe Tine în mine, și Tu mă vezi în Tine.

Prin iubire eu nu mă văd pe mine, ci doar pe Tine. Prin dragoste Tu nu Te vezi pe Tine, ci doar pe mine.

Dragostea se jertfește pe sine și nu simte că jertfa înseamnă nu a primi, ci mai degrabă a oferi.

Copiii mei lumești: cuvântul "dragoste" este cea mai profundă rugăciune dintre toate.

"Nu există dragoste lumească?", mă întreabă cei apropiați mie. "În aceeași măsură în care există un Dumnezeu lumesc", le răspund eu. "Dragostea lumească arde și se mistuie, dragostea cerească arde fără să mistuie". Dragostea lumească, ca tot ce e lumesc, este doar un vis și un simulacru de Iubire. Dragostea ta se aseamănă iubirii dumnezeiești în felul în care fumul se aseamănă flăcărilor.

"Când preschimbi o monedă de aur pentru câțiva bănuți de aramă, nu-i numești pe acei bănuți monedă de aur, ci doar niște bănuți de aramă. De ce numiți voi oare dragostea dumnezeiască care a fost ruptă, sfărâmată și prefăcută în cenușă de timp și spațiu "iubire" și nu "cenușă"?

O, Doamne, învrednicește-mă de iubirea prin care Tu viețuiești și dai viață.

Fă-mă vrednic de dragostea Ta, o, Doamne, iar eu voi fi liber de toate legile.

Intră cu Dragostea Ta întru mine, iar dragostea mă va purta întru Tine.

XXXV

Mucenici ai adevăratei credințe, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi.

Credința voastră v-a apropiat de tronul strălucitor al slavei, împodobită cu străluciții serafimi și preaputernicii heruvimi. Voi sunteți mai aproape de nemurire decât noi, iar rugăciunea voastră e mai curată și mai auzită de Dumnezeu.

Pomeniți-ne și pe noi în rugăciunile voastre, astfel încât voi să puteți fi și mai prețuiți în ceruri. Luați-ne și pe noi cu voi, iar voi veți zbura mai iute și mai ușor la tronul slavei. Oricine se aduce pe sine singur umblă mai încet și se împiedică mai des. Cu cât este mai

mare sarcina fraţilor voştri, pe care-i trageţi după voi, cu atât mai iute veţi zbura.

Le-am spus oamenilor: voi toţi sunteţi martiri, dar nu de un singur fel de mucenicie. Mucenicii pentru adevărata credinţă nu sunt aceiaşi cu martirii pentru o credinţă falsă. Cu adevărat oasele lor se aseamănă, dar nu sufletul. Căci sufletul dă forţă şi slăbiciune chiar şi oaselor.

Voi, care suferiţi pentru adevărata credinţă, pătimiţi pentru ceea ce observă vederea voastră duhovnicească. Voi care suferiţi pentru o falsă credinţă, pătimiţi pentru ceea ce văd ochii voştri trupeşti. Voi, cei dintâi suferiţi pentru credinţă în realitate şi adevăr; voi, ceilalţi, suferiţi pentru un vis şi o închipuire.

Vederea duhovnicească îşi numeşte cunoaşterea cu un nume smerit – credinţă. Ochii trupeşti îşi numesc credinţa lor printr-un nume fălos – cunoaştere. Atât una, cât şi cealaltă văd: cea dintâi este o vedere a esenţei scânteietoare şi pline de pace a creaţiei; cea de-a doua este o vedere a pâlpâirilor acelei esenţe prin întuneric.

Mucenicia voastră este lucrul cel mai inevitabil dintre toate, o, fii ai cerului şi fii ai pământului. Faptul că sunteţi martirizaţi rezidă în fuga voastră de lumină spre întuneric. Dacă fugiţi din întuneric spre lumină, veţi stârni lumea împotriva voastră.

Căile fiilor oamenilor se întâlnesc şi conflictul este inevitabil, fiindcă unii călătoresc spre răsărit, în timp ce alţii se îndreaptă spre apus. Domnul este milostiv şi le trimite tuturor îngerii Săi.

Sufletul meu este plin de mucenici ca un câmp mănos plin de grâu şi de neghine. Cei dintâi se îndreaptă spre răsărit, în timp ce ceilalţi se îndreaptă spre apus.

Eu îi şoptesc sufletului meu la miezul nopţii: "Cât timp vei mai rămâne răstignit între rai şi iad? Ia aminte la tine şi îndreaptă-te doar pe calea pe care mucenicii adevăratei credinţei au călătorit".

Eu îi şoptesc aproapelui meu în zori: "Nu mergeţi pe drumul cel atât de bine bătut, fiindcă multe cadavre împuţite sunt presărate de-a lungul lui. Să pornim pe cărarea ce merge spre vârful muntelui, care este aspră, dar nu duhneşte de cadavre"[1].

Eu vă şoptesc de dimineaţă până seara vouă, o, mucenici ai adevăratei credinţe: "Rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi".

XXXVI

Mucenici ai bunei nădejdi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.

Voi care v-aţi îngropat toate nădejdile, ca să vă puteţi bucura de o singură nădejde;

Care aţi aşteptat sfârşitul multor aspiraţii omeneşti şi aţi văzut cenuşa;

Care aţi văzut mulţi ochi înlăcrimaţi întorcându-şi privirile de la mormântul speranţelor lor;

Care aţi auzit multe mărturisiri cu privire la duhoarea nesuferită a fiecărei nădejdi lumeşti de pe lumea cealaltă;

1. Cf. Mt. 7, 13-14.

Şi care v-aţi dat trupul spre a fi răstignit[1] pentru o nădejde aparte, care nu sfârşeşte în cenuşă, nici la cimitir, nici într-o duhoare nesuferită.

Către voi ne plecăm şi ne rugăm: "Rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi".

Am văzut un copil alergând mult timp după o pasăre cu aripi pestriţe şi cioc de aur, iar când a prins-o, pasărea l-a lovit cu ciocul şi copilul a început să plângă.

Am spus: "Aşa se întâmplă cu nădejdile voastre, fii ai oamenilor şi cam acesta este sfârşitul vostru".

Din nou am văzut un copil alergând după un roi de fluturi de primăvară vreme îndelungată, iar când un fluture s-a aflat lângă el, copilul l-a părăsit şi a fugit după ceilalţi care i se păreau că sunt mai frumoşi.

Am spus: "Aşa sunt fiii oamenilor şi tot astfel este şi alergătura lor de-a lungul întregii vieţi după multe dorinţe".

Cu adevărat, alergătura voastră este obositoare şi inutilă. Dacă vine ceasul morţii asupra voastră, nu veţi putea spune după ce alergaţi. Iar pe lumea cealaltă ei vor avea mâinile goale şi o inimă îndoită.

Alergarea fiilor cerului este şi ea obositoare, dar nu este inutilă. Iar când ceasul morţii vine asupra lor, ei vor putea spune ceea ce urmăreau. Iar pe lumea cealaltă vor avea mâinile pline şi o inimă odihnită.

Un vultur de sub nori vede un miel pe câmp şi coboară peste el şi întreabă vrăbiile cocoţate pe spatele mielului: "Nu vedeţi mielul?". Iar ele îi răspund: "Nu, nu-l vedem". La fel se întâmplă cu mucenicii bunei nădejdi. De la mare distanţă ei îşi ochesc hrana, în vreme ce aceia aflaţi lângă ea trec peste dânsa fără s-o vadă.

1. Cf. Rom. 6, 6, Gal. 2, 20 şi 5, 24.

Alergătura după nădejdea cea bună este lungă. Dar campionul îşi concentrează mintea asupra alergării şi îşi aruncă toate nădejdile iluzorii sub picioare, călcând peste ele ca peste nişte frunze moarte. Sunt multe, foarte multe garduri între el şi nădejdea sa, iar moartea este unul dintre garduri. Dar el sare peste toate acestea; el sare chiar şi peste moarte şi îşi urmăreşte nădejdea sa.

Mucenici ai bunei nădejdi care fremătaţi în jurul Luminii Cerului ca un stol de porumbei albi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.

XXXVII

Mucenici ai marii iubiri, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.

Voi care aţi cunoscut o dragoste mai tare decât moartea, rugaţi-vă Iubirii pentru noi.

Voi care în această viaţă aţi scăpat cu şansă din capcana iubirii trecătoare, care este ca o pată de culoare pe un bolovan pe care ploaia o spală;

Voi care aţi propovăduit că dragostea e mai tainică decât trupul şi mai veşnică decât stelele de pe cer;

Voi care prin iubire aţi înţeles atât lemnul, cât şi piatra, atât fiara din pădure, cât şi peştele din apă (fiindcă dragostea rupe peceţile tuturor tainelor şi toate lucrurile apar dezgolite celui ce le iubeşte);

Voi care cu dragoste aţi împlinit toate proorociile, aţi satisfăcut toate religiile şi aţi depăşit toate legile;

Voi sunteţi cei mai mari biruitori, cine e mai tare decât voi?

Voi sunteţi cei mai mari dintre înţelepţi, cine e mai înţelept decât voi?

Voi sunteţi cele mai mari dintre pietrele preţioase, cine e mai rar decât voi?

Voi sunteţi dumnezei[1] care v-aţi văzut pe voi înşivă în Dumnezeu şi pe Dumnezeu în voi.

Voi aveţi o cinstire mai mare decât cea a îngerilor, fiindcă îngerii au devenit îngeri fără chinuri şi mucenicie.

Vouă ne închinăm şi ne rugăm, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.

Ca şi noi să ne putem curăţi de dragostea iluzorie care sfârşeşte în ură.

Ca şi noi să ne putem încununa credinţa şi nădejdea noastră cu o cunună în care chiar şi sorii au o mică valoare.

Ca şi noi să putem începe a vedea, şi cunoaşte şi a ne bucura cu bucuria cu care doar îngerii se pot bucura.

Ca viaţa noastră să poată, de asemenea, deveni o splendoare întreit strălucită, ca Cel din Care vine toată splendoarea cea neamestecată cu întunericul.

Ca şi noi să putem recunoaşte în noi înşine veşnica fecioară şi pe Cel mai înainte de veci Fiu al Fecioarei şi pe Duhul asemenea porumbelului.

Mucenici ai marii iubiri, doar pătimirea voastră este mai mică decât dragostea voastră. Orice dragoste lumească aduce suferinţă mai mare decât ea. Dar voi aţi iubit ceea ce este mai adânc decât timpul şi mai larg decât spaţiul.

Când fraţii voştri muritori aud de suferinţele voastre, ei le socotesc de necrezut şi insuportabile. O, dacă ei s-ar putea închipui şi în dragostea voastră!

1. Cf. Ps. 82, 6.

Toate suferinţele voastre li s-ar părea nimic acestora, întocmai precum ele vi s-au părut vouă. Întocmai precum ploaia rece şi şuieratul vântului par o nimica toată unei mame care se grăbeşte spre casă ca să ajungă la copilul ei.

Celui ce are un ţel mai mare decât lumea, lumea nu-i poate face nimic.

Cel ce se grăbeşte spre o casă mai largă decât spaţiul, spaţiul n-o poate cuprinde.

Cel care are o dragoste mai de preţ decât creaţiile vremelnice, nu poate fi nici împiedicat şi nici strivit de timp.

Pe toată calea cea aspră şi prin toate furtunile grele Iubirea îi însoţeşte pe cei iubiţi ai Săi şi-i atrage la Sine.

Mucenici ai marii iubiri, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.

XXXVIII

Tu faci minuni prin lucrurile create, o, Doamne, în timp ce oamenii au pierdut darul facerii de minuni.

Tu ai focul şi apa pentru slujitorii Tăi, în timp ce oamenii refuză să Te slujească.

Lemnului şi metalului Tu le dai puterea Ta, devreme ce îţi este respinsă, dispreţuită de către oameni.

Prin pământ şi iarbă Tu le oferi milă aleşilor Tăi, în vreme ce oamenii se fac pe ei înşişi prea necuraţi spre a mai fi vase ale milei.

Prin ţesătură şi hârtie străluceşte puterea Ta, în vreme ce dorinţele trupeşti umane domină duhul.

Oasele sfinţilor cheamă numele Tău şi prezenţa Ta, în timp ce limba oamenilor a amuţit din pricina necredinţei.

Când generalii au uitat să dobândească biruinţa, Tu îi faci pe simplii oşteni biruitori.

Tu ai umplut de foc obiectele moarte ca ele să poată străluci, când întunericul închide ochii stelelor.

Când nu există nici un soare, feriga şi păducelul îşi asumă datoria de a lumina.

Când orbii încep să-i călăuzească pe orbi[1], Tu predai oastea cailor şi câinilor.

Când bolnavii se socotesc pe ei înşişi drept tămăduitori ai altor bolnavi, tu faci tămăduitori din oase moarte şi noroi.

Când chipul Tău din sufletul omenesc dispare, Tu conferi putere şi tărie chipului Tău în lemn. Cei care până în sfârşit vor plânge cu amar, râd şi spun: "Cum pot obiectele moarte să lucreze minuni, pe care nici măcar noi nu le putem lucra?".

Nu sunt aceste obiecte vii, dacă Tu le aduci la viaţă? Şi nu sunt oamenii morţi, dacă Tu îi părăseşti, o, Înfricoşătorule Doamne?

Îngerii Tăi ştiu, totuşi oamenii nu ştiu că toate puterile sunt ale Tale, întru Tine şi din Tine şi că Tu le evidenţiezi prin vase curate. Ce se întâmplă dacă o piatră e curată, în vreme ce omul e necurat? Nu se va evidenţia puterea Domnului prin piatră decât prin oameni?

Doar omul drept râde cu râsul bucuriei. Râsul omului păcătos înseamnă răutate.

1. Cf. Mt. 15, 14.

Omul cel păcătos râde de moaştele sfinţilor şi este covârşit de un râs răutăcios. O, dacă ar şti măcar că moaştele sfinţilor au mai multă viaţă decât trupul şi sângele său!

Cu adevărat, răutatea este departe de Prea Milostivul Domn, întocmai precum răutatea este pururea îndepărtată de feciorie, raţionalitate şi sfinţenie.

Cu adevărat, Domnul Cel Logic este gata întotdeauna să lucreze bine oamenilor prin oameni. Dar când oamenii devin necuraţi şi lipsiţi de logică şi sfinţenie, Cel Atotmilostiv Se grăbeşte să-i ajute pe oameni prin obiecte moarte.

O, Atotmilostive şi Îndelungrăbdătorule Doamne, nu lăsa lumea fără vase ale puterii şi milei Tale.

XXXIX

Ştii tu, copilul meu, de ce norii sunt închişi când câmpiile sunt însetate după ploaie, şi de ce sunt ei deschişi, când câmpiile n-au nici o dorinţă de ploaie?

Natura a fost dată peste cap de răutatea oamenilor şi şi-a părăsit ordinea ei.

Ştii tu, copilul meu, de ce câmpiile rodesc roade bogate primăvara şi sunt neproductive vara?

Fiindcă fiicele oamenilor au urât roada pântecelui lor şi o ucid când încă ea este în floare.

Ştii, copilul meu, de ce primăverile au devenit uscate şi de ce roadele pământului nu mai au dulceaţa de odinioară?

Din pricina păcatelor omului, a cărui neputinţă a cuprins întreaga fire.

Ştii, copilul meu, de ce o naţiune biruitoare suferă înfrângeri drept pricină a propriei sale lipse de unitate

și discordiei și își mănâncă pâinea făcută amară de lacrimi și de răutate?

Fiindcă ea și-a biruit inamicii însetați de sânge din jurul ei, dar n-a reușit să-i biruiască pe cei dinlăuntrul ei.

Știi tu, copilul meu, cum își poate hrăni o mamă copiii fără să le dea de mâncare?

Nu prin a le cânta un cântec de dragoste în timp ce-i alăptează, ci un cântec de ură împotriva aproapelui.

Știi, copilul meu, de ce oamenii au devenit urâți și și-au pierdut frumusețea strămoșilor lor?

Fiindcă ei au dat deoparte chipul lui Dumnezeu, care modelează frumusețea sufletului și dă deoparte masca pământului.

Știi, copilul meu, de ce bolile și cumplitele molime s-au înmulțit?

Fiindcă oamenii au început să socotească sănătatea drept un dar al firii și nu ca pe un dar de la Dumnezeu. Și ceea ce este dăruit cu greutate trebuie protejat cu îndoită dificultate.

Știi, copilul meu, de ce oamenii se luptă pentru teritorii pământești și nu se rușinează a se afla la același nivel cu cârtițele?

Fiindcă lumea a pătruns în inima lor și ochii lor văd doar ceea ce crește în inimă; și deoarece, copilul meu, păcatele lor i-au făcut prea slabi ca să mai lupte spre a dobândi cerul.

Nu plânge, copilul meu, Domnul Se va reîntoarce curând și va pune totul în ordine.

XL

Cu rugăciune îmi curățesc vederea credinței mele, ca nu cumva să Te piardă în ceață, o, Steaua mea Preastrălucitoare.

"Ce folos are rugăciunea ta la Dumnezeu?", întreabă negricioșii lucrători ai pământului.

Vorbiți corect, fii ai pământului. Ce folos are telescopul marinarului îndreptat către Steaua Nordului, când ea se vede și fără telescop? Dar nu mă întrebați pe mine, fiindcă voi știți deja ce folos are un telescop pentru marinar.

Rugăciunea este necesară pentru mine ca nu cumva să pierd din vedere Steaua purtătoare de mântuire, dar Steaua n-are trebuință să tot vegheze spre a nu mă pierde.

Ce s-ar întâmpla cu vederea mea lăuntrică dacă m-aș opri din rugăciune?

Nu sunt soldații pământului antrenați mereu și cu atenție spre a putea vedea țintele de la distanță?

Nu sunt țesătorii de mătase pregătiți mereu spre a recunoaște cele mai fine fibre?

Cum să nu-mi pregătesc eu vederea credinței mele spre a vedea singura mea comoară cât mai limpede cu putință?

Prins în capcana unei țesături de iluzii, de-abia am aflat o cale de scăpare; oare ați voi să scap acest prilej?

Luați aminte, tovarăși ai mei de călătorie, că vederea lui Dumnezeu nu e un lucru de neglijat. Voi care jertfiți averi spre a vedea splendoarea tropicelor sau aurora boreală, trebuie să vă rugați cu râvnă spre a-L vedea pe Cel pentru care splendoarea tropicelor este o nimica toată, iar aurora boreală o lumânare de seu.

Atunci când îți dai chiar viața toată spre a-L vedea pe El, de-abia ai plătit un bănuț. Totuși El este mărinimos și plin de bunătate și nu dorește nimic mai mult de la voi decât aceasta.

Voi care vă antrenaţi trupurile, care în fiecare dimineaţă nu uitaţi să vă antrenaţi braţele şi picioarele, capul şi gâtul, sunteţi voi cu adevărat fiinţe contemplative - voi, care sunteţi precum luptătorii samurai? Sunteţi voi cu adevărat fiinţe contemplative, dacă voi susţineţi faptul că credinţa voastră în Dumnezeu va deveni şi rămâne clarvăzătoare fără pregătire? Toate stelele Cerului, care au văzut experienţa părinţilor voştri, îmi dau mărturie asupra faptului că credinţa voastră va orbi, dacă într-adevăr ea a început vreodată să vadă cumva. Şi în locul unei binecuvântări pierdute, va rămâne doar o vedere ipocrită, doar cu numele.

Ţineţi-vă ochii acoperiţi doar trei zile şi apoi veţi descoperi că lumina soarelui îi vatămă. Rupe legătura cu Dumnezeu doar trei ceasuri şi vei vedea cât de dureros este să priveşti din nou la lumina Sa.

Mă întrebi: cât durează rugăciunea mea? Puteţi să mă înţelegeţi că ea durează mai mult decât zilele mele? Fiindcă cu rugăciunea mea eu trebuie să vă pregătesc şi credinţa voastră şi să-i deschid ochii şi să-i arăt cum să vadă şi pe cine să vadă. Cu adevărat eu îmi umplu şi zilele mele şi pe ale voastre cu rugăciune.

Eu neîncetat îmi tămâiez credinţa cu rugăciunea, ca nu cumva mirosurile lumii s-o orbească.

Neîncetat chem în ajutor toate sferele cereşti să mă susţină în rugăciunea mea pentru a dobândi o veşnică stare de rugăciune, ca şi eu să mă învrednicesc să admir acea Slavă şi Frumuseţe, care este larg deschisă privirii lor.

O, tovarăşii mei de călătorie, cât de măreaţă este vederea credinţei! Vă jur, dacă aţi cunoaşte măcar în parte măreţia ei, rugăciunea voastră nu s-ar mai opri şi nici sfârşi vreodată.

XLI

Cu post îmi bucur nădejdea mea în Tine, Domnul meu, Care ai să vii din nou.

Postul îmi grăbeşte pregătirile pentru venirea Ta, singura aşteptare a zilelor şi nopţilor mele.

Postul îmi subţiază trupul, astfel încât ceea ce rămâne să poată străluci mai uşor cu duhul.

În timp ce Te aştept, nu doresc nici să mă hrănesc cu sânge, nici să jertfesc viaţa vreunei creaturi, astfel încât animalele să poată simţi bucuria aşteptării mele.

Dar cu adevărat, înfrânarea de la mâncare nu mă va mântui. Chiar dacă ar fi să mă hrănesc doar cu nisipul din lac, Tu n-ai veni la mine, dacă postul n-ar pătrunde mai adânc în sufletul meu.

Am venit să cunosc prin rugăciunea mea faptul că postul trupesc este mai mult un simbol al postului adevărat, foarte bun pentru cel ce abia a început să nădăjduiască în Tine, şi totuşi foarte dificil pentru cineva care pur şi simplu îl practică.

De aceea am adus postul în sufletul meu spre a-l curăţi de multele sale necurăţii şi spre a-l pregăti doar pentru Tine ca pe o fecioară.

Şi am adus postul în mintea mea spre a alunga dintr-însa toate reveriile legate de problemele lumeşti şi spre a dărâma toate castelele de nisip nălucite de acele reverii.

Am adus postul în mintea mea spre a putea zăgăzui lumea şi spre a o pregăti să primească Înţelepciunea Ta*.

Şi am adus postul în inima mea, astfel încât cu ajutorul lui inima mea să poată înăbuşi toate patimile şi egoismul lumesc. Am adus postul în inima mea, aşa

încât cereasca pace să poată dăinui în chip negrăit în inima mea, atunci când Duhul Tău furtunos o întâlnește.

Îmi prescriu post limbii spre a o desprinde de obiceiul grăirii în deșert și spre a grăi cu grijă doar acele cuvinte care limpezesc calea venirii Tale. Și mi-am impus postul asupra grijilor mele pentru ca el să le poată alunga precum vântul împrăștie ceața, ca nu cumva ele să se interpună între mine și Tine și ca nu cumva să-mi întoarcă din nou privirea spre lume.

Iar postul mi-a adus în suflet liniște în fața lumilor necreate și create și smerenie față de oameni și creaturi. Și mi-a picurat curaj în mine, de felul celui pe care nu l-am cunoscut vreodată pe când eram înarmat cu tot felul de arme lumești.

Care era nădejdea mea înainte de a fi început să postesc înafară doar de o altă poveste spusă de alții și care trecea din gură în gură?

Povestea spusă de alții despre mântuire prin rugăciune și post a devenit a mea.

Postul fals însoțește falsa nădejde, întocmai precum lipsa postului însoțește lipsa de nădejde.

Dar întocmai precum o roată se învârte în spatele altei roți, tot astfel adevăratul post urmează adevăratei nădejdi.

Ajută-mă să postesc și să nădăjduiesc cu bucurie, căci Tu, Prea Veselul meu Praznic, Te apropii de mine cu zâmbetul Tău strălucitor.

XLII

Dragostea mea priveghează, și prin priveghere ea nu se plictisește niciodată. Cel pe Care Îl iubesc și Îl

aștept, vine spre mine înconjurat de o suită cerească. Cum aș putea dormi și cum m-ar plictisi vreodată privegherea?

Priveghez asupra istorisirilor oamenilor și ale lucrurilor, spre a putea afla vreun mesaj tainic al Iubirii mele. Nici o poveste nu mă interesează datorită ei sau povestitorului, ci numai datorită Ție.

Procedez astfel în felul în care un cântăreț care-și pierde propria partitură, începe să asculte atent la partitura altcuiva și încearcă să și-o recunoască pe a sa. Și pretutindeni află câte o notă asemănătoare partiturii sale, dar nicăieri partitura sa completă.

Eu procedez astfel în felul în care un om care sparge oglinda, purcede atunci să vadă propriul său chip în chipurile oamenilor, în ale animalelor și în ale tuturor lucrurilor. Și pretutindeni el află vreo trăsătură asemănătoare propriului său chip, dar nicăieri chipul său în totalitatea sa.

Astfel, eu priveghez la nenumăratele glasuri ale întregului univers, precum și asupra nenumăratelor chipuri din univers, de la chipul înstelat al Carului Mare și al Celui Mic la chipul pietricelelor albe de pe lângă lac, să văd dacă pot recunoaște chipul Iubirii mele. Și nimeni nu mă înșeală, ci mai degrabă fiecare îmi spune cât de puțin o poate face despre tot ceea ce știe despre Tine.

Când le pun întrebări oamenilor, aștept răspunsuri de la Tine. Când lucrurile grăiesc, eu Te ascult pe Tine. Când mă uit la natură, Te caut pe Tine.

Când oamenii mă văd gânditor, ei presupun că mă gândesc la ei, în vreme ce eu de fapt mă gândesc la Tine. Când ei mă văd că iubesc osteneala, ei cred că

mă ostenesc pentru oameni, dar eu mă ostenesc pentru Tine.

Când natura își aude numele pe buzele mele, ea crede că eu o laud pe ea, dar eu Te laud pe Tine. Când dau de mâncare unui porumbel, eu Îți ofer Ție această hrană. Când îmbrățișez un miel, Te îmbrățișez pe Tine. Când zâmbesc la soare, zâmbetul meu pătrunde prin toate stelele până când se întâlnește cu zâmbetul Tău. Când mă plec să sărut liliacul alb, eu îmi depun sărutarea prin șapte ceruri până la tronul picioarelor Tale.

Trezvia iubirii mele merge mână în mână cu rugăciunea credinței mele și postul nădejdii mele.

Întreaga lucrare a minții mele îmi slujește credința.
Întreaga lucrare a inimii mele îmi slujește nădejdea.
Întreaga lucrare a sufletului meu îmi slujește iubirii mele[1].

Atunci când hrănesc un porumbel, Ți-l ofer Ție, Iubirea mea.

XLIII

Oamenii nu-mi pot face nici un rău, atâta vreme cât nu am răni.

Am văzut două peșteri, una dintre ele având ecou, iar cealaltă nu. Și mulți copii curioși o vizitau pe cea dintâi tocmai pentru a-și auzi ecoul strigătelor lor. Dar din cealaltă peșteră vizitatorii se întorceau degrabă, fiindcă ea nu le oferea nici un ecou.

Dacă sufletul meu e rănit, orice rău lumesc va răsuna într-însul. Iar oamenii vor râde de mine și se vor îmbulzi din ce în ce mai mult cu strigătele lor.

1. Cf. 1 Cor. 13, 13.

Dar, cu adevărat, oamenii grăitori de rău nu mă vor vătăma, dacă limba mea a uitat cum să grăiască răul.

Nici răutatea dinafară nu mă va întrista, dacă nu există nici o răutate în inima mea ca să răsune ca o tobă din piele de capră.

Nici nu voi putea răspunde la mânie cu mânie, dacă vizuina urii din mine a fost părăsită și nu e nimic care s-o stârnească.

Nici patimile omenești nu mă vor ațâța, dacă patimile din mine au fost transformate în cenușă.

Nici necredincioșia prietenilor nu mă va întrista, dacă am hotărât să Te am pe Tine drept prieten al meu.

Nici nedreptatea lumii nu poate să mă zdrobească, dacă nedreptatea a fost alungată din gândurile mele.

Nici duhurile înșelătoare ale plăcerilor lumești, cinstea și puterea nu mă ademenesc, dacă sufletul meu este ca o mireasă neprihănită care primește doar pe Duhul Cel Sfânt și tânjește doar după El.

Oamenii nu pot împinge pe nimeni în iad, dacă nu cumva acea persoană se împinge singură. Nici nu pot oamenii să ridice pe cineva pe umerii lor până la tronul lui Dumnezeu, dacă persoana aceea se înalță singură.

Dacă sufletul meu nu are ferestre deschise, nici o picătură de noroi nu poate fi aruncată într-însul.

Fie ca întreaga natură să se ridice împotriva mea; ea nu-mi poate face nimic înafara unui singur lucru – să devină mormântul trupului meu mai repede.

Fiecare recoltă lumească e acoperită cu îngrășăminte, astfel încât ea să poată încolți cât mai curând cu putință și să crească mai bine. Dacă sufletul meu, vai, ar fi să-și piardă fecioria și să primească sămânța

acestei lumi întru sine, atunci el ar trebui să accepte şi îngrăşământul pe care lumea îl aruncă în ţarina sa.

Dar eu Te chem zi şi noapte: vino şi Te sălăşluieşte în sufletul meu şi închide toate acele locuri pe unde pot intra vrăjmaşii mei. Fă cămară sufletului meu tăcută şi goală, astfel ca nimeni din lume să nu voiască a intra într-însa.

O, suflete al meu, singura mea preocupare, fii de strajă şi învaţă să distingi glasurile care ajung la urechile tale. Şi de îndată ce tu Îi auzi glasul Domnului Tău, lasă-ţi deoparte tăcerea şi grăieşte cu toată puterea ta.

O, suflete al meu, cămară a veşniciei, să nu le îngădui niciodată tâlharilor vremelnici să intre în tine şi să-şi aprindă focul acolo. Rămâi liniştit când ei strigă la tine. Stai cuminte când ei te asurzesc. Şi cu răbdare aşteaptă-Ţi Stăpânul. Fiindcă El va veni cu adevărat.

XLIV

Cobor adânc în inima mea, spre a vedea cine sălăşluieşte într-însa înafară de mine şi de Tine, o, Dumnezeule Veşnic.

Şi mă umplu de teamă aflând legiuni de străini luptând pentru părticele din inima mea. Am aflat tot atâţia în inima mea pe cât timpul cuprinde suflete omeneşti şi neomeneşti de la Căderea* lui Adam.

Şi atunci am înţeles de ce inima mea a obosit şi nu Te poate primi nici pe Tine, nici pe mine în cămările sale, ci în schimb ne împinge spre cele dinafară, împingându-şi proprietarii înafară spre marginea proprietăţii lor.

Chiar înainte de a fi ieşit din pântecele maicii mele, lumea cu dorinţele ei sălăşluia în mine.

Obişnuiam să plătesc scump şi prea scump pentru orice linguşire a lumii. Îmi rupeam mereu câte o bucăţică din inimă şi i-o ofeream drept răsplată, până când în cele din urmă mi-am dăruit întreaga inimă lumii, iar linguşelile au început să devină obositoare pentru mine.

Bătrânii mi se plâng de anii lor, spunând: "Inima noastră a îmbătrânit sub povara multor ani".

Cu adevărat, bătrânilor, inima voastră n-a îmbătrânit sub povara multor ani, ci sub povara multor dorinţe.

Şi aşa, când singur îmi povăţuiesc inima îi spun: desparte-te de ziua de ieri, fiindcă ea s-a rupt deja de tine, toate acele obiecte de care dorinţele tale erau legate de ziua de ieri, nu mai există azi. Unele dintre ele s-au schimbat, pe altele boala le-a desfigurat, şi altele deja au murit. Nici obiectele dorinţelor voastre de mâine nu există. Cu biciul său timpul îşi biciuieşte turma, iar turma sa asudă şi sângerează sub povara loviturilor. Dar obiectele zilei de azi aruncă în tine, inima mea – deja umplută până la refuz cu umbrele celor morţi – noi dorinţe, care mâine vor deveni aceleaşi umbre ale celor morţi.

Să nu reînvii amintiri ale trecutului, inima mea, fiindcă aceste amintiri te vor lega la stâlpul trupului ori de câte ori le reînvii. Iar tu vei fi rob al timpului; vei îmbătrâni şi vei muri înaintea morţii.

Cât mai repede cu putinţă rupe nodurile patimilor, care s-au încurcat prin dorinţe şi emoţii care se combină şi revin din nou. E mai uşor să rupi firele individuale ale dorinţelor şi emoţiilor decât nodurile patimi-

lor. Oricum, trebuie să le rupi chiar dacă aceasta te va face să sângerezi, dacă vrei o nouă copilărie, o nouă tinerețe, mai frumoasă și mai veșnică decât fosta ta tinerețe.

Alungă lumea din tine, inima mea, și atunci ai să vezi cât de slabă este ea. Și apoi cercetează-te pe tine și vei simți o nemaiauzită putere. Lumea ni se pare puternică doar când o slujim ca robi ai ei.

Tu vei fi la fel de nemărginit ca veșnicia, iar veșnicia însăși va veni să se sălășluiască întru tine.

O, Dumnezeule treimic, Tu ai o inimă lipsită de întuneric și eliberată de lume. Alungă din inima mea pe străinii cei nepoftiți, care au murdărit inima mea de întuneric. Fie ca inima mea să strălucească; fie ca întunericul să plutească în jurul inimii mele, dar niciodată să n-o acapareze.

Fie ca inima mea să fie inima unui fiu și a unui domn, și nu inima unui mercenar și a unui tâlhar.

Dăruiește-mi inima lui Iisus, împrejurul căreia întunericul a așteptat în deșert să intre, dar niciodată n-a putut.

O, Împărăteasă a cereștii frumuseți, îmbrățișează-mi inima cu o dragoste de maică.

O, Sfinte și Atotputernice Duh, fă-mi inima să rodească de o cerească iubire, așa încât tot ceea ce se naște și crește într-însa să nu poată fi din carne și din sânge, ci din Tine, Sfântul meu Duh și Domn.

XLV

Cobor adânc în mintea mea și aflu într-însa iudeii, care Te împiedică să intri, Împăratul meu Cel purtător de Lumină și care au umplut lumea cu povești despre

fuga lor din împărăția lui Faraon, o împărăție care nu i-a părăsit.

Și după ce m-am uitat în jur la tot ceea ce încolțea în mintea mea, am exclamat: toate acestea nu sunt nici ființa mea, nici Dumnezeul meu și nici Împărăția Dumnezeului meu.

Toate aceste lucruri sunt ecouri și chipuri ale lumii, pe care simțurile mele le-au introdus dinafară și s-au îngrămădit în mintea mea.

Așadar, unde mă aflu eu? Unde este Împăratul și Domnul meu? Unde este Împărăția Împăratului meu? Ai târât tu, de fapt, întreaga împărăție a Egiptului în pământul făgăduinței? Și ai adus tu tot noroiul Nilului în cetatea Împăratului meu?

Amarnică este hrana minții mele atâta vreme cât ea se hrănește cu cea ce îi oferă simțurile. Vestigii și noțiuni externe, umbre ale umbrelor, mărite la proporții monstruoase (fiindcă umbrele cresc întotdeauna la proporții uriașe unde se află lumină puțină), oare este aceasta, de fapt, mintea mea? Am descoperit că întreaga cugetare a minții mele nu se înalță la nimic altceva decât la construirea de structuri fragile din umbre fragile.

Totuși, din nou am cercetat câmpul vast al minții mele, unde cu viteza multor păianjeni cetăți întregi, mai fragile decât pânzele de păianjeni, fuseseră construite din umbre și distruse – iar eu m-am întrebat și am cugetat în adâncul inimii mele.

Unde pot umbrele să dănțuiască decât în lumină? Nu este această lumină mintea mea? Nu s-ar micșora treptat umbrele până la măsura în care lumina minții ar crește și mai mult? Totuși, mintea mea nu este

chiar nimic mai mult decât o palidă umbră a minții lui Dumnezeu?

Vai mie dacă mintea mea – după ce se va despărți de trup, care-i lasă o astfel de moștenire – va fi lăsată singură în veșnicie cu un astfel de veșmânt înfricoșător!

Iar în singurătate eu îi repet minții mele: acum, când nu văd nimic, când nu aud nimic, când nu miros nimic, când nu gust nimic, când nu ating nimic – ce te umple pe tine acum, dacă nu pur și simplu imaginile și amintirile umbroase a ceea ce ai văzut, auzit, mirosit, gustat și pipăit? Toate acestea au dispărut în trecut, s-au schimbat, și-au pierdut chipul, s-au dezintegrat și au murit. De ce nu-i îngropi pe cei morți odată pentru totdeauna și apoi să-i lași pe morți cu cei morți și să zbori mai departe, în loc să stai acolo ca un cimitir, în care umbrele morților dănțuiesc așteptând noi cadavre?[1]

Cum oare Ierusalimul cel de Sus, cetatea Împăratului meu, s-a transformat pe sine într-o împărăție a celor morți și într-o grămadă de gunoi a lumii.

O, Împăratul meu, aud șoapta Ta cea tainică și înțeleg; văd lumina Ta și înțeleg[2].

Iar atunci când înțeleg, bucuria îmi aduce lacrimi în ochi și strig: "Mântuirea mea este întru Domnul meu!"

El este lumina minții mele, față de care eu am fost doar o santinelă somnoroasă și, drept urmare, străinii

1. "Iar Iisus i-a zis: Vino după Mine și lasă morții să-și îngroape morții lor" (Mt. 8, 22).

2. Deci iarăși le-a vorbit Iisus zicând: "Eu sunt Lumina lumii; cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții" (Ioan 8, 12).

au pătruns înlăuntru și au umbrit lumina cea împărătească.

Domnul meu îmi va ajuta, de îndată ce înțeleg faptul că nu există nici un alt ajutor în toate împărățiile universului care să-mi alunge întunericul și pe străinii cei întunecați din mintea mea.

Mirele întunericului mișună în jurul minții mele, dar fie ca el să nu intre în cetatea Împăratului Luminii.

XLVI

Cobor adânc în sufletul meu, spre a vedea cine se naște într-însul și cine pleacă din el.

Cât de îngrozitor este adâncul sufletului omenesc. O, Mire al Cerului, când oare vreun om îndrăznește să se cufunde într-însul! Cel ce îndrăznește, se cufundă prin adâncurile lumii și iadului, în drum spre cetele albe ca zăpada ale îngerilor, care Te înconjoară ca pe un veșmânt.

Am fost uimit, când am văzut mulțimea celor prășiți în sufletul meu, care erau înspăimântați de mine, zburând într-o parte precum corbii înspăimântați de la un stârv.

Iar sufletul meu zăcea acolo sedus de bețivii Babilonului ca o femeie deșănțată care-și uitase logodnicul.

Și cu mânia unui famen și în chipul unuia prins asupra faptului, sufletul meu a început, să se justifice. Chiar mai înainte de a fi existat o acuzație el a început să se îndreptățească pe sine spunând "Nu vă port eu pe voi, fiilor? Nu vă trimit eu duhuri?.

Dar eu mi-am ascuns chipul de rușine și am spus: Cu adevărat, și întru aceasta sunt de aflat atât căderea mea cât și a ta; fiindcă tu îmi tot păstrezi mie fii, când

eu de fapt am nevoie de Fiul, iar tu îmi tot trimiţi duhuri când eu am nevoie de Duhul. Tu nu mi-ai născut fii, ci mercenari şi tâlhari.

Tu nu mi-ai trimis duhuri, ci demonii cei necuraţi ai iadului.

Ca o fecioară mi-ai fost dată mie, ruda ta, spre ocrotire, ca tu să poţi zămisli de la Duhul Sfânt şi să-L naşti pe Fiul. Dar tu, această fetişcană, n-ai zămislit de la Dumnezeu, ci de la lume, şi nu mi L-ai născut pe Dumnezeu, ci lumea.

De ce nu L-ai aşteptat pe Duhul lui Dumnezeu întru feciorie, primind în schimb duhurile întunericului, care s-au înmulţit înlăuntrul tău şi mi-ai înrobit inima?

Tu ai fost zidit spre a fi biserică pentru Dumnezeu, dar tu te-ai transformat într-o speluncă sordidă, unde vin tâlharii şi se tolănesc.

De ce nu I-ai dat tu naştere Fiului Înţelepciunii*, care ţi-ar fi dat lumină şi un nume bun, în loc de a-mi zămisli fii ai răului, care mi-au cuprins mintea şi ţi-au răsplătit cu întuneric şi iraţionalitate?

Iată că eşti hrănit cu acelaşi rod pe care l-ai zămislit. Şi tot ceea ce provine din tine, se întoarce la tine înmulţit.

O, dacă ai fi cunoscut, suflete al meu, dacă ai fi cunoscut măcar frumuseţea cereştii Fecioare, al cărei chip tu ar fi trebuit să-l porţi înlăuntrul meu! Dacă ai fi ştiut cât de minunat şi de puternic este Duhul, Care a iubit-o![1] Dacă ai fi ştiut măcar cât de preafrumos şi de măreţ este Fiul pe Care Ea L-a născut! Te asigur, urâ-

1. Cf. Luca 1, 35.

ţenia mea, că tu ai fi izbucnit în lacrimi de sânge, fiindcă tu ţi-ai pus pecetea urâţeniei tale şi pe trupul meu.

Atunci tu ai alunga duhurile cele necurate, suflete al meu, şi le-ai trimite în turma de porci[2]. Atunci tu ţi-ai alunga urmaşii, care te-au hrănit atât pe tine, cât şi pe cei cu lături de porci.

Şi ţi-ai tămâia casa cu tămâia cea mai înmiresmată şi ai lumina-o cu lumânări de altar. Tu ai împodobi-o cu flori şi stele. Iar îngerii, care o înconjoară pe Cereasca Doamnă precum un veşmânt alb ca laptele, ar veni cu bucurie să te cerceteze, purtând veştile fericite ale Buneivestiri[3], de care pântecele tău s-ar cutremura. Pântecele tău ar tremura ca roua dimineţii de pe munte dinapoia blândelor lumini ale razelor de soare.

Iar tu te-ai bucura, suflete al meu, printre sufletele risipitoare ale pământului. Atunci tu ai da naştere Fiului, Carele cu lumina Sa ar alunga umbrele iluzorii din mintea mea şi care, cu focul Său ar arde dorinţele lumeşti din inima mea. Iar El îmi va elibera întreaga viaţă de sub puterea duhurilor celor rele şi o va înveşmânta cu totul în mantia puterii şi slavei Duhului lui Dumnezeu.

Văd lacrimi de mânie în ochii tăi şi mă bucur, suflete al meu că te căieşti.

Îţi văd tăcerea, în care se naşte o revoltă împotrivă-ţi. Căieşte-te şi te reînnoieşte, suflete al meu, căieşte-te cât mai ai încă vreme. Găteşte-te degrabă întru feciorie; mai repede, înainte ca vremelnicia ta mânjită să devină o veşnicie pătată.

2. Cf. Marcu 5, 11-13.
3. Cf. Luca 1, 26.

XLVII

Vino mai aproape de mine, şi mai aproape. O, măreţ Duh al Adevărului. Apropie-te şi intră întru mine, mai adânc decât intră în mine lumina şi aerul. Cu adevărat, eu pot petrece o noapte întreagă fără de lumină, dar fără Tine eu nu pot nici măcar să mă aşez pe patul meu. Pot face zece paşi fără de aer, dar fără Tine nu pot face nici măcar unul.

Fă-Ţi sălaş în sufletul meu mai adânc decât poate pătrunde cugetul. Întregul univers este insuficient spre a-mi încuraja sufletul de a persevera în feciorie, dacă Tu nu-l încurajezi.

Lumea cere neîncetat mâna sufletului meu spre a se cununa cu el. Lumea îi oferă sufletului meu toate comorile sale numai ca acesta să înceteze de a Te mai aştepta. Lumea îşi spoieşte toate mormintele sale[1] doar pentru a-mi ademeni sufletul. Lumea îşi etalează la soare toată cenuşa sa şi revarsă linguşiri şi fast peste ea, doar spre a-mi ademeni sufletul.

Arată-Ţi întreaga Ta splendoare, o, Sfinte Duhule, astfel încât să poată recunoaşte a Cărui mireasă este el.

Apropie-te de mine, din ce în ce mai mult, o, Putere a Sfintei Treimi. Intră în conştiinţa mea mai adânc decât o pot face cugetele şi simbolurile lumii. În acelaşi chip în care o mamă înţeleaptă concepe, pregăteşte şi îşi împodobeşte leagăn pentru copilul ei, tot astfel pregăteşte şi-mi împodobeşte mintea pentru cea ce se va naşte din Tine, o, Frumuseţe şi Curăţie.

Multe cugete rele mişună precum şerpii în jurul leagănului Fiului tău. Şi multe dorinţe viclene se ivesc

1. Cf. Matei 23, 27.

din inima mea şi caută leagănul Pruncului Tău spre a-L otrăvi cu săgeţile lor.

Apără leagănul minţii mele şi învaţă-mi sufletul cum să dea născare şi să îngrijească de un pruncuşor.

Învăluie într-un adânc întuneric călătoria tuturor oaspeţilor răuvoitori care vin să vadă pe fiul meu nou născut. Şi înalţă sus o prea strălucitoare stea deasupra căii Înţelepţilor de la Răsărit[2], oameni care sunt cu adevărat înţelepţi, fiindcă ei vin să-mi viziteze nepreţuitul meu prunc cu trei daruri – credinţa, nădejdea şi dragostea[3].

Apropie-te de mine şi mai mult, O, măreţ Fiu al lui Dumnezeu. Pogoară mai adânc în inima mea decât orice emoţie, dorinţă ori patimă a lumii ce ar putea pogorî într-însa. Apără-mi inima de nenumăraţii negustori, de numeroşii vânzători şi cumpărători care pururea mişună în legiuni nenumărate dimprejurul tinerei şi neexperimentatei mele inimi. Şi învaţă-mi inima să nu fie nebună după pestriţele iluzii ale oamenilor şi lucrurilor.

Fă-Ţi sălaş în adâncul inimii mele, aşa precum stăpânul casei o face în propria sa casă, iubitul meu Fiu, şi fii pentru mine un judecător nemilos şi un sfetnic priceput.

Odată ce curăţia sufletului şi priceperea minţii îmi vor ocupa inima, cu adevărat în deşert vor încerca duhurile cele rele să păşească într-însa.

Iar inima mea se va umple de o negrăită, cerească pace şi-l va slăvi pe Dumnezeu dimpreună cu heruvimii şi cu serafimii. Şi îmbogăţită fiind ea îi va reda sufletului şi minţii cea ce a împrumutat, căci fiind egala lor, ea le va recompensa în măsură egală.

2. Cf. Matei 2, 1-12.
3. Cf. 1 Cor. 13, 13.

Iar inima mea se va umple cu o dulce iubire față de Domnul său, și cu împreunăpătimire și bunăvoință față de sufletele suferinde din lume și din iad.

Apropie-te de mine și mai mult, mărețul meu Domn.

XLVIII

Toți proorocii de la început au strigat sufletului meu, implorându-l să devină feciorelnic și să se pregătească a-L primi pe Dumnezeiescul Fiu în pântecele său neprihănit.

Implorându-l să se facă o scară, pe care să coboare Dumnezeu în lume și pe care omul să urce spre Dumnezeu[1];

Implorându-l să sece marea roșie a patimilor sângeroase dinlăuntrul său, astfel încât omul-rob să poată umbla spre pământul făgăduinței, tărâmul libertății[2].

Omul cel înțelept din China povățuiește sufletul meu să fie în pace și liniștit și să-l aștepte pe Tao* să lucreze într-însul. Slavă pomenirii lui Lao Ţâ*, dascălul și proorocul poporului său!

Omul cel înțelept din India îmi învață sufletul să nu se teamă de suferință, ci printr-o educație plină de râvnă și neobosită întru curățirea sa și rugăciune să se înalțe pe sine către Cel Preaînalt, Care va veni întru întâmpinarea sa, arătându-I chipul și puterea Sa. Slăvită să fie pomenirea lui Krisna*, dascălul și proorocul poporului său!

1. Cf. Facerea 28, 12 și Ioan 1, 51.
2. Cf. Ieremia 14.

Fiul imperial al Indiei îmi învață sufletul să se golească pe sine de orice sămânță și roadă a lumii, să lase departe toate ademenirile materiei umbroase și fragile și apoi – în golătate, liniște, puritate și extaz să aștepte nirvana"*. Fericită să fie pomenirea lui Buddha*, fiul împărătesc și dascălul poporului său!

Înțeleptul Persiei îi spune sufletului meu că nu există nimic în lume afară de lumină și întuneric și că sufletul trebuie să se elibereze de întuneric, așa cum ziua se luminează din noapte. Fiindcă fiii luminii sunt zămisliți din lumină și fiii întunericului sunt zămisliți din întuneric, Slăvită să fie pomenirea lui Zoroastru*, marele prooroc al poporului său!

Proorocul lui Israel strigă sufletului meu: Iată, fecioara va zămisli și va naște un fiu, al cărui nume va fi – Dumnezeu-omul[3]. Slăvită să fie pomenirea lui Isaia, proorocul străvăzător al sufletului meu!

O, Doamne Cel ceresc, deschide auzul sufletului meu, ca să nu devină surd vestitorului Tău.

Nu-i ucide pe proorocii ce ți-au fost trimiși[4], o, suflete al meu, fiindcă mormintele lor nu-i află pe ei acolo, ci pe cei care i-au ucis.

Spală-te și curățește-te; liniștește-te în mijlocul mării furtunoase a lumii și păstrează în tine povețele proorocilor ce ți-au fost trimiși. Predă-te cu totul Celui de Sus și spune-i lumii: "N-am nimic pentru tine".

Chiar cei mai drepți dintre fiii oamenilor, care cred în tine, sunt doar umbre palide care, precum dreptul Iosif, umblă în umbra Ta. Fiindcă ceea ce este spre moarte dă naștere la moarte și nu la viață. Cu

3. Cf. Is. 7, 14.
4. Cf. Matei 23, 37.

adevărat îţi spun: cei pământeşti greşesc când afirmă că ei dau viaţă. Că nu o dau, ci o distrug. Ei împing viaţa în marea cea roşie şi o îneacă, dar mai întâi o înfăşoară în întuneric şi o fac o iluzie diavolească. Nu există viaţă, o, suflete, dacă aceasta nu vine de la Sfântul Duh. Nici nu există vreo realitate în bine, dacă ea nu se pogoară din cer.

Nu-i ucide pe proorocii ce ţi-au fost trimişi. O, suflete al meu, fiindcă uciderea e doar o iluzie a umbrelor. Nu ucide, fiindcă nu poţi ucide pe nimeni, decât pe tine.

Fii feciorelnic, suflete al meu, fiindcă fecioria sufletului este singura semirealitate într-o lume a umbrelor. O semirealitate – până când Dumnezeu Se naşte într-însul. Atunci sufletul devine o realitate deplină.

Fii înţeleaptă, fecioria mea, şi cu dragoste primeşte darurile înţelepţilor de la răsărit, menite Fiului Său. Nu privi înapoi spre apus, acolo unde soarele apune şi nu te da în vânt după daruri mincinoase şi iluzii.

XLIX

Tăinuieşte sufletul meu de ochii cei răi, o, Dumnezeule, când el dă naştere înţelepciunii Tale. Desparte-mă de oameni, într-o peşteră de păstori. Nu îngădui nici unui muritor să mă însoţească, înafară de umbra unui om drept. În peştera din Betleem, în peştera de piatră care n-a hulit vreodată numele Tău, îngăduie-i sufletului meu însărcinat să se tăinuiască acolo.

Fie ca mieii şi viţeii cei nevinovaţi să-l însoţească, căci de la naştere ei sunt meniţi a fi hrană pentru cei ce sunt mai puţin curaţi decât sunt ei înşişi.

Fie ca cereştile focuri să ardă liniştit şi cu teamă să se uite spre un smerit colţ de univers, pe pământul negru şi spre latura cea mai de preţ a acelui colţ, spre peştera care-L naşte pe Dumnezeu.

Fie ca împăraţii pământului să se îndepărteze şi ca ca gângavii filosofi ai cetăţii să nu se poată apropia.

Smeriţii păstori de miei şi viţei vor sta împrejurul peşterii mele şi vor privi cum cerul se deschide; iar ei vor cânta dimpreună cu îngeri din ceruri, când sufletul meu Îl naşte pe Mântuitorul meu. Fie ca toţi ceilalţi, ce vieţuiesc după iluzorii mântuiri şi mântuitori să se depărteze de la mine.

Cu lumina Ta, o, Doamne, călăuzeşte-i pe înţelepţii Răsăritului şi pe profeţi şi pe sfinţi spre peştera sufletului meu, astfel încât aceştia să-i poată aduce cele trei nepreţuite daruri ale omenirii de la Răsărit.

Cel dintâi dar este o cunoaştere profundă a Ta, care depăşeşte toate celelalte tipuri de cunoaştere. Fie ca purtătorul acestui dar să-şi tămâieze preţioasele sale bunuri cu rugăciunile tuturor proorocilor Răsăritului şi al tuturor altarelor proorocilor răsăriteni.

Al doilea dar este o aşteptare străvăzătoare a naşterii Tale întru curăţia feciorei: fie ca purtătorul acestui dar să ţină mereu post pe tot parcursul călătoriei, ca nu cumva ochiul său să fie umbrit de graşii pământului şi în acest fel să nu poată pierde din vedere steaua călăuzitoare.

Cel de-al treilea dar este o dragoste profundă pentru Tine. Fie ca purtătorul acestui dar să privegheze mereu asupra darului său pe tot parcursul călătoriei sale ca nu cumva inima sa să se poticnească de vreo ispită pământească şi să lâncezească întru adorarea Pruncului Celui nou născut.

Cu adevărat întreaga mea minte și întreaga conștiință a minții mele va însoți pe unul din acestea trei. Toată inima și toate dorințele inimii mele vor însoți un altul. Iar sufletul meu, plin de har și de iubire va aștepta pe cel de-al treilea.

Totuși călătorii preoțești își vor urma cu grijă călătoria, oprindu-se pe drum spre a întreba de cale, lucru care va pune în pericol sufletul meu și pe cel dintâi născut al sufletului meu. Tot atât de nevinovați precum porumbeii, ei vor întreba de cale!

Dar tu ești nesfârșit de plin de compătimire și de înțelepciune. Timp de peste cincizeci de secole Tu ai îngrămădit daruri neprețuite în Răsărit. Și tu nu ai îngăduit ca purtătorii acestor daruri să cadă în mâinile tâlharilor.

De dinainte de toți vecii Tu ai pregătit nașterea Fiului în sufletul feciorelnic. Tu nu vei îngădui ca El să fie ucis de Irod, cineva pe care pământul l-a născut și l-a încununat în cetatea egiptenizată a Ierusalimului[1].

Apără-mi sufletul, o, Dumnezeule, de mulți ochi răi.

L

În trăsura leneșă a trupului sufletul meu călătorește prin această lume a iluziilor care încearcă să-și dovedească existența cu ajutorul trândăviei și masivității lor.

O, purtătorule de Lumină Doamne, cât de cumplit de legat de această trândavă trăsură a ajuns sufletul meu! În orbirea sa el crede că, dacă ar avea să cadă din această trăsură el ar putea cădea încă și mai jos - de parcă n-ar sta pe aceeași grămadă de cenușă!

1. Cf. Mt. 2, 13-18.

În teama și neștiința lui, sufletul meu s-a predat cu totul trupului, pur și simplu pentru ca trupul să-l poarte cât mai încet și mai trândav cu putință pe drumul către un sfârșit dezastruos.

Propria sa domnie, propria sa realitate - unica realitate din această lume - sufletul a predat-o trupului din teamă și neștiință. El a înmânat o oglindă unui orb, iar acesta a sfărâmat-o în bucăți.

Amintește-ți de începutul tău, o, suflete, când tu erai ca o rază de soare, iar trupul era ca lumina lunii. Tot atunci erai la fel de pătrunzător și strălucitor ca lumina soarelui și trăsura era la fel de iute ca lumina lunii.

Pe vremea aceea tu știai că esența se afla înlăuntrul tău și că trăsura ta era doar umbra ta și ceva împrumutat ție. Și nu știai nimic de teamă, fiindcă aveai ochii larg deschiși și te vedeai purtat sus pe aripile puterii și nemuririi.

Trăsura puturoasă în care călătorești tu acum este cea ce tu însuți ți-ai dorit din propria ta voie liberă, din pricina propriei tale temeri și ignoranțe și tu însuți ai creat-o.

Dumnezeu n-a voit să te facă în chipul în care te afli tu acum și nici trupul în felul în care se află. Pentru a scăpa de o ușoară întunecime în care erai cufundat de dorințele tale, te-ai cufundat într-un întuneric din ce în ce mai dens până ai devenit cu totul întunecat, greoi și ți-ai făcut veșmânt pentru tine - până când în cele din urmă ți-ai predat întreaga demnitate veșmântului tău trupesc, doar ca să scapi de teamă.

Tu ți-ai dat esența unuia care n-o putea purta și astfel ai pierdut-o în ambele chipuri, devenind neesențial și temător ca trupul tău. Fiindcă esența e un lucru

sfânt, şi de îndată ce este scoasă în bazar spre a fi cumpărată şi vândută, ea îl părăseşte atât pe cumpărător cât şi pe vânzător, şi se depărtează de amândoi în aceeaşi măsură.

De aceea chiar marele înţelept al Indiei ţi-a negat esenţa, o, suflete - ţie, ca şi veşmântului tău trupesc. Oricum, dacă Dumnezeu pogoară în tine şi Se naşte înlăuntrul tău, tu îl vei bucura pe întristatul înţelept hindus*, care stă în poziţie de lotus* şi meditează, fiindcă tu vei fi redobândit esenţa pierdută. Cu adevărat, toată esenţa se află în Dumnezeu, iar în afara lui Dumnezeu nu există vreo esenţă, nici măcar cât o sămânţă de muştar[2].

Iată, eu văd înlăuntrul tău, o, sufletul meu, un colţişor minuscul, ca o peşteră luminată de o lumânare într-un munte masiv cuprins de întuneric. Cu cât mai mult pătrund în lumina ascunsă înlăuntrul tău, cu atât mai mult îmi pare că mă asemăn frumuseţii tale feciorelnice, frumuseţii tale de odinioară, suflete al meu. De când pătrunderea mea în lumina cea slabă s-a luminat mai tare, din ce în ce mai limpede se poate distinge într-însa chipul minunat al unei fecioare - ca o rază de soare aşezată în lumina lunii.

Iată mântuirea ta, suflete înspăimântat al meu. Iată-ţi viaţa - orice altceva este un mormânt. Dacă măcar ai putea face ca această lumină slabă să se transforme într-o flacără şi să aducă foc arzător în mintea şi în inima mea.

Vino-ţi în fire, suflete al meu şi îndreaptă-ţi privirea spre unica peşteră unde sălăşluieşte fecioara cea tânără. Iată, din această peşteră îţi va veni eliberarea.

2. Cf. Mt. 13, 31-32 şi 17, 20.

Într-însa chiar acum tu vei afla întreaga ta putere rămasă, frumuseţea ta nepătată şi nemurirea ta nevândută.

Înafara peşterii, înafara sufletului meu, unde o fecioară dă naştere lui Dumnezeu, totul este umbră şi cenuşă, inclusiv trăsura cea leneşă a trupului.

LI

O, Duhule Sfinte, priveşte cât de ticălos îmi este sufletul! Cât de temător el îşi ascunde rodul Tău într-însul, de teama iudeilor, de teama nenumăraţilor copii ai întunericului pe care el i-a înmulţit într-însul din clipa unirii sale cu lumea.

El a dat naştere la nenumăraţi lupi şi vulpi şi i-a aşezat în cămările sale împărăteşti, în vreme ce Fiul Tău nu are loc unde să-Şi plece capul Său. Iar ei toţi caută să păstreze ceea ce S-a născut din Duhul. Ah, complicii lui Irod[1]. Căci ei sunt înspăimântaţi de adevărata şi puternica lumină! Iar cei ce şi-au dobândit prin uzurpare coroanele şi le-au aşezat pe capetele lor pătate de sânge, se tem pentru coroanele lor mai presus de orice.

Fugi, suflete al meu, fugi cu noul rod al pântecelui tău, cu singurul născut al tău; fugi în Egipt, într-un ţinut chiar mai sumbru decât Israel. Iată, mulţimile de robi pe care el i-a născut întru sine din sămânţa lumii sunt gata să-L vâneze pe unicul tău Fiu, şi caută să-L ucidă[2].

Ochii răufăcătorilor sunt mai întunecaţi decât coroanele lor şi în orbirea lor ei nu-L pot deosebi pe

1. Cf. Luca 9, 58.
2. Cf. Mt. 2, 13-15.

pruncul lui Dumnezeu. De aceea ei vor măcelări numeroşi prunci spre a-L ucide pe al tău[3].

Odată am văzut un păstor îngheţat lângă un foc plăpând. El nu-şi lua defel ochii de la foc, de parcă ar fi vrut să-l ajute să ardă cu scânteierile ochilor săi. Iar el a adăpostit focul de vântul cel rece cu mâinile sale şi a suflat mereu cu propria sa răsuflare, ca să ardă mai tare, să crească mai mult, să se împotrivească vânturilor pentru ca acesta să-l poată încălzi.

În acest chip ameninţă vânturile sălbatice din inima mea să stingă dumnezeiasca flăcăruie, o, suflete al meu. Şi întru acest chip simt viclenele cugete din mintea mea asupra singurei lumini din tine, fiindcă ea este gata să le aducă prăbuşirea.

Toate cele pe care tu, suflete al meu, le-ai înmulţit în mintea şi în inima mea, nu te socotesc drept mamă, ci ca o mamă vitregă, şi nici una dintre progeniturile tale dezgustătoare nu şi-ar pune degetul pe limba ta arzândă spre a o răcori[4]. Acum, pentru prima oară, tu ai devenit mamă, findcă ai dat naştere unui Fiu care creşte în ascultare faţă de tine şi de Sfântul Duh şi în dragoste plină de bunătate părintească.

Nu-I împovăra capul, o, femeie roabă[5], cu grijile deşarte ale acestei lumi. El trebuie să crească în putere duhovnicească şi să se afle întru cele ale Tatălui Său. Iată, Fiul tău vine ca o flacără, care-i va arde pe vrăjmaşii tăi şi te va încălzi şi te va sfinţi.

3. Cf. Mt. 2, 16-18.
4. Cf. Luca 16, 24-25.
5. Cf. Gal. 4, 21-31.

Ca un vestitor El vine dintr-o împărăţie în care tu domneai în feciorelnică puritate şi frumuseţe. Cum de nu-ţi recunoşti Fiul, suflete al meu ieşit din minţi?

Ca un vestitor El vine din împărăţia luminii, acolo unde tu străluceai cu splendoarea a multor sori, spre a te chema întru acea împărăţie încă o dată. Cum de nu poţi distinge glasul Fiului tău, suflete al meu surd?

Ca un vestitor al libertăţii El vine dintr-o împărăţie a libertăţii, unde şi tu sălăşluiai, neobişnuit cu teama şi foamea robiei. El vine să te elibereze din lanţuri grele, în care lumea te-a încătuşat. Cum de mai eziţi încă să-ţi întâmpini eliberatorul cu urale, suflete al meu mut?[6]

O, Atotputernice Duh, întăreşte pe Pruncul aducător de mântuire în leagănul sufletului meu. Şi apără-L de toate săgeţile otrăvite ca zboară spre El din Israelul de deasupra şi din Egiptul de dedesupt.

LII

Bucură-te, suflete al meu, Pruncul tău a crescut şi S-a încins cu o putere mai mare ca pământul. Distrugătorul tuturor turnurilor tale de fum a crescut în lume, dar lumea nici nu L-a observat şi nici nu L-a recunoscut.

Pustia I-a fost tovarăşă, iar cugetarea adâncă şi rugăciunea L-au legat de cer, patria Sa.

Iată-L, acum când din propria Sa voie El Se porneşte să-i cerceteze pe negricioşii tăi urmaşi. În ochii Săi luceşte veşnicia; iar pe chipul Său stă înscrisă veşnicia; şi în mâinile Sale se află veşnicia. Mai tare

6. Cf. Gal. 5, 1.

decât lumea, iată, El porneşte să lupte împotriva lumii – împotriva întregii tale lumi umbrite, o, suflete al meu înrobit. Bucură-te, suflete al meu, vezi cum a crescut Pruncul tău, neobservat de lume şi S-a încins pe sine cu o putere mai mare decât lumea.

La fel de plin de pace ca orice erou curajos, conştient de propria sa putere nebiruită chiar înainte ca vulnerabilitatea vrăjmaşilor să fie biruită, Iubitul meu a păşit printre fiarele sălbatice, iar acestea I-au lăsat cale liberă, pline de spaimă.

Cu adevărat, natura L-a recunoscut înaintea oamenilor şi I s-a supus tot astfel precum un rob cinstit i se supune stăpânului său corect.

Dar dintre oameni doar unul L-a recunoscut[1] şi el a început să strige, iar strigătul său a devenit glasul celui ce strigă în pustie, un glas pe care oamenii iute l-au frânt prin violenţă şi vărsare de sânge[2]. Căci violenţa este arma famenilor, iar vărsarea de sânge este calea slăbiciunii, de la Cain* la Irod*.

Tatăl tuturor tiranilor de la începutul lumii[3] L-a întâmpinat şi I-a oferit toate avuţiile acestei lumi, cu condiţia ca El să-i cruţe şi să nu-i calce în picioare recoltele dobândite de el în lume[4].

Prinţul acestei lumi L-a văzut pe Favoritul meu, întocmai precum dimineaţa umbra nopţii observă răsăritul soarelui şi moare în vreme ce priveşte.

Ca vestitor al Treimii Celei vii şi pururea fiitoare, Favoritul meu a stat dinaintea cârmuitorului lumii

1. Ioan Botezătorul (cf. Mt. 3, 1-17).
2. Cf. Marcu 6, 14-29.
3. Satana (cf. Ioan 8, 44).
4. Cf. Mt. 4, 1-11.

iluziilor. Iar prinţul întunericului a încercat să introducă dezarmonia şi să deruteze treimea personificată în unitate. Şi aşa, în felul său obişnuit, folosind meşteşugul pe care-l încercase asupra neamului omenesc, el mai întâi a linguşit stomacul Biruitorului meu. Dacă el I-ar fi putut birui stomacul mai întâi, el i-ar fi conferit mai apoi hegemonie asupra inimii şi minţii, făcându-le umbre şi robi ai stomacului.

Dar omul cel inferior a rămas în armonie nevătămată cu omul cel de mijloc şi cel superior. Stomacul Biruitorului meu a rămas credincios treimii celei unite, întru Care Cei Trei sunt Unul şi egali unul cu celălalt.

Apoi, prinţul întunericului şi al răului a bătut cu linguşeli la inima Favoritului meu. Inima Acestuia, însă, fiind mai strălucitoare decât lumina, nu a primit întuneric într-însa, ci, în schimb a rămas la fel de credincioasă ca şi stomacul Său întreitei Sale armonii.

În cele din urmă prinţul întunericului şi-a adunat toate puterile sale întunecate şi a atacat mintea Mântuitorului meu, încercându-L cu minuni lipsite de sens, pierzătoare.

Mintea Celui Unul Născut al meu, însă, a fost ca o torţă arzândă care pârjoleşte şi curăţă orice necurăţie pe care o elimină. Şi aşa nici măcar mintea mea nu a părăsit dulcea armonie a Sfintei Treimi.

Astfel a dobândit Biruitorul meu cea dintâi biruinţă asupra prinţului fumului şi al cenuşii, care mai apoi a venit spre a negocia cu Generalul meu, oferindu-i totul – în afară de stăpânirea asupra lumii.

LIII

Fie ca cerul să se pogoare şi pământul să se înalţe, atunci când Mintea* cea mai înainte de toţi vecii,

născută de la Sfântul Duh şi din Preacurata Fecioară în peştera sufletului meu, Îşi deschide gura Sa.

Cuvintele Sale picură în cimitire şi cenuşa se preface în verdeaţă şi înfloreşte.

Cei lepădaţi de lume, care de asemenea au lepădat lumea, aleargă să-L întâmpine, dar cei biruiţi de lume fug de El îngroziţi.

"Iar Eu şi Tatăl Meu una suntem[1]. Eu sunt mai înainte de a fi fost lumea"[2].

Aşa grăieşte Înţelepciunea*, născută în fecioria ta, suflete al meu. Ascultă şi înţelege veşnicia ta, care s-a pierdut în cenuşa vremii.

"Oricine face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, poate fi numit maică a Înţelepciunii lui Dumnezeu"*[3].

Aşa grăieşte Înţelepciunea* lui Dumnezeu, născută din Duhul Sfânt înlăuntrul tău, suflete al meu:

"Eu sunt învierea şi viaţa morţilor[4]. Oricine rupe legătura cu Mine a rupt legătura sa cu viaţa şi devine ca un nor de fum în care nu există nici lumină şi nici umezeală.

"Voi care credeţi că sunteţi vii, dar, de fapt, sunteţi un nor de fum bătut de vânturi capricioase, veniţi la Mine şi Eu vă voi da lumină şi apă, lumină adevărată şi apă vie şi atunci veţi fi vii cu adevărat[5].

Voi care de bună voie veniţi la Mine şi vă umpleţi de viaţa Mea, vă pierdeţi sufletele pentru Mine şi vă

1. Cf. Ioan 10, 30.
2. Cf. Ioan 8, 58 şi 17, 5. Vezi şi: "Eu sunt" la Glosar.
3. Cf. Mt. 12, 50.
4. Cf. Ioan 11, 25.
5. Cf. Ioan 4, 10-14 şi 8, 12.

faceţi una cu Mine, întocmai precum Eu sunt una cu cerescul Meu Părinte[6].

"Cu adevărat voi nu vă veţi mai teme de trup, de vremelnicie, căci aceasta este biciul lumii şi aparţine lumii şi nu Mie.

"Nici nu veţi mai fi tulburaţi de necazurile timpului şi ale spaţiului. Toate necazurile sunt doar şuieratul imaginar al biciului timpului pe un teren de joacă şi ele aparţin lumii, nu Mie[7].

"Pacea pe care Eu o dau vouă este pacea pe care timpul n-o poate distruge, pacea pe care spaţiul n-o poate restrânge, pacea pe care nici măcar toate necazurile lumii n-o poate tulbura[8].

"Cei ce sunt plini de lume sunt lipsiţi de viaţă şi sunt robi ai lumii. Cei ce sunt plini de viaţă, sunt goi de lume şi sunt fii ai vieţii.

"Eu sunt plin de viaţă şi nu este moarte întru Mine, nici măcar cât vârful unui ac. De aceea lumea nu Mă poate recunoaşte, fiindcă dintr-ale lumii nu se află întru Mine. Lumea le cunoaşte doar pe ale sale, întocmai precum viaţa le cunoaşte doar pe ale sale.

"Şi cu adevărat Eu sunt cel mai necunoscut oaspete în lume. Eu am venit ca să ofer, nu ca să iau. Din plinătatea Mea Eu ofer; din nimicnicie nu e nimic de luat. Plinătatea Mea este plinătatea lui Dumnezeu Carele M-a trimis în lume ca să Mă dau pe Mine Însumi lumii, spre a aduce cimitirele la viaţă şi apoi să Mă reîntorc în Împărăţia Vieţii. Eu şi viaţa una suntem.

6. Cf. Ioan 17, 11, Mt. 10, 39; 16, 25.
7. Cf. Ioan 16, 33.
8. Cf. Ioan 14, 27 şi Filip 4, 7.

Înainte de Adam am fost Eu; şi după ce a fost Adam Eu sunt"[9].

O, suflete al meu, scoală-te din morţi! Când Cel Unul Carele te poate învia Se află întru tine, scoală-te! Dacă El te va părăsi vreodată, tu nu vei putea să faci nimic în afară de a da naştere la morţi şi să îngropi morţii.

Preschimbaţi-vă în ascultare şi supunere, voi urmaşi fără de viaţă ai sufletului meu şi sculaţi-vă din mormânt.

LIV

O, Fiule al vieţii, umple ţărâna trupului şi a sufletului meu cu viaţa Ta, aşa încât să pot avea ceva cu care să mă înfăţişez printre îngerii cei vii.

Fără viaţa Ta n-aş putea să respir aerul pe care-l respiră îngerii, ori să mănânc pâinea pe care o mănâncă îngerii. Aş fi iarăşi un exilat în afara porţilor împărăţiei celei cereşti, dinaintea cărora şi acum eu zac ca un paralitic.

Lumea mă ispiteşte cu pâinea ei şi apoi îmi împietreşte inima.

Mă momeşte cu lumina ei şi apoi îmi învăluie mintea în întuneric.

Eu nu-l dispreţuiesc pe cel sărac, ci lumea a devenit vrednică de dispreţ pentru mine; fiindcă deşi ea e sărmană, pretinde că e bogată. Nu-l dispreţuiesc nici pe cel egoist, ci lumea e vrednică de dispreţ, fiindcă deşi este egoistă, ea pretinde că e generoasă. Nici nu-l dispreţuiesc pe cel lipsit de minte, ci lumea e vrednică

9. Cf. Apoc. 1, 8 şi vezi: "Eu sunt" în Glosar.

de dispreţ, fiindcă deşi ea e nebună, ea pretinde a fi întreagă la minte. Nici nu-l dispreţuiesc pe cel bolnav, ci lumea o dispreţuiesc, fiindcă, deşi e tuberculoasă ea contaminează intenţionat apa celor sănătoşi. Îi dispreţuiesc pe impostori şi pe şarlatani, o, Doamne, care-mi îngroapă viaţa în ţărână, vorbindu-mi însă numai despre cer.

A fost odată un negustor cu prăvălie care a murit. Prăvălia sa şi bunurile ei au fost cumpărate de vecini, iar prăvălia sa stătea acolo goală, dar având mereu numele negustorului mort încă atârnat deasupra uşii, dimpreună cu listele tuturor valorilor de preţ din prăvălie.

"Şi eu sunt ca această prăvălie", îmi spun ruşinat. "Eu încă port numele vieţii, dar viaţa mea este în întregime cumpărată de către vecinii mei".

O, Fiule al lui Dumnezeu, Fiule al Vieţii, umple-mi ţărâna cu viaţă.

Mai întâi curăţeşte-mi sufletul de pietre şi hrăneşte-l cu pâinea cea adevărată[1]. Curăţeşte-mi inima de şerpi şi umple-o cu Tine. Risipeşte întunericul din mintea mea şi revarsă într-însa lumina cerului.

Fiindcă eu nu voi reveni cu adevărat la viaţă, dacă numai sufletul meu se întoarce la viaţă, în timp ce inima mea e plină de dorinţe aducătoare de moarte. Nici nu voi fi eu inviat întru Împărăţia Ta, o, Doamne, dacă numai inima e curăţită, în timp ce mintea îmi rămâne plină de întuneric.

Cu adevărat, până când toate cele trei izvoare dinlăuntrul meu nu sunt curăţite, viaţa mea va fi lipsită

1. Cf. Ioan 6, 22-40.

de viaţă. Dacă unul este curăţit, celelalte două îl vor înămoli.

Dacă două sunt curăţite, cel de-al treilea e suficient spre a le murdări pe celelalte. Fiecare dintre cele trei izvoare din mine este fie contaminatorul, fie izbăvitorul celorlalte două.

O, Fiule al Vieţii, umple-mi ţărâna cu viaţă. Tu eşti Înţelepciunea* mea, fiindcă în Tine se află nu numai dumnezeiasca mentalitate, ci şi fecioria divină şi sfinţenia dumnezeiască. Fiindcă dacă Tu n-ai fi fost născut din dumnezeiască feciorie şi sfinţenie, nu ai fi fost Înţelepciune, ci cunoaştere şi iscusinţă umană limitată.

O, Fiule al lui Dumnezeu, Tu eşti singura pâine hrănitoare a vieţii mele[2].

Te implor, nu-Ţi întoarce faţa Ta de la mine, păcătosul. Tu eşti singura apă vie care-mi poate uda pustiul vieţii mele.

Te implor, nu-Ţi întoarce faţa Ta de la mine. Tu eşti singurul aer proaspăt care-mi poate tămădui neputinţa vieţii mele.

Te implor, nu-Ţi întoarce faţa Ta de la mine, păcătosul, ci ai milă de mine şi mă mântuieşte!

LV

"Cine eşti Tu?", copiii lumii Îl întreabă pe Fiul, o, suflete al meu feciorelnic. Fiindcă ei Îl văd plimbându-Se printre ei ca un Împărat printre robi. Şi Îi ascultă cuvintele Sale pline de putere, dar nu le înţeleg. Şi Îi văd

2. Cf. Ioan 7, 38.

faptele Sale pline de putere şi se umplu de teamă. Şi simt puterea care iese dintr-Însul şi sunt uimiţi.

Dar Fiul Tău – cel mai frumos dintre fiii oamenilor, cu ochiul limpede al unui bou, cu pacea unui miel, cu puterea unui leu, cu avântul spre înălţimi al unui vultur şi cu chipul unui înger – le răspunde: "Eu sunt Adevărul. Eu am venit din Adevăr, îţi ofer un dar din Adevăr şi mă întorc la Adevăr[1].

Dacă adevărul ar fi în tine, M-ai fi recunoscut şi nu M-ai fi întrebat: "Cine eşti Tu?"

"Cu adevărat tu nu ştii cum să te întrebi nici măcar cine eşti tu; cum vei înţelege atunci dacă îţi voi spune cine sunt Eu?

Iată, voi nu sunteţi nimic, doar prin voi înşivă. Voi sunteţi ca un vis despărţit de cel ce îl visează. Voi nu sunteţi nici două secunde în timp şi nici doi paşi în spaţiu. Precum fumul se împrăştie deasupra lacului şi umbra sa dănţuieşte pe apă, la fel este şi viaţa ta, un dans gol şi inexistent de umbre.

"Doar nici n-ai uitat bine să pronunţi cuvântul "adevăr", şi aceasta este tot ceea ce îţi rămâne din Adevăr. Tu numeşti strălucirea materiei adevăr, de parcă ai fi fost un captiv pe viaţă, aflat într-o temniţă,

1. În vedenia sa, Iezechiel, proorocul a văzut patru creaturi înaripate într-un vârtej de vânt. Fiecare dintre cele patru avea chipul unui om, al unui leu, al unui bou şi al unui vultur (cf. Iezechiel 1, 10). În scrierile patristice şi în iconografia creştină, aceştia îi închipuie pe cei patru evanghelişti; adică îngerul pe Sfântul Matei, leul pe Sfântul Marcu, boul pe Sfântul Luca şi vulturul pe Sfântul Ioan. "Mielul" Îl închipuie pe Hristos, "Mielul lui Dumnezeu" (cf. Ioan 1, 29 şi Apoc. 4, 7 şi 5, 6).

unde doar se auzise de soare, şi ai numit o insectă precum licuriciul – soarele.

"Când cineva ajunge să cunoască Adevărul, Acesta Se sălăşluieşte într-însul. El ajunge una cu Adevărul şi nu mai este jumătate de om, ci om întreg. Adevărul îl tămăduieşte şi-l face întreg, în timp ce iluzia îl sparge pe om în bucăţi şi-l transformă în pulbere.

Întocmai precum nu mai este cu putinţă ca în cenuşa împrăştiată a unui pom să se mai recunoască un pom înverzit, tot astfel şi vouă vă este cu neputinţă să Mă recunoaşteţi.

"Cu adevărat Eu sunt Adevărul, Acelaşi ieri, azi şi mâine[2]. Duhul Adevărului, Carele este cu Mine, El este şi Cel Care grăieşte prin Mine şi El este Cel Care vieţuieşte înlăuntrul Meu. Fără El Eu aş fi un nimic, aşa precum voi înşivă sunteţi. Dar datorită Lui, Carele vieţuieşte întru Mine, Eu sunt Cel Ce sunt*.

"Am coborât din înălţime, ca ploaia înfricoşată spre a umple albia secată a unu râu, pe care tu o numeai mereu râu.

"Alţii au adus legi, dar Eu aduc Adevărul[3]. Alţii au curăţit albia râului de noroiul ei uscat şi au pregătit-o pentru apă, dar aceştia n-au putut asigura apa. Eu asigur apa, Eu umplu albia râului şi Eu dau justificare numelui râului.

"Eu n-am venit în pământul vostru lovit de secetă spre a vă învăţa cum să săpaţi puţuri spre a găsi apa; mai degrabă Eu – Apa Cea Vie – am venit pentru ca sufletele însetate să Mă poată bea[4].

"Nici n-am venit ca să vă învăţ cum să faceţi pâine, ci mai degrabă să fiu pâinea pentru toate sufletele care înfometează[5].

"Nici n-am pogorât în întunericul vostru ca să vă învăţ cum este creată lumina, ci mai degrabă spre a vă lumina. Într-adevăr, chiar soarele – o lumină mult mai slabă decât Mine – nu învaţă cum se emite lumina, ci, în schimb, luminează.

"Nici n-am venit în lumea umbrelor spre a vă învăţa ce este realitatea, ci mai degrabă spre a fi Realitatea în zona de goliciune şi nimicnicie.

"Cu adevărat n-am venit la voi ca dascăl al înţelepciunii, ci ca Înţelepciunea* însăşi.

"Oricine nu Mă primeşte, nu Mă mănâncă, nu Mă bea, nu Mă respiră şi în acest fel nu devine una cu Mine, rămâne înafara Mea – cea ce înseamnă că rămâne înafara Vieţii şi Adevărului".

LVI

Sufletul meu aleargă după adevăr, o, Fiule al Adevărului, iar fuga sa nu are sfârşit şi nici un cuvânt nu poate exprima epuizarea lui.

Ar fi mai bine să fii în pace, suflete al meu, şi să atragi adevărul la tine cu ajutorul păcii tale. Ce ai gândi tu despre cineva care ar spune la miezul nopţii: "Nu pot suporta să stau fără lumină, trebuie să alerg spre soare spre a aduce nişte raze?

2. Cf. Ioan 14, 6 şi Evrei 13, 8.
3. "Pentru că Legea prin Moise s-a dat, iar harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos" (cf. Ioan 1, 17).
4. Cf. Ioan 7, 38.
5. Cf. Ioan 6, 22-59.

De ce să începi o cursă de o mie de ani când lumina e infinit mai iute decât tine şi-ţi poate cădea în poală în câteva secunde?

Deschide-te către lumină, o, suflete, şi lumina va intra în tine.

Zidurile care stau între tine şi adevăr şi se înalţă ca nişte munţi colosali, pe care tu ai încercat să-i treci alergând până la epuizare, sunt propria ta creaţie, şi sunt mai plăpânde decât spuma albă a lacului. Cu adevărat, existenţa acestor ziduri depinde de felul în care le priveşti. Dacă n-ai voi să le vezi, ele nu ar exista.

Odată am urmărit un pui în vârful unei table alergând în jurul unui cerc ce fusese desenat cu cretă albă. L-am urmărit mult timp alergând ici-colo şi ezitând să sară dincolo de linia albă pe care el o percepea ca pe o creatură vie sau ca pe un zid înalt.

Aşa e şi cu sufletul meu, mi-am spus necăjit, atunci când el crede că e privat de libertate fie de nişte uriaşi puternici, fie de nişte ziduri înfricoşătoare. De fapt, între temniţa sa şi libertate există doar o linie imaginară, mai subţire decât un fir de pai.

Toate zidurile temniţei tale, o, suflete al meu, constau în teama ta faţă de lume, de dorirea ta faţă de lume şi de gândurile tale despre lume.Toate aceste ziduri tu ţi le-ai construit singur după informaţiile simţurilor provenite de la materialul oferit, material care este cu adevărat mai fragil ca spuma.

La început n-aveai simţuri, suflete al meu, şi nu erai despărţit de adevăr. După ce ai orbit, ţi-ai trimis simţurile spre a vâna adevărul. Iar ogarii aceia au alergat şi au prins vânatul cel mai apropiat şi mai la îndemână, şi aducându-i astfel stăpânului orb lupi, pe care el i-a mâncat de parcă ar fi fost vânat adevărat.

Nu alerga, suflete al meu, fiindcă e specifică simţurilor alergarea. Slujitorii şi robii aleargă, dar stăpânul rămâne liniştit şi în pace.

Iată, în acel colţ de pace adâncă şi curăţie feciorelnică rămas înlăuntrul tău, ochiul tău cel mai înainte de veci s-a deschis. Acest ochi nu vede zidurile temniţei tale, de aceea nici nu suie munţii care nu există. Acest ochi este Fiul Adevărului, Unul din Treime, Carele cârmuieşte peste toată împărăţia cerească, de Carele te-ai împiedicat vrând să fii "al patrulea". Cu adevărat îţi spun: "un al patrulea" nu există nicăieri în tot ceea ce există. Numele lui este – nonexistent.

Jucându-te şi făcând pe clovnul cu mine, suflete al meu, te-ai transformat întru cel de-al "patrulea". Toţi oamenii tăi din lumea celor de-al "patrulea" vor arunca cu pietre în Fiul Adevărului. Fugi, biet suflet, fugi din lumea celor "de-al patrulea". Desprinde-te cu totul de ea, respinge-o, dispreţuieşte-o şi pleacă-te dinaintea Adevărului Treimii Care-ţi este dăruit prin Fiul Adevărului.

O, Doamne al Adevărului şi al Vieţii, ajută-mi sufletul să se închine înaintea Ta şi să suspine: "Tu eşti Fiinţa mea, Viaţa mea şi Adevărul meu, O, Iubite Fiu al Sfintei Treimi. Tu eşti totul pentru mine, mă predau Ţie întru totul, gol şi sărman. Nu mai am nimic de respins ori de dispreţuit, fiindcă de fapt nimic nu există înafara Ta. Ai milă de mine şi mă primeşte în braţele Tale".

LVII

"Tu eşti Cel Ce va să vină?" întreabă fiii pământului pe Cel născut din Fecioara ta, o, suflete al meu.

Dar Cel născut din Fecioara străluceşte cu lumina dimineţii în mijlocul fiilor pământului, care sunt la fel de întunecaţi precum zilele pierdute.

Serafimul înflăcărat străluceşte în ochii Săi; înţeleptul Heruvim stă pe buzele Sale; Tronurile domneşti Îi sprijină trupul. Văzându-L singur, Cârmuitor fără oaste pământească, orice om sănătos la minte este convins că acesta ar putea fi cârmuitor al unei înfricoşate, enorme oştiri de puteri nevăzute.

Şi iată, înconjurat de către cetele îngereşti, Domnul tău, o, suflete, Îşi deschide gura şi grăieşte:

"Cu adevărat, Eu sunt Cel pe Care voi Îl aşteptaţi; nu nădăjduiţi în altul. Dacă vă aflaţi în căutarea căii, Eu sunt Calea[1].

"Eu sunt ziua ta de mâine, de azi şi până la sfârşitul veacurilor. Tot ceea ce este bun pe care tu îl aştepţi de la zilele de mâine se află întru Mine. Azi, ziua ta de mâine se împlineşte întru Mine. Şi nici o zi, de acum până în ziua cea de pe urmă, nu-ţi va aduce ceea ce îţi aduc Eu. Iată, Eu sunt ziua care n-are nici început şi nici sfârşit[2].

"Eu sunt comoara oricărui viitor care există şi sunt calea spre acea comoară. Viitorul nu-ţi poate oferi nici o sămânţă de bine dacă nu o împrumută de la Mine.

"Toţi proorocii au arătat calea care duce la Mine. Toate căile proorocilor ajung la capăt şi se pierd în Mine. Ca multe pârâuri ce se revarsă într-un singur râu şi atunci îşi pierd calea, tot astfel toţi prooroci s-au revărsat în Mine şi de acum înainte Eu îndreptez cursul Vieţii. Oricare continuă să urmeze căile proorocilor

1. Cf. Ioan 14, 6.
2. Cf. Apoc. 1, 8.

mai departe vor merge pe căi ce nu mai există şi se vor vătăma.

"Proorocii au venit să arate calea, Eu am venit ca să fiu Calea.

"Oricine voieşte să-Mi urmeze Mie, trebuie să-Mi urmeze nu numai cu picioarele, ci cu tot sufletul său, din toată inima sa şi din toată mintea sa[3].

"Calea mea este lungă şi oricine se încrede doar în picioarele sale va cădea de epuizare.

"Când copiii vor să ţină pasul cu uriaşii, ei trebuie să meargă pe propriile lor picioare şi să stea pe umerii uriaşilor.

"Cine vrea să ţină pasul cu Mine trebuie să renunţe la picioare, sufletul, inima şi mintea sa. Oricine renunţă la toate acestea, îl voi lua pe picioarele Mele, în sufletul Meu, în inima Mea şi în mintea Mea. Iar aceasta nu va fi o povară pentru Mine, nici nu-i voi fi obositor. Oricum oricine nu renunţă la toate, nu mai poate urma pe cale[4]".

"Eu sunt Calea şi cel ce Mă urmează pe Calea Mea, nu călătoreşte singur, ci cu Mine. Proorocii obişnuiau să arate calea: ici sau colo, ori în direcţia aceea, fiindcă nu erau ei înşişi calea. Eu nu pot arăta calea: ici, colo sau în direcţia aceea; nici nu-Mi pot lăsa tovarăşii Mei de călătorie să călătorească fără Mine. Oricine voieşte să meargă pe Calea Mea, Eu Însumi îl voi purta[5].

"Îţi mai spun un singur lucru: Eu sunt ceea ce se doreşte a fi mâine şi Calea spre mâine. Fără Mine voi

3. Cf. Mt. 22, 37.
4. Cf. Mt. 16, 4.
5. Cf. Mt. 11, 29-30.

nu puteţi afla calea spre ceea ce doriţi mâine, nici nu vă puteţi aştepta la ea".

O purtătorule de Dumnezeu Fiu, ai milă de noi şi începi să ne conduci Tu Însuţi.

LVIII

Mă întrebaţi de cale, alergători extenuaţi?

Spre ce anume alergaţi voi, fii ai oamenilor? Dacă aţi şti spre ce anume alergaţi, aţi cunoaşte şi calea.

Destinaţiile voastre sunt nenumărate, de aceea şi căile voastre sunt nenumărate.

Voi vă ciocniţi unul cu altul şi vă blestemaţi reciproc deoarece căile voastre se întretaie.

Chiar dacă aţi fi la fel de mulţi ca firele de iarbă de pe pământ, nu v-aţi ciocni unul cu altul dacă aţi avea o destinaţie şi o direcţie unică. Iar gurile voastre n-ar mai rosti blesteme.

Cei ce caută viaţa şi adevărul au o destinaţie şi o direcţie. Destinaţia lor le arată calea, întocmai precum soarele procedează cu lumina. Cu adevărat, oricine se ascunde de soare îşi va pierde atât destinaţia, cât şi calea, şi în deşert se va agita el pe ici-colo în întuneric.

Nu vă lăsaţi purtaţi în căile cugetelor voastre, fiindcă ele vă poartă de la un cuget la altul, iar ele nu cunosc nici o destinaţie sau cale în afara lor înşile.

Nu vă lăsaţi duşi pe căile fanteziilor voastre, fiindcă ele vă ademenesc să nivelaţi albii de râuri până când ele se cufundă brusc într-o prăpastie de sub pământ.

Să nu vă încredeţi în sufletul vostru atâta timp cât el vă spune că trupul în care el este îmbrăcat este destinaţia şi calea voastră. A călăuzit vreodată veşmântul pe cineva?

Calea spre împărăţia cerurilor nu este găsită, nu este arătată şi nu este intersectată. Se naşte în suflet când Viaţa şi Adevărul Se nasc într-însul. Dacă Viaţa şi Adevărul S-au născut în sufletul vostru, bucuraţi-vă şi fiţi fericiţi, fiindcă Calea S-a născut şi ea într-însul[1].

Tot astfel precum Viaţa nu poate fi despărţită de Adevăr, la fel şi Calea nu poate fi despărţită de Viaţă şi Adevăr.

Până când toate trei nu se descoperă deodată, nici una nu se manifestă separat.

Nu-ţi pune nădejdea în ziua de mâine spre a arunca lumină strălucitoare pe calea ta greşită. Fiindcă ziua de mâine este doar o nouă rătăcire a căii tale şi o nouă enigmă.

Nu-ţi pune nădejdea în zile, fiindcă ele sunt grădina imaginaţiei tale. În schimb pune-ţi toată nădejdea în ziua aceea neînserată.

O, Doamne al meu, Dumnezeirea mea întreit strălucitoare, de cine altcineva ne vom sătura în afară de Tine?

Căile oamenilor sunt capcane, în care alegătorii aleargă toată ziua şi în amurg se află în acelaşi loc. Căile pierzătoare ale oamenilor mă zăpăcesc şi mă întreb: cine-mi va fi oare adăpost înafara Domnului meu?

"Oricine Mă recunoaşte drept ţintă a călătoriei sale", spune Domnul, "Mă va avea drept Cale către locaşurile Mele"[2].

1. "Eu sunt calea, adevărul şi viaţa" (Ioan 14, 6).
2. Cf. Ioan 14, 2.

O, Doamne, Doamne al meu, Dumnezeul meu întreit strălucitor*, cine va îndrăzni să intre întru lumina Ta?

"Oricine se apropie spre a privi la lumina Mea înlăuntrul său, va îndrăzni să intre întru lumina Mea şi nu va fi ars".

O, suflete, suflete al meu, întreitul meu întuneric nocturn, când îţi vei scoate masca şi te vei transforma întru lumina zilei întreit strălucită? Mântuieşte-te atunci când torţa divină arde deasupra ta. Căci atunci când ea se depărtează de la tine, ea va dispărea, întocmai precum lumina dănţuind a lunii a dispărut în adâncurile lacului.

LIX

De cât de multe, multe ori, suflete al meu ai suspinat pentru cineva care ştia calea, văzuse adevărul şi dobândise viaţa.

Tu însetat te-ai încredinţat altor nevoitori cu experienţă, care aveau să te conducă pe fiecare cale până la un punct anumit şi apoi să te aducă înapoi.

Tu i-ai ascultat pe mulţi ce spuneau poveşti despre adevăr, suflete al meu. Dar când le puneai anumite întrebări, întrebări care ardeau adânc în tine, cuvintele acestora li se înnodau în gât. Şi întristat te duceai la alţi povestitori şi auzeai din nou aceeaşi istorisire – o istorisire care, ca toate celelalte, se întindea doar cât un cordon de cauciuc.

Iar cei ce încercau să-ţi explice viaţa reuşeau doar să-ţi deschidă ochii spre moarte.

Dar iată, Cel Ce învie soseşte şi moartea cea înfricoşătoare fuge îngrozită de dinaintea Lui. Iată, o po-

vestire pentru tine despre Viaţa, una pe care moartea n-o scurtează, ci o lungeşte[1].

Iată aici o povestire pentru tine despre Adevăr, una care dă răspunsuri la toate întrebările tale înainte chiar de a le pune.

Iată Călăuza pentru tine, a Cărei Cale nu se sfârşeşte niciodată; şi odată ce El începe să te călăuzească, El nu te mai întoarce.

Iată-L pe Bunul Păstor[2] care preţuieşte viaţa unei oi mai presus de toate sabaturile evreilor[3]. Şi iată-L pe Tămăduitorul pentru care viaţa unui păcătos ce se căieşte este mai de preţ decât templul lui Solomon[4].

Nu-ţi face griji, suflete al meu, despre vreo oaie din staulul tău – nici una din ele nu va pieri. Nici nu trebuie să te necăjeşti din pricina lupilor din preajma oilor – nici unul dintre ei nu va scăpa. Căci Păstorul tău are o sabie ascuţită cu două tăişuri.

Toate oile sunt înlăuntrul tău ca şi toţi lupii – vlăstare ale minţii tale cu cerul şi pământul – şi iată, Păstorul meu vine cu o sabie ascuţită având două tăişuri.

Nu te jeli dacă El te răneşte cu sabia Sa. El este Doctorul Cel Bun şi El taie de la tine numai ceea ce nu eşti tu. Să nu-i jeleşti pe străinii care ţi-au adus boală, ruşine şi răni dureroase. Nu te teme de focul cel de nestins, pe care El îl aduce în tine. De multă vreme resturile acumulate înlăuntrul tău au nevoie de un foc mistuitor. Focul va arde îndelungat, fiindcă resturile cele vechi din tine au putrezit.

1. Cf. Luca 7, 11-17, Marcu 5, 24, 34-43 şi Ioan 11, 1-44.
2. Cf. Ioan 10, 1-30.
3. Cf. Luca 15, 3-7.
4. Cf. Ioan 9.

Durerea pe care o resimţi nu este a ta, suflete al meu, ci este durerea unei alte căsătorii a ta – şi a copiilor ei nelegitimi.

Nu plânge dacă El te desparte de tată, şi de mamă, de fraţi şi de surori[5]. El nu te va despărţi de nimic ce este din cer. El nu Se va gândi să taie nici măcar o singură legătură cerească. Cu adevărat El doar te desparte şi te curăţeşte de pământ şi îţi taie legăturile cu pământul.

Dacă ai fi o fecioară neprihănită, suflete al meu, şi ai vedea cu ochiul netulburat al cereştii nevinovăţii, chiar tu însuţi ai rupe uşor aceste legături, fiindcă ai vedea cu adevărat ca ele nici măcar nu există.

Grăbeşte-te, suflete al meu, şi uneşte-te cu Fiul Dumnezeului Celui Viu, fiindcă El nu aşteaptă pentru mine. Odată ce tu te uneşti cu El, iată, nici sabia Sa, nici focul Său nu te va înspăimânta, ci vor fi la fel de dulci ca mierea.

LX

Zăpada se topeşte pe munte când soarele străluceşte şi şuvoaiele de apă curg spre a curăţi pământul. Ce soare va topi zăpada de pe vârfurile sufletelor voastre, o, fii ai oamenilor, şi vor curăţi pământul din voi?

Păcatul v-a făcut sufletele tot atât de rigide ca ghiaţa. Precum zăpada de anul trecut, peste care se depune o nouă zăpadă, tot astfel şi păcatele tale de anul trecut şi din anii anteriori zac acolo adormite, oferind culcuş pentru păcatele de azi şi de mâine.

5. Cf. Facerea 12, 1, Mt. 10, 37 şi 19, 29.

N-ai avea păcate dacă n-ai avea păcătoşenie; dacă n-aţi avea suflete păcătoase, nu aţi avea nici păcate. Zăpada n-ar putea rămâne pe munte dacă pământul ar fi cald; dacă pământul ar fi cald şi dacă ceaţa cea rece care acoperă soarele s-ar risipi, zăpada n-ar mai putea rămâne nici pe munte şi nici în vale.

Pământul cel rece şi ceaţa îngrămădesc zăpadă peste zăpadă şi gheaţă peste gheaţă între tine şi soarele tău.

Cine îţi va ierta păcatele şi cine va topi ghiaţa sufletului? În zadar vă iertaţi voi singuri propriile voastre păcate. Iertându-vă păcatele voi faceţi ghiaţă din zăpadă, asigurând un pat şi mai moale pentru o nouă zăpadă.

Numai lumina Dumnezeirii* întreit strălucitoare vă poate ierta păcatele, întocmai precum doar soarele poate topi zăpada de pe munte, poate topi zăpada şi ghiaţa şi poate aduce florile la viaţă din pământul negru.

"Vi s-au iertat păcatele, sculaţi-vă!"[1]. Îl cunoşti tu, o, omule, pe Cel Ce are putere să te tămăduiască cu aceste dulci cuvinte? Te asigur că *nu-L* vei afla ori întâlni pe pământ, chiar dacă ar fi să străbaţi întreaga lume. Chiar dacă ar fi să străbaţi toate planetele ce se învârt în jurul soarelui, tot nu L-ai afla. Căci El nu este de pe pământ, iar pământul nu-L poate cuprinde[2].

El este Omul Cel Ceresc şi Mântuitorul sufletului tău. El Se află departe de oricine îşi iartă propriile sale

1. Cf. Mt. 9, 2-8.
2. Cf. Ioan 8, 23.

păcate, dar El este aproape, foarte aproape de oricine îşi dispreţuieşte păcatele şi strigă la cer să-i fie iertate.

Mintea Sa e mai curată decât lumina soarelui; iar cuvântul Său este mai arzător decât soarele. El topeşte zăpada de pe sufletul omului şi face ca florile să crească. Toate acele straturi groase de zăpadă şi de ghiaţă pot fi topite de El, şi tot pământul poate fi curăţit de El. Chemaţi-L din adâncul sufletului vostru şi El va veni.

Când El spune: "Iertate îţi sunt păcatele tale" – sufletul tău, acum amorţit de povara păcatelor va deveni sprinten şi ager, iar paralizia trupului va dispărea.

Păcatele sufletului sunt rănile sufletului. Cum poate fi sănătos trupul cu un suflet rănit?

Un nebun spune: "Priveşte la aproapele meu, un păcătos inveterat şi vezi cum trupul îi înfloreşte de sănătate! Sigur că păcatul sufletului nu vatămă trupul", spune acest ieşit din minte.

Aşteaptă puţin, nebunule, aşteaptă încă puţin, până când balega sufletului se iveşte din trup. Atunci îţi vei închide gura şi vei fugi de păcate de parcă ai fugi de o putreziciune împuţită. Aşteaptă până când viermele va roade miezul mărului şi te vei întrista să-l vezi pe dinafară complet pierit şi stins.

Atunci vei sta împreună cu leproşii în drum şi vei striga ca un om în pragul morţii: "O, Fiule al lui Dumnezeu, fie-Ţi milă de mine!"[3]

Şi atunci vei auzi şi vei înţelege acele cuvinte de suflet mântuitoare: "Iertate îţi sunt păcatele tale; mergi în pace!".

3. Cf. Luca 17, 12-19.

LXI

Aud un glas din adâncuri spunând: un om fără păcat va umbla printre bolnavi şi nu se va îmbolnăvi. Căci nepăcătuirea înseamnă sănătate şi putere, plinătatea acestora.

Cel ce este fără de păcat nu moare. Şi dacă unul ca acesta moare din pricina păcatelor altora, el se va întoarce la viaţă. Ca toate bolile – moartea este tot o boală provocată de păcat. Şi întocmai precum nici o boală nu are putere asupra celui fără de păcat, tot astfel nici moartea nu are putere asupra sa. Cu adevărat, fii ai pământului, chiar şi moartea nu este nimic mai mult decât o boală.

Fie ca cel ce e stăpân peste păcat să se ridice, şi el va fi stăpân şi asupra bolii, iar unul ca acesta va tămădui bolnavi şi va învia morţii.

Într-adevăr, nepăcătuirea înseamnă belşug de viaţă, dar păcătoşenia o moarte a vieţii. Striviţi tăciunii aprinşi pe iarbă verde şi ei nu vor mai face foc. Dar iarba secată de sucul vieţii se va aprinde de la aceiaşi tăciuni. Boala este şi mai lipsită de putere împotriva unuia fără de păcat decât focul faţă de iarba verde.

Cel ce este fără de păcat are viaţă din belşug şi o dăruieşte[1]; cel ce este păcătos are o viaţă moartă şi o fură. Oricine are belşug de viaţă, aceluia i se dă şi mai multă. Oricine are viaţă moartă, aceluia i se ia. Şi cu cât fură mai mult din ea, cu atât mai puţină va avea. Cu adevărat, viaţa este un dar şi există doar spre a fi oferită, şi printr-o permanentă oferire a ei ea se în-

1. "Eu am venit ca viaţă să aibă şi din belşug să aibă" (Ioan 10, 10).

mulţeşte. Dar cel ce o fură se va zgârci din ce în ce mai mult, până când acesta se prăbuşeşte în nimicnicie[2].

Deasupra ierbii de munte umblă o şoaptă: păcatul şi boala nu pot nici devora, nici consuma viaţa; ele o pot doar uzurpa şi lua locul vieţii.

Peste lacul de smarald un murmur se aude: un belşug de viaţă este mai tare decât un belşug de păcate, iar belşugul de viaţă alungă păcatul şi-i ia locul.

Umblând pretutindeni pe pământ auzi o şoaptă: viaţa şi boala se leagă una de alta întocmai precum existenţa şi nonexistenţa; împărăţia uneia nu ştie nimic de împărăţia celeilalte.

Fremătând pretutindeni prin universul înstelat, un murmur se aude: legătura cu Dumnezeu îl curăţă pe om de păcat; legătura cu Dumnezeu te vindecă de boală; legătura cu Dumnezeu te eliberează din moarte.

Proorocii şi înţelepţii spun ceea ce îngerii şoptesc: oricine e legat de viaţă, va trăi; oricine e legat de moarte va muri. Oricine cunoaşte viaţa, îl va cunoaşte şi viaţa; oricine cunoaşte moartea, aceasta el va cuprinde pe acesta. Viaţa nu are ochi pentru moarte şi nici moartea pentru viaţă.

Iată, cum prezenţa Celui Ce S-a coborât din cer îi vindecă pe cei ce au mărturisit Viaţa şi cum îi înăbuşă pe cei ce au mărturisit moartea!

Iată cum Fiul Fecioarei umple până la refuz cu Viaţă şi cum El o oferă acelor fii născuţi din femei care au revenit la modestia feciorelnică şi au început să implore viaţă Dătătorului de Viaţă!

2. Cf. Mt. 25, 29.

Iată, cât de uşor îi este Celui Preaîndestulat să ofere Celui Fără de Păcat să ierte păcatele, Celui sănătos să vindece şi Celui de Viaţă Purtător să învie din morţi!

O, suflete al meu, scoală-te şi umblă. Iată, iertate îţi sunt păcatele tale. Iată, eşti vindecat de neputinţa ta şi moartea fuge de tine.

În acea micuţă parte de teritoriu pe care încă n-au cuprins-o păcatul şi boala, stai drept, suflete al meu. Şi tot teritoriul tău de mai înainte, răpit de nonexistenţă, îţi va aparţine din nou.

O, iubite şi Prea Bunule Doamne, eu cred şi mărturisesc că Tu eşti viaţa.

Iartă-mi păcatele, Slava mea, şi toate celelalte mi se vor dărui de către Tine Însuţi.

LXII

Luptători ai Vieţii, luptaţi cu râvnă şi nu vă clătinaţi în credinţa voastră în biruinţă.

Biruinţa e dăruită celui al cărui ochi este mereu fixat asupra ei. Oricine se gândeşte la înfrângere pierde din vedere biruinţa şi nu o va mai afla. Biruinţa este o steluţă aflată în depărtare, a cărei permanentă observare o face mai măreaţă şi o apropie de tine!

Observaţi-o cu trezvie aşa încât nici măcar un vrăjmaş să nu poată sări zidul în cetate ta. Dacă măcar un singur vrămaş sare într-însa, cetatea e pierdută. Doar un singur şarpe s-a târât în rai şi raiul s-a transformat în iad[1].

1. Cf. Fac. 3, 2.

Cu adevărat, doar o picătură de otravă intră într-un trup plin de sânge şi medicii anunţă moartea!

Nu este atât de important să-ţi ucizi vrăjmaşul în afara cetăţii, precum este de important să nu-l laşi să intre în cetate.

Luptători ai Vieţii, duceţi războiul cu tărie şi nu vă clătinaţi în credinţa voastră în biruinţă.

La ce vă foloseşte dacă veţi birui întreaga lume, iar lumea ia locul sufletului vostru[2]. Cu adevărat lumea va rămâne, dar sufletul nu va mai fi al vostru. Sufletul e o pasăre timidă; dacă voi aruncaţi cât de puţină cenuşă asupra sa, el îşi ia zborul şi caută să scape.

Sufletul e mai de preţ decât lumea - de aceea ar fi mai bine să supui sufletul decât lumea. Sufletul e un aliat mai credincios decât lumea - mai bine ai încheia o alianţă cu sufletul. Sufletul e mai bogat decât lumea, mai bine l-ai face fortăreaţa ta. Sufletul e mai sănătos decât lumea, mai bine ţi-ai căuta sănătatea într-însul. Sufletul e mai frumos decât lumea - mai bine ţi l-ai face mire. Sufletul e o ţarină mai roditoare decât lumea - mai bine l-ai lucra şi întrebuinţa pe el mai mult.

Luptători ai Vieţii, duceţi războiul cu toată puterea şi nu vă clătinaţi în credinţa voastră că veţi birui.

Nu scoateţi un drac cu alt drac. Căci vei avea întotdeauna un drac în casă. Ci scoateţi pe diavol cu Dumnezeu, iar diavolul va fugi, iar Dumnezeu va rămâne[3].

Nu luptaţi împotriva focului cu focul. Fiindcă vei transforma focul în vâlvătaie şi atunci casa ta va arde dimpreună cu cea a vrăjmaşului tău. Ci luptă împotriva focului cu apă şi atunci îl vei stinge.

2. Cf. Mt. 16, 26.
3. Cf. Mt. 12, 22-28.

Nu ridica moartea ca armă împotriva morţii, fiindcă atunci vei creşte rata morţii. Ci ridică viaţa ca armă împotriva morţii, iar moartea se va retrage aşa precum o umbră se retrage dinaintea feţei soarelui.

Luptători ai Vieţii, duceţi războiul cu vigoare şi nu vă clintiţi în credinţa voastră în victorie.

Ţinta voastră este armura voastră. Dacă luptaţi pentru Viaţă, aşteptaţi-vă de asemenea şi la o cunună a slavei de la Viaţă.

Să nu aveţi nici două ţinte şi nici o îndoită armură. Când obiectivul este viaţa, viaţa este şi armura. Când ţinta este moartea, aceasta este şi armura. Oriunde viaţa şi moartea se întrepătrund, moartea este biruitoare.

Să nu te aştepţi la o răsplată de la ambele părţi. Căci partea cealaltă este moartea.

Să nu slujiţi la doi stăpâni[4]. Căci numele celuilalt stăpân este moartea.

Jertfeşte totul pentru Viaţă şi aşteaptă totul de la Viaţă. Iar Viaţa îţi va dărui totul.

Oricine pune mâna pe Viaţă, a dobândit cu adevărat cea mai bogată cetate. Şi unul ca acesta va afla mai multă avere în acea cetate decât poate privi ochiul, îşi poate dori inima şi poţi visa tu vreodată.

Luptători ai Vieţii, luptaţi cu tărie şi nu vă clătinaţi în credinţa voastră că veţi birui.

LXIII

Cine a adus păcatul în lume, o, Doamne, şi a îmbolnăvit întreaga lume, devenind hrană pentru moarte?

4. Cf. Mt. 6, 24.

Mintea este poarta prin care a intrat păcatul. Prin minte picătura de otravă a picurat în inimă și în suflet.

Despărțită de feciorie și lumină, nemaifiind întreită, ci unidimensională, mintea s-a despărțit de Sfânta Triadă* și stă ca cea de-a "patra" – nonexistența. Cugetă la cele lumești și nu la cele dumnezeiești.

Despărțită de fecioria sufletului și de lumina inimii, mintea este umbra Fiului lui Dumnezeu și reversul Înțelepciunii*. Această umbră întunecată își răspândește întunecarea în suflet și în inimă. Și de îndată ce toate trei s-au învăluit în întuneric și s-au acoperit cu mucegai, ea se transformă apoi într-un soi de triadă* lipsită de sfințenie, o umbră a Sfintei Triade*, întocmai precum nonexistența este o umbră șovăielnică a existenței.

Care este cel dintâi păcat al minții, o, Doamne, prin care ea a adus durerea și suferința în întreg neamul omenesc?

Cel dintâi păcat al minții a fost amăgirea de sine, iar cel de-al doilea mândria. Pironită de simțuri destinate nonexistenței, mintea a acceptat nonexistența drept existență.

Amăgirea de sine se uită la reflectarea lunii în lac de parcă ar fi luna adevărată și dă buzna s-o apuce în apă.

Amăgirea de sine vede o sfoară și o ia drept șarpe, fugind de el.

Amăgirea de sine a unui câine vede un câine în apă și îl face pe câinele respectiv să latre la propria sa umbră.

Amăgirea de sine cu privire la cenușa iluzorie a acestei lumi îndeamnă mintea să-și alipească esența

de această lume și o izbește cu uitarea adevăratei lumi existente.

Cu adevărat, amăgirea de sine a minții este cel dintâi păcat. Acesta se unește cu mândria și din această unire se nasc toate păcatele și toate relele ce produc durere și suferință.

Cum de mândria este cea care apare imediat după amăgirea de sine, Doamne al meu?

Descoperitorii a ceea ce este nou și mai înainte necunoscut sunt întotdeauna plini de mândrie.

Mintea autoamăgită continuă să descopere pentru sine ceva nou și mai înainte necunoscut.

Vai, dacă mintea ar ști măcar că ea își descoperă propriul ei mormânt! Amăgirea de sine a minții descoperă lumea nonexistentă de parcă aceasta ar fi lumea existentă. Vai, cum devine această "descoperire" o acoperire atât de primejdioasă! Descoperindu-i minții lumea nonexistentă de parcă aceasta ar fi cea existentă, amăgirea de sine ascunde lumea adevărată și i-o înfățișează minții de parcă aceasta ar fi nonexistentă.

O, Doamne al meu, singurul Care exiști, izbăvește-mi mintea de aceste două păcate infernale.

Adevărul meu, Care exiști, izbăvește-mă de vătămătoarea amăgire de sine a minții mele.

O, Stăpâne și Dătătorule a tot ceea ce sunt și am, izbăvește-mă de mândrie, distrugătoarea celor lipsiți de minte și a tot ceea ce e prostesc.

XLIV

Cât de minunat este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu! Cel Care nu este din umbră, ci din lumină. Cel

Care reprezintă Triada* existentă şi nu triada* non existentă.

Cum Şi-a întărit El înţelepciunea Sa cu fericita feciorie şi cu puternica lumină, precum turla unei biserici cu ziduri de marmură!

Domniile*, Puterile* şi Scaunele* nu-şi iau niciodată ochii de la El. Stăpâniile*, Arhanghelii şi Îngerii sunt slujitorii Săi.

Precum laptele şi mierea curg în Ţara Făgăduinţei[1], tot astfel înţelepciunea se revarsă de pe buzele Sale.

"Acolo unde este comoara ta, acolo va fi şi inima ta"[2]. Eu nu te întreb ce ai tu, ci ceea ce eşti tu. Dacă sunteţi copii ai luminii într-o asemenea măsură încât să nu existe nici un întuneric în vreun mădular al trupului vostru, atunci avuţia voastră este Tatăl Luminii.

"Fericiţi sunteţi voi cu comoara voastră, dacă tot ceea ce aveţi se află în Tatăl Luminii. Vă spun vouă, chiar şi esenţa voastră va fi într-Însul. Voi care aveţi averi mari pe moşia voastră pământească, luaţi aminte ca voi înşivă să deveniţi proprietatea propriei voastre moşii adevărate.

"Luaţi aminte ca nu cumva ceea ce aţi fost de la început să devină ceea ce aţi posedat până ieri. Cu adevărat vă spun, veţi deveni robi ai întunericului şi lumina vă va uita.

"Avuţiile şi rudele apropiate sunt vrăjmaşii voştri. Aceştia vă leagă de lumea aceasta şi ei vă închid porţile cerului.

"Nu vă îngropaţi inima în cele pământeşti, fiindcă sub pământ ea va putrezi. Dăruiţi-vă inima lui Dumnezeu, ca un dar Dătătorului de Daruri, şi avuţiile voastre vor deveni robul vostru inofensiv în locul stăpânului vostru vătămător.

1. Cf. Ieş. 3, 8.
2. Mt. 6, 21.

"Nu vă dăruiţi toată inima voastră rudelor, fiindcă ele o vor devora şi veţi rămâne înfometaţi.

"În schimb dăruiţi-vă toată inima voastră Duhului Sfânt şi El vă va hrăni rudele cu o hrană mai bogată. În acest fel rudele voastre vor fi legate de voi, nu numai fiindcă trupul şi sângele vă leagă, ci fiindcă Duhul Sfânt vă leagă. Iar Duhul nu are decât legături veşnice".

O, suflete al meu care te pocăieşti, alege! Preferi să exişti sau să ai? Dacă preferi să exişti, avuţiile tale nu vor fi altceva decât Dumnezeu. Dacă preferi să ai, existenţa ta nu va fi nici mai mare decât lumina lunii în adâncurile lacului.

O, Fiu al lui Dumnezeu, ajută-mi sufletul să nu greşească şi să nu-şi aleagă pierzania.

LXV

De unde vin duhurile necurate, Prea Curată Maică a lui Dumnezeu?

"De la o femeie necurată; de la nunta ei nelegiuită cu propriul ei fiu. Mintea necurată murdăreşte sufletul, maica sa, şi din sufletul necurat ies la iveală duhurile necurate, a căror principală fortăreaţă este inima.

"Din principala lor fortăreaţă, duhurile necurate îi asaltează mai apoi pe părinţii lor cu patimi necurate şi ele se înmulţesc atât în suflet, cât şi în minte".

Cât de numeroase sunt duhurile necurate, Prea Curată Maică a lui Dumnezeu?

"Sunt mai multe, cu mult mai multe duhuri necurate decât cele curate. Fiindcă ele sunt tot atât de slabe precum o umbră în comparaţie cu duhurile curate.

"Ele se înmulţesc cel mai mult în ceea ce este stricat şi dau asalturi violente asupra a ceea ce este feciorelnic – atacând tot ceea ce reprezintă curăţie în trup, sau în suflet, la bărbaţi ori femei, în minte sau în inimă.

"În orice măsură ar fi prezentă amăgirea de sine despre lume în minte – fie că există în idei ori în concepte, sau în imaginaţii şi cuvinte – duhurile necurate sunt în aceeaşi măsură prezente în minte.

"În plus toate duhurile necurate din inimă îşi sădesc sămânţa în minte. Şi toate duhurile necurate din minte îşi sădesc sămânţa în inimă. Şi toate laolaltă, atât dintr-o fortăreaţă, cât şi din cealaltă, îşi seamănă sămânţa lor necurată în ţarina voinţei. Iar în suflet, cea mai mare fortăreaţă a lor, există tot atât de multe pe cât există umbra în lume.

"Şi ele se înmulţesc la întâmplare şi în mod ilicit, întrucât ele sunt vrăjmaşii juraţi ai oricărei legi sau ordini. Ele îşi privesc puterea şi biruinţa potenţială mai curând din punctul de vedere al cantităţii, decât al calităţii. Ele sunt cu adevărat tot atât de fărâmiţate ca nisipul şi continuă să se fragmenteze din ce în ce mai mult.

"Ele se înmulţesc nu din dragoste reciprocă, ci dintr-un egoism infernal. Nici nu simt ele vreo bucurie de vreun fel din existenţa lor. Tot timpul lor este ocupat cu lupta pentru privilegii şi superioritate. Vai de omul care devine câmpul lor de luptă".

Ce se întâmplă cu lucrarea duhurilor necurate în om, Prea Curată Maică a lui Dumnezeu? "Boala pătrunde în omul cel lăuntric şi, în cele din urmă, şi în cel de dinafară. Păcatul este sămânţa bolii. Sămânţa păcatului creşte la fel de sălbatic ca şi buruienile.

"Toate neputinţele sunt consecinţa păcatului. Cu adevărat, nu numai orbirea, surzenia şi muţenia, dar şi toate celelalte. Şi oricât de ciudat ar părea de spus, moartea este tot o boală, o moştenire a aceleiaşi cauze, o stricăciune provenită de la acelaşi vierme".

O, Preacurată şi de Lumină purtătoare Maică a lui Dumnezeu, scapă-ne de duhurile necurate; curăţeşte-ne de orice păcat; tămăduieşte-ne toată neputinţa, prin mila Fiului Tău şi prin puterea Sfântului Tău Duh.

Din mijlocul stricăciunii cădem în genunchi şi strigăm către Tine: Cu strălucirea Ta, O, Maică a lui Dumnezeu, arde toată stricăciunea care ne înăbuşă.

LXVI

Te rog fierbinte, Serafimule, să-mi spui cine a simţit mai întâi prezenţa Fiului Fecioarei în lume?

"Duhurile necurate au fost cele dintâi care I-au simţit prezenţa şi s-au umplut de teamă. Oriunde există teamă există şi slugărnicie; oriunde există slugărnicie, există şi neruşinare. Cu adevărat, cei mai mari vinovaţi au cea mai mare teamă de judecător, iar când acesta se apropie, ei sunt cei dintâi care-l recunosc".

"Omul drept nu-l recunoaşte pe judecător, fiindcă acesta nu se gândeşte la el, nici nu-l aşteaptă. Păcatul te face să-ţi ciuleşti urechile şi să te uiţi să vezi din ce parte a judecătoriei va apărea judecătorul".

Rogu-te fierbinte, Heruvimule, cum au observat duhurile necurate prezenţa Fiului Fecioarei în lume?

"În acelaşi chip în care întunericul simte lumina. Ce este mai sensibil la lumină decât întunericul? Încă dormind înaintea zorilor, nici regnul mineral, nici cel vegetal ori cel mineral nu au nici o bănuială a zilei, înainte ca întunericul să fi simţit deja sosirea celui ce-l devorează şi cu grăbire se pregăteşte să fugă".

"Tot astfel şi demonii au simţit venirea Fiului Fecioarei înaintea tuturor oamenilor de pe pământ care erau mai curaţi decât aceştia".

Vă rog fierbinte pe voi, Tronuri*, să-mi spuneţi cum a supus Fiul Fecioarei duhurile necurate?

"Doar către pământ simulează duhurile necurate o oarecare putere. Cerul le socoteşte ca fiind deja subjugate de propria lor răutate. Când stăpânul casei se arată pe propria sa moşie, tâlharii fug spre gard şi caută vreo spărtură ca să scape".

Vă implor pe voi Stăpânii* şi Puteri,* spuneţi-mi care sunt cele patru biruinţe dobândite de Fiul Fecioarei în lume?

"Cele patru biruinţe sunt cele patru biruinţe asupra celor patru rele, care decurg una dintr-alta precum un râu înnoroiat dintr-un izvor înnoroiat.

"Cea dintâi biruinţă este asupra duhurilor necurate din care a provenit păcatul.

"Cea de-a doua biruinţă este asupra păcatului din care s-a născut neputinţa.

"Cea de-a treia biruinţă este asupra neputinţelor care sfârşesc cu moartea.

"Cea de-a patra biruinţă este asupra morţii".

Vă rog pe voi, Puteri* şi Tronuri*, să-mi spuneţi care este cea mai mare biruinţă a Fiului Fecioarei?

"Nici una nu este mai mare şi niciuna mai mică. Există doar o biruinţă care este atât cea dintâi, cât şi ultima. Cea de-a doua biruinţă n-ar fi putut apărea fără cea dintâi, nici cea de-a treia nu ar fi fost cu putinţă fără cea dintâi şi cea de-a doua, nici cea de-a patra fără celelalte trei".

"Toate patru reprezintă o biruinţă împătrită care luminează răsăritul, apusul, nordul şi sudul întregii lumii existente".

Vă implor pe voi Stăpânii* şi Puteri* să-mi spuneţi care este cea mai de seamă biruinţă a Fiului, biruinţa capitală a Fiului Fecioarei?

"Cel ce poate înţelege această biruinţă o simte şi o îmbrăţişează.

"Oricine o înţelege se pleacă dinaintea Fiului Fecioarei zi şi noapte.

Oricine o simte plânge – de bucurie, fiindcă a perceput-o, şi de ruşine, fiindcă a perceput-o atât de târziu.

Oricine o îmbrăţişează, îl pierde pe fiul cel nuntit dinlăuntrul său şi devine chiar el însuşi un fiu feciorelnic".

Către voi cad în genunchi şi mă rog, O, cete de sfinţi şi mucenici care aţi înţeles, aţi simţit şi îmbrăţişat biruinţa Fiului Fecioarei. Rugaţi-vă, dimpreună cu cetele îngereşti, Fiului Fecioarei pentru noi, care încă ne aflăm pe câmpul de luptă.

LXVII

Pământul e o mamă vitregă, o, cerească Maică, şi se comportă cu noi ca o mamă vitregă. Ea ne socoteşte nişte fii vitregi, drept nişte străini de departe, ca pe nişte copii adoptaţi – până când ne face robii ei.

Noi ne ostenim pentru ea zi și noapte și pentru aceasta ea ne plătește salarii cu mizerabilele ei averi: păcat, boală și moarte.

Oricine trăiește doar din pâinea ei nu va fi niciodată sătul[1]. Mai degrabă cu cât mănânci mai mult, cu atât te simți mai înfometat. Și cu cât dănțuiești după cum îți cântă ea, cu atât vei fi mai mult cuprins de întristare[2].

Unul ca acesta e ca fiara ce cade într-un puț adânc și apoi sapă și mai adânc în pământ spre a se salva. Și chiar dacă se îndepărtează de salvare, acesta crede că ea este aproape. Cu adevărat, așa sunt fiii oamenilor, care trudesc din greu pe pământ și socotesc mântuirea a fi aproape datorită trudei lor.

Ce folos aveți înnotând în cenușă din ce în ce mai adânc? O, fii ai oamenilor, mântuirea voastră a rămas în urma voastră.

Voi spuneți: "Trebuie să săpăm puțin mai adânc și vom ieși la lumină". Dar eu spun: "Încă puțin în adâncul pământului și veți fi mai departe de lumină".

Voi spuneți: "Trebuie să împlinim anumite sarcini mâine și poimâine și împărăția bunurilor va fi construită". Dar eu vă spun: "Tot ceea ce ați construit pe pământ se va prăbuși pe capetele voastre și ziua voastră de mâine și de poimâine vor fi din nou doar o ridicare dureroasă a capetelor voastre de sub ruine"[3].

Părinții voștri rosteau aceleași cuvinte de mângâiere pentru ei înșiși și au dispărut printre ruine și lucrări neterminate.

1. "Eu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (Mt. 4, 4).
2. Cf. Luca 7, 32.
3. Cf. Luca 20, 17-18.

Vă trebuie scări și nimic altceva decât scări, ca să puteți ieși din groapa în care ați căzut, ca să puteți scăpa de îmbrățișarea cea rece a mamei voastre vitrege.

O fecioară este scara[4]. Ea aprinde o candelă cerească în mijlocul întunericului vostru și vă arată calea. Ea este străvăzătoare și ea știe ceea ce voi ați uitat. Înstrăinată de pământ ea s-a împrietenit cu cerul. Dezbrăcată de întuneric, ea este înveșmântată în lumină. Printr-însa Cerul pătrunde în noi. Prin ea noi putem vedea cerul.

Ea este atentă cu privire la povățuirile voastre; dreptatea este în gura ei; înțelepciunea cerească este în pântecele ei; o flacără sfântă arde în inima ei.

Dintr-însa vine tămăduitorul și vindecarea. Din coapsele sale vin călăuza și calea.

Ea nu e mamă vitregă, ci mamă, și nu-i făgăduiește fiului ei mai mult decât îi poate oferi. Oferta ei este promisiunea ei, în timp ce oferta mamei vitrege constă din promisiuni.

Mama vitregă este pământul, o, Cerească Maică, și se comportă cu noi ca o mamă vitregă. Cu văl negru ea ni Te ascunde de ochii noștri, ca noi să nu Te putem vedea și să credem că Tu ești moartă. De acea, generație după generație se strâng pe lângă mama cea vitregă și-i sărută mâna ei aspră.

Arată-Ți chipul Tău, O, Maică, iar mama cea vitregă va dispărea și robii vor deveni fii[5].

4. Cf. Fac. 28, 12.
5. Cf. Gal. 3, 26-29 și 6, 21-31.

LXVIII

Hinduşii blesteamă Karma**. Musulmanii blesteamă Kismetul*. Creştinii blesteamă păcatul. Ei toţi îşi blesteamă blestemăţia lor; cu adevărat, toate felurile de blestem sunt o lipsă a libertăţii.

Ei toţi îşi blesteamă blestemăţia lor - singurul blestem binecuvântat. Ei toţi bombănesc împotriva ţărânei care i-a legat de sine şi e sigură de biruinţa ei.

Cu adevărat, jucătorilor nu le place de cel a cărui biruinţă e asigurată într-un joc cu oameni mai slabi decât el.

Hinduşii* nu blesteamă lipsa de libertate, ci înrobirea lor faţă de ceea ce le este inferior lor. Nici musulmanii nu blesteamă lipsa libertăţii, ci înrobirea faţă de ceva inferior lor. Nici creştinii nu blesteamă lipsa libertăţii, ci înrobirea faţă de ceva inferior lor. Nici unul dintre ei nu cârteşte împotriva Stăpânului lor pentru că acesta le-ar fi stăpân, ci de parcă le-ar fi stăpân inferior lor.

Lumea caută stăpâni. Văzându-i cum sunt ea cade sub călcâiul robilor şi, hrănindu-se cu cenuşă, ea încearcă să-şi păstreze demnitatea doar prin a cârti.

M-am sfătuit cu mine însumi şi m-am întrebat: "Puteţi voi arunca Karma* dinapoia voastră - acest munte uriaş, la fel de bătrân ca lumea şi tot atât de greu ca lumea - o puteţi arunca dinapoia voastră?

"Îşi poate afla o picătură de apă calea sa la lumină? Poate focul din inima unui munte să-şi croiască drum spre vârf, acolo unde soarele îl aşteaptă?

Din nou m-am sfătuit cu mine însumi, şi m-am întrebat: "Poate apărea Kismetul* pentru Kismet? Poate un proprietar de cămilă să se salveze şi pe sine şi

cămila sa de o furtună de nisip şi să se întoarcă la timp de pe un drum fără oaze?

"Poate un fiu să-şi ia moştenirea sa de la un tată cu o putere absolută?

"Poate împlinitorul legii să devină legiuitor?"

Din nou m-am sfătuit cu mine însumi şi m-am întrebat: "Poţi tu scăpa din acest câmp al păcatelor, unde o singură sămânţă produce o sută de recolte?

Poate oare cineva care a aflat un câmp mai bun să abandoneze cu adevărat pe cel ce e mai rău?

Poate cineva care a aflat că tovarăşul său de drum e un răufăcător, să se întoarcă din drum şi să fugă de acesta?".

Dar teama din mine răspunde: "Dar dacă nu există nici un alt câmp? Dar dacă nu există nici un alt tovarăş de drum?

Dar mai curajos eul din mine răspunde: "Când vorbesc de Brahma*, nu vorbesc eu de celălalt câmp? Când vorbesc de Alah*, nu vorbesc de celălalt tovarăş de călătorie? Când vorbesc de Hristos, nu vorbesc eu de mântuire?"

O, Stăpâne Ceresc, primeşte-mi sufletul ca pe slujnica Ta. Iată, singura mea libertate este de a-L sluji pe Unul mai bun decât mine.

LXIX

"Slugi netrebnice!"[1] Aşa grăieşte Domnul Vieţii şi Biruitorul morţii:

1. Cf. Mt. 25, 30 şi Luca 17, 10.

"Cine poate să adauge staturii sale un cot?[2] Poţi tu să faci un fir de păr alb sau negru?[3] Iar când nu poţi să faci nici cel mai mărunt lucru, de ce te îngrijeşti de rest?

"Stăpânul unei case care-şi ia slujitori, le dă ţarină de lucru, unelte şi hrană. Tot astfel şi Cerescul Tată Se îngrijeşte de slujitorii Săi!

"Slugi netrebnice, Dumnezeu vă dă puterea de a sluji şi nici măcar nu sunteţi voi cei ce slujiţi, ci Dumnezeu este Cel Ce slujeşte prin voi.

"Dacă aţi fi putut face măcar un singur lucru bun fără Dumnezeu, aţi fi fost dumnezei, iar Dumnezeu nu ar fi existat.

"Dacă aţi putea da viaţă şi aţi învia un singur mort fără prezenţa lui Dumnezeu, aţi fi fost dumnezei şi Dumnezeu n-ar mai exista.

"Când vă împliniţi toată slujirea, Dumnezeu este Cel Ce a împlinit-o, iar voi sunteţi slugile netrebnice".

Le-am spus picioarelor mele: "Voi nu umblaţi cu propria voastră putere"; iar mâinilor mele: "Voi nu creaţi cu propria voastră putere"; şi iarăşi, i-am spus minţii mele: "Tu nu raţionezi cu propria ta putere".

Nici toată precauţia mea nu mă poate purta viu măcar de-a lungul unei singure nopţi. Nici toată truda mea nu poate adăuga măcar un cot vieţii mele.

Şi pâinii i-am spus: "Nu tu mă hrăneşti, ci Cel Care în chip nevăzut intră în mine odată cu tine". Iar inimii i-am spus: "Nu tu mă luminezi, ci Cel din care tu însăţi ai împrumutat luminozitatea".

Fii ai oamenilor, voi sunteţi cu toţii slugi netrebnice.

2. Mt. 6, 27.
3. Cf. Mt. 5, 36.

Elemente ale naturii, voi toate sunteţi slugi netrebnice.

Sori, stele şi luni, voi toate sunteţi slugi netrebnice.

Toată slujirea voastră este zadarnică, dacă cineva mai tare decât voi n-o împlineşte.

Toate făgăduinţele voastre sunt iluzii, dacă cineva mai avut nu le împlineşte.

Toate grijile voastre sunt ca nişte spini pe care i-aţi semănat în calea voastră. Ele nu aduc ploaia, ci fac seceta şi mai puternică. Ele nu îmbogăţesc viaţa, ci adună neputinţa.

Slugi netrebnice, preschimbaţi-vă grijile în rugăciuni, aşa precum ghiaţa se preschimbă în apă curgătoare şi veţi aduna o recoltă neaşteptată. Rugaţi-vă Domnului recoltei şi atunci veţi înţelege cât de zadarnice şi distrugătoare v-au fost grijile.

La ce-i foloseşte fluierului unui păstor să se îngrijoreze de felul cum va cânta? Toate grijile sale nu vor produce nici măcar un sunet până când cântăreţul nu-şi va pune buzele pe el.

Uită-te la tine ca la nimic; nu cereţi nimic – şi toate vi se vor adăuga vouă[4].

Şi după ce veţi fi făcut aşa, veţi simţi că veţi înceta de a mai fi slugi netrebnice şi că voi deveniţi fii şi moştenitori ai unui tată. Iar Tatăl vă a îmbrăca în aurul şi purpura slavei Sale.

LXX

Ajută-mă să mă nasc din nou, o, Treime de-o-fiinţă.

4. Cf. Mt. 6, 33.

În zadar încerc să mă limpezesc în albia înnoroiată de rău prin care curge viaţa mea. Îţi fac un jurământ: voi zbura deasupra pietrei uscate şi nu mă voi mai înnoroi. Tu Îţi vei vedea chipul reflectat în mine şi îl vei recunoaşte. Îngerii Tăi vor pogorî în mine şi nu voi simţi pogorârea.

Nici o singură salcie nu-mi va umbri apa şi nici un singur şarpe nu va îndrăzni să intre în vârtejurile mele de apă rece.

Ajută-mă doar să o iau de la capăt. Îţi fac o juruinţă: îmi voi ţese un veşmânt din fire noi. Am încercat destul de mult cu vecinii mei să cos petice noi la veşminte vechi. Peticele au căzut, zdrendeţele m-au dezgolit, făcându-mă să roşesc de ruşine[1].

Înţelepţii rişi* din Himalaia vorbesc de noi naşteri, care numără mai mult decât nisipul mării. La ce bun toate aceste naşteri pentru mine, care slujesc doar o poartă pentru a ieşi dintr-o temniţă spre a intra într-alta?

Te rog fierbinte doar pentru o singură naştere, aceea de a mă naşte din Duh. M-am născut din apă şi am fost botezat cu apă şi mă furişez pe pământ ca apa înnoroită[2].

Cu adevărat, a te naşte din apă este doar o prooro-cie a naşterii din Duhul, iar botezul cu apă e doar o profeţie a botezului cu foc[3].

Cu apă noi suntem recrutaţi ca oşteni, dar cu Duhul noi suntem făcuţi biruitori.

1. Cf. Mt. 9, 16.

2. "Iisus a răspuns: "Adevărat, adevărat zic ţie: De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu" (Ioan 3, 5).

3. Cf. Luca 3, 16 şi 12, 49-50.

Nu-i îngădui oşteanului Tău, Doamne al meu, să lupte toată viaţa şi să-şi încheie misiunea cu o înfrângere. Fie ca biruitorul să prindă viaţă în mine şi să nu se îndoiască nici măcar o clipă că el s-a născut pentru biruinţă.

Apa dă naştere la o oaste înclinată către înfrângere, în vreme ce Duhul dă naştere la o oaste înclinată către biruinţă. Ajută-mă să mă nasc din nou, O, Treime nedespărţită, pentru ca în mine să poată apărea omul acela pe care Tu l-ai avut în mintea Ta mai înainte de toţi vecii. Un om încins cu puterea Ta, împodobit cu înţelepciunea Ta, luminat cu curăţia Ta!

Ca Tu să poţi intra în ochii mei şi nu lumea.

Pentru ca inima mea să te poată dori doar pe Tine.

Şi pentru ca în sufletul meu să poată pătrunde doar sămânţa Ta.

Nu mă lăsa, O, Sfântă Treime să mor ca un bătrân, să mă uzez ca un veşmânt purtat, peticit în zadar.

Lumea a adus bătrâneţea în sufletul meu. Şi-a pus amprenta pe tot sufletul meu, lăsându-şi peceţile pe dânsul, aşa încât din pricina lor suferă, agonizează şi moare.

De îndată ce sufletul meu se naşte din nou în oase-le mele, acestea vor reîntineri şi ele. Şi va fi o singură pecete în sufletul meu - pecetea darului Sfântului Duh[4]. În zadar va încerca lumea să-şi pună pecetea asupra mea, să mă însemneze ca pe o oaie a ei - nu va afla loc pentru pecete. Pentru că cel născut din nou

4. "Pecetea darului Sfântului Duh" sunt cuvintele rostite de preotul ortodox atunci când unge cu Sfântul şi Marele Mir pe cei botezaţi şi-i întăreşte în credinţă.

se va umple de pecetea Ta şi de viaţa Ta, O, Treime de Viaţă dătătoare.

LXXI

Tu Te-ai umplut de pace, o, Slavă a lumilor de sus, iar mânia tuturor timpurilor nu-Ţi poate tulbura pacea.

Printre muritori pacea e rară, de aceea mânia a devenit arogantă.

În sânul aroganţei îşi face cuib mânia şi în sânul mâniei se află crima[1].

Toate păcatele duc spre crimă, dar nici una nu se află mai aproape de crimă ca mânia.

Legile cu un singur ochi ale lumii nu pedepsesc mânia, fiindcă ei nu văd că mânia ucide. Dar legea Ta străvăzătoare, o, Slavă a lumilor de sus, socoteşte mânia drept crimă.

M-am lupat, la lumina soarelui şi a lunii, să înţeleg taina legii Tale. Şi odată ce lupta mea a început să distrugă toate aspiraţiile mele lumeşti, am început să înţeleg cum mânia aproapelui meu mă ucidea.

Copiii mâniei sunt robi, în timp ce copiii păcii sunt fii. De aceea Înţelepciunea Ta* strigă în gura mare şi le tot repetă oamenilor, spunându-le să fie fii!

Căci un fiu se uită la chipul tatălui său şi îşi îndreaptă chipul spre chipul tatălui său. Şi când el vede pace pe chipul tatălui, cum îşi poate el oare desfigura chipul cu mânia, fără să-şi ia privirea de la tatăl său?

Mânia aduce neputinţă atât la cel mânios, cât şi asupra aceluia către care ea este îndreptată. Iar neputinţa precede morţii.

1. Cf. Mt. 5, 21-26.

Un făcător de minuni nu lucrează minuni printre copiii mâniei, fiindcă aceştia îi aduc neputinţă.

Dragii mei: de ce vă simţiţi mai tari printre cei ce vă iubesc şi mai slabi printre cei pe care prezenţa voastră îi supără? Nu-i oare din pricină că cei dintâi vă prelungesc viaţa prin dragoste, iar cei din urmă îţi scurtează viaţa prin mânie şi ură?

De aceea eu mă bucur să mă aflu pururea cu Tine, o, Slavă a celor de sus. Fiindcă doar în prezenţa Ta eu nici nu ucid, nici nu sunt ucis de ei.

Tot astfel precum picătură cu picătură de apă roade chiar şi piatra cea mai tare, tot astfel ura roade viaţa a doi oameni.

Ca un ucigaş care stă la pândă cu cuţitul, tot astfel ura stă la pândă într-o inimă semeaţă.

Cu adevărat, aroganţa ştie că e vinovată; de aceea ea îşi aşează ura la poartă spre a-i fi santinelă.

Trufia ştie că e păcătoasă, de aceea şi-a aflat apărarea în alt păcat.

Umple-mi inima cu seninătate, o, Slavă a celor de sus, cu liniştea şi pacea îngerilor dinaintea tronului Tău. Fiindcă pacea şi seninătatea sufletului nu are sălaş sau loc de odihnă pentru mânie şi ură.

Dăruieşte-mi seninătatea unui fiu şi mă voi ruşina să mă mânii sau să-i ucid pe robi. Înt-armează-mă cu pacea Ta, pe care ura copiilor mâniei nu va putea s-o destrame.

LXXII

Eliberează-mi sufletul de amăgirea de sine, Dumnezeul meu, aşa încât şi trupul meu să poată fi eliberat de păcatul trupesc.

Eliberează-mi sufletul de prosteasca trufie şi de mânia arzătoare, iar trupul meu nu se va comporta nici prosteşte, nici nu va arde.

Sufletul a preînchipuit trupul spre a-i fi asemenea lui, spre a fi organul său de vorbire. Trupul este mut şi inert, fie la bine, fie la rău, dacă sufletul nu va grăi.

Trupul nu ştie nimic de adulter, dacă sufletul nu i-o spune. Adulterul are loc în inimă; trupul repetă în felul său stângaci ceea ce s-a ţesut cu fire subţiri în cămările tainice ale inimii[1].

Fraţii mei, uitaţi-vă la femeie în chipul în care femeia se uită la ea însăşi şi amăgirea de sine va cădea de pe ochii voştri precum solzii[2]. Uitaţi-vă la fiecare fiinţă dinlăuntrul acesteia şi atunci o veţi privi nu cu dorinţă, ci cu compasiune. Tu, O, Dumnezeule ai sfinţit nunta şi tot Tu ai sfinţit celibatul[3].

Pe cei care au înţelepciunea şi tăria de a-şi folosi întreaga viaţă dăruită lor de Tine spre a Te sluji, Tu i-ai binecuvântat.

Iar cei care nu-şi pot păstra ei înşişi întreaga viaţă dăruită lor, Tu i-ai binecuvântat ca ei s-o poată împărtăşi şi s-o transfere la noi fiinţe, printr-o soţie.

Cu adevărat este amăgire de sine ca un om să creadă că o femeie îl atrage. Cu adevărat, este viaţă nefolosită într-un om – lucru care-l atrage pe acesta spre femeie, fiindcă viaţa nu voieşte să rămână nefolosită. Tu eşti viaţă, O, Dumnezeul meu, şi viaţa este

1. Cf. Mt. 5, 27-30.
2. Cf. Fapte 9, 18.
3. Cf. Mt. 19, 3-12, Ioan 2, 1-11 şi 1 Cor. 7.

lumină. Tu eşti lumină, O, Dumnezeul meu, iar Tu nu voieşti să fii ascuns în întuneric şi să nu poţi străluci.

Fericit este omul care Te cunoaşte pe Tine înlăuntrul său şi Îţi dă frâu liber să străluceşti în sufletul şi în trupul său.

Nu este important dacă tu străluceşti într-un trup – Tu doreşti să străluceşti şi să luminezi lumea, umplând-o cu viaţa şi tăria Ta.

Fericită este femeia de pe ai cărei ochi cade amăgirea de sine şi care-l cunoaşte pe bărbat aşa precum acesta se cunoaşte pe sine, femeia care respinge dorinţa şi se umple de compasiune. Şi ea păstrează viaţa întru sine cu teamă şi demnitate de parcă ea ar păstra cerul înlăuntrul ei.

Fericit este tot cel ce ajunge să afle la timp că adulterul murdăreşte şi ucide viaţa.

Nu-L poţi minţi şi nu te poţi juca cu Dumnezeu. E mai bine să te joci cu focul decât cu Dumnezeu.

Nici viaţa care vine de la Dumnezeu nu este un narcotic pentru consternări de moment, după care amăgirea de sine se manifestă iar şi iar, în timp ce ruşinea şi umilinţa cad ca nişte pietre grele pe inimă, golită de o dorinţă nebună.

Eliberează-mi sufletul de amăgirea de sine, Dumnezeul meu, pentru ca şi trupul meu să poată fi eliberat de păcatul trupesc.

LXXIII

Călăuzeşte-mi limba, o, Binecuvântată Înţelepciune*, ca să nu se poată depărta de adevăr pentru tot

restul vieţii mele. Aminteşte-mi de prezenţa Ta, aşa încât să mă tem a rosti minciuna. Încurajează-mă cu prezenţa Ta ca să pot grăi liber adevărul.

Un jurământ dă mărturie pentru minciuna din lume. În împărăţia adevărului jurămintele sunt necunoscute[1].

Tot astfel precum dintr-un puţ adânc scapă mulţi aburi otrăvitori, tot astfel din amăgirea de sine izvorăsc toate păcatele, fiecare cu propria sa culoare şi cu propriul miros.

Din amăgirea de sine vine trufia; din amăgirea de sine – mânia; din amăgirea de sine – păcatul trupesc; din amăgirea de sine – amăgirea. Amăgirea s-a înarmat pe sine cu jurăminte.

Minciuna blesteamă cu adevărul şi în acest fel ea recunoaşte adevărul ca esenţă şi pe sine ca umbră. Minciuna nu blesteamă ca minciună, fiindcă nimicnicia nu se sprijină pe nimicnicie. În slăbiciunea ei minciuna caută suport în adevăr. Cu cât se împrăştie mai mult minciuna, cu atât mai mult se împrăştie şi jurămintele.

Jurământul îl umileşte pe soţul credincios şi-l ucide pe cel mincinos. Acolo unde se înmulţesc jurămintele, se înmulţesc şi minciunile. O minte păcătoasă are un jurământ pregătit pe limba sa. Ochii mincinoşi se apără cu limba, dar ei nu se pot apăra prin ei înşişi. Oricine glăsuieşte înşelăciunea, plăsmuieşte şi jurăminte.

1. Cf. Mt. 5, 33-37.

Fiii adulterului sunt cei mai iuţi plăsmuitori de minciuni şi jurăminte, fiindcă adulterul însuşi este o minciună şi un jurământ fals în sine.

Fiicele adulterului Îl cheamă pe Dumnezeu ca martor, iar Dumnezeu Se retrage din judecăţile oamenilor şi prin absenţa Sa El lasă totul în minciună.

Călăuzeşte-mi inima, o, Fericită Înţelepciune* şi limba mea va fi şi ea călăuzită.

Călăuzeşte-mi mintea, o, Fericită Înţelepciune*, şi limba mea va fi de asemenea călăuzită.

Călăuzeşte-mi sufletul cu prezenţa Ta, iar limba mea va uita de jurăminte.

Ce valoare are îndreptăţirea de sine înaintea oamenilor, Dumnezeul meu, dacă stau vinovat înaintea Ta?

Îmi voi domoli limba şi voi înceta cu jurămintele, chiar dacă voi rămâne de vinovat înaintea oamenilor.

Dreptatea înaintea Ta umple inima de bucurie. Dreptatea dinaintea oamenilor umple inima de tristeţe. O, Dumnezeul meu, eu sunt jurământul Tău cel viu, că Tu vei fi cu mine până la sfârşit. E mai bine pentru mine să fiu în pace cu Tine, decât cu lumea. Cu adevărat, războiul cu lumea e mai uşor decât războiul cu Tine.

O, Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, eu sunt jurământul Tău cel viu că Tu vei fi cu mine până la sfârşit[2].

2. Cf. Mt. 28, 20.

LXXIV

Tatăl Se uită din Cer şi mă vede acoperit cu răni din pricina nedreptăţii oamenilor şi spune: "Nu te răzbuna"[1].

Pe cine să mă răzbun, o, Doamne? Pe o parte din turmă în calea ei spre abator?

Se răzbună vreun medic pe pacienţi fiindcă e blestemat de aceştia pe patul lor de moarte?

Pe cine să mă răzbun? Pe zăpadă, fiindcă se topeşte, sau pe iarbă că se veştejeşte? Se răzbună un gropar pe cei ce coboară în groapă?

Pe cine să mă răzbun? Pe nătăfleţi, fiindcă ei socotesc că pot face răul altcuiva în lume în afara lor înşile? Se răzbună vreun dascăl pe copiii analfabeţi fiindcă aceştia nu ştiu să citească?

Veşnicia îmi stă drept mărturie că toţi cei iuţi la răzbunare sunt greoi la cititul şi înţelegerea tainelor răzbunării.

Timpul îmi e martor că toţi cei ce s-au răzbunat, au strâns otravă în ei înşişi şi cu otrava ei s-au şters singuri din cartea celor vii.

În ce chip puteţi voi, răzbunătorilor, să vă făliţi dinaintea potrivnicilor voştri, în afară de faptul că sunteţi capabili să le repetaţi răul? Nu spuneţi voi prin aceasta: "Noi nu suntem cu nimic mai buni ca voi?"

Dumnezeu mi-e martor: atât voi, cât şi potrivnicii voştri sunteţi la fel de nesăbuiţi şi incapabili de a face binele.

1. Cf. Mt. 5, 38-42 şi Rom. 12, 19.

Am văzut un cireş decojit şi pus pe foc de copii, totuşi el le-a dat fructe coapte aceloraşi copii.

Şi am văzut vaci pe care oamenii le chinuiau cu poveri grele, dându-le lapte aceloraşi oameni.

Şi ochii mei s-au umplut de lacrimi: de ce este natura mai milostivă cu oamenii, decât oamenii între ei?

Natura îmi este martoră, răzbunătorilor: un om e mai tare decât cei ce îi fac răul doar când acesta este neputincios de a repeta faptele lor rele. Nu există capăt pentru răzbunări şi moştenitorii continuă lucrarea părinţilor lor şi apoi pleacă, lăsând-o neterminată.

Răul aleargă la drumul mare şi din fiecare luptă el dobândeşte forţă şi teren şi îşi înmulţeşte suita.

Un om înţelept părăseşte drumul şi lasă răul să alerge (singur).

O bucată de pâine potoleşte un câine care latră mai mult decât o grămată de pietre aruncate asupra sa.

Cel ce i-a învăţat pe oameni: dinte pentru dinte, i-a învăţat şi cum să rămână toţi orbi.

Pe cine să mă răzbun Cerescul meu Părinte? Pe o porţiune din turmă în calea ei spre măcelărie?

Ah, cât de nenorociţi sunt toţi răufăcătorii şi răzbunătorii! Cu adevărat ei seamănă cu o turmă în drum spre abator şi inconştientă încotro se îndreaptă, ei se luptă cu coarnele între ei şi perpetuează măcelul înaintea măcelului.

Eu nu caut răzbunare, Părintele meu, ci mai degrabă ca Tu să-mi dai o mare de lacrimi, aşa încât să pot deplânge nenorocirea celor ce se află în calea lor spre abator, inconştienţi de locul spre care se îndreaptă.

LXXV

Binecuvintează-mi vrăjmașii, o, Doamne. Chiar eu îi binecuvântez şi nu-i blestem[1].

Vrăjmașii m-au adus în brațele Tale mai mult decât prietenii. Prietenii m-au legat de pământ, vrăjmașii m-au desfăcut de pământ și mi-au distrus toate nădejdile mele în lume.

Vrăjmașii m-au făcut să mă simt străin pe pământ și nu locuitor străin al lumii. Întocmai precum un animal vânat află un adăpost mai sigur decât unul care nu e vânat, tot astfel și eu, persecutat de către vrăjmași, am aflat cel mai sigur sanctuar și m-am ascuns dinapoia mesei sfinte din altar, unde nici prietenii, nici vrăjmașii nu-mi pot ucide sufletul. Binecuvintează-mi vrăjmașii, o, Doamne. Chiar eu îi binecuvintez și nu-i blestem.

Ei, mai degrabă decât mine mi-au mărturisit păcatele înaintea lumii.

Ei m-au flagelat ori de câte ori am ezitat să mă flagelez eu însumi.

Ei m-au chinuit, oride câte ori eu am încercat să fug de chinuri.

Ei m-au certat, ori de câte ori eu m-am lingușit.

Ei m-au scuipat, ori de câte ori m-am umplut de trufie.

Binecuvintează-mi vrăjmașii, o, Doamne. Chiar eu însumi îi binecuvintez și nu-i blestem.

Ori de câte ori eu m-am făcut pe mine înțelept, ei m-au numit prost.

Ori de câte ori m-am făcut puternic, ei m-au batjocorit de parcă aș fi fost un pitic.

1. Cf. Mt. 5, 43-48.

Ori de câte ori am vrut să conduc oameni, ei m-au împins în spatele scenei.

Ori de câte ori am dat buzna să mă îmbogățesc, ei m-au oprit cu mână de fier.

Ori de câte ori am gândit că voi dormi liniștit, ei m-au trezit din somn.

Ori de câte ori am încercat să ridic o casă pentru o viață lungă și liniștită, ei au dărâmat-o și m-au dat afară.

Cu adevărat, vrămașii m-au îndepărtat de lume și mi-au întins mâinile spre poala hainei Tale.

Binecuvintează-mi vrăjmașii, o, Doamne. Chiar și eu îi binecuvintez și nu-i blestem.

Binecuvintează-i și înmulțește-i; înmulțește-i pe ei și fă-i să fie și mai amarnici împotriva mea –

așa încât fuga mea spre Tine să nu mai aibă întoarcere;

așa încât toată nădejdea în oameni să poată fi risipită ca pânza de păianjen;

așa încât pacea absolută să poată începe a domni în sufletul meu;

așa încât inima mea să poată deveni mormânt al celor două rele gemene ale mele: trufia și mânia; așa încât să-mi pot aduna toată comoara în cer[2];

ah, așa încât să mă pot elibera odată de amăgirea de sine care m-a înlănțuit în păienjenișul cumplit al vieții iluzorii.

Vrăjmașii m-au învățat să știu – ceea ce cu greu știe cineva – că omul nu are vrămași pe lume în afară de el însuși.

2. Mt. 6, 19-21.

Îţi urăşti vrăjmaşii doar când nu poţi înţelege că ei nu sunt vrăjmaşi, ci prieteni cruzi.

E greu să spun cine mi-a făcut mai mult bine sau mai mult rău pe lume: prietenii sau vrăjmaşii.

De aceea binecuvintează, o, Doamne, atât pe prietenii, cât şi pe vrăjmaşii mei.

Un rob îşi blesteamă vrăjmaşii, fiindcă nu înţelege. Dar un fiu îi binecuvintează, fiindcă el înţelege.

Căci un fiu ştie că vrăjmaşii săi nu-i pot atinge viaţa. De aceea el păşeşte liber printre ei şi se roagă lui Dumnezeu pentru ei.

Binecuvintează-mi vrăjmaşii, o, Doamne. Chiar eu îi binecuvintez şi nu-i blestem.

LXXVI

În zori când mă trezesc, gândurile mele cuvincioase zboară direct la Tine; cele dintâi avânturi ale sufletului meu se îndreaptă către zâmbetul Tău; prima şoaptă din urechea mea este numele Tău, cea dintâi surpriză cu care mă întâlnesc eşti Tu, lângă mine.

Ca un băieţaş după ce a avut un coşmar şi care-şi îmbrăţişează mama, bucurându-se că visul nu l-a despărţit de mama sa, la fel şi eu, când mă trezesc, Te îmbrăţişez şi mă bucur deoarece călătoria mea în somn nu m-a îndepărtat de mâna Ta.

Cât de nerecunoscător sunt eu faţă de Tine, Dragostea mea! Ruşinea mă cuprinde fiindcă am fost nerecunoscător faţă de Tine. În timp ce Tu nu Te desparţi de mine nici o clipă, eu mă despart de Tine în somn ori în vis. De aceea nu sufăr somnul şi moţăiala şi mă minunez de cetele cereşti care nu-şi iau ochii de la Tine zi şi noapte.

Somnul mă face să fiu plictisit, dar Tu mă odihneşti. Nu există odihnă pentru cel plictisit dacă acesta nu se uită la Tine, şi nici dulceaţă pentru cel amărât dacă acesta nu discută cu Tine, nici sănătate pentru cel bolnav dacă acesta nu-Ţi atinge mâna, nici curăţie pentru cel necurat dacă unul ca acesta nu se îmbăiază în lumina Ta.

Mă grăbesc pe străzi pustii către biserica Ta, mă grăbesc şi nu salut pe nimeni pe străzile goale. Toţi dorm şi în visele lor ei se chinuiesc departe de Tine, totuşi Tu stai lângă fiecare pat şi aştepţi întoarcerea sufletului de la depărtare.

Ruşinea mă cuprinde, Dragostea mea, când mă gândesc cât de nerecunoscătoare sunt sufletele oamenilor faţă de Tine şi cât de adânc se despart ele de Viaţa lor.

Chiar şi animalele din pădurile de munte se trezesc în zori, iar Tu stai lângă ele şi le păstoreşti. Creaturile pădurii se gândesc la hrană, în zorii dimineţii întocmai ca mine. Cu adevărat, şi eu mă gândesc în zori la hrana mea şi ştiu că foamea mea nu poate fi potolită decât cu Tine.

Mă grăbesc pe străzile pustii, Slava mea, în căutarea slavei Tale. Aud atât chemarea muezinului* strigând din minaret* şi clopotele bisericii chemându-i pe credincioşi la biserică. Iar în cugetele mele mă înalţ şi cercetez fiecare loc de pe pământ să văd câţi fii ai oamenilor şi-au părăsit călătoria lor în somn şi s-au întâlnit cu Cel Ce Este*, Care eşti la mare depărtare de somnul cel amorţit.

Sfinţii asceţi din chiliile mănăstirilor lor şi din peşterile sihăstreşti s-au trezit şi au început deja de mult convorbirea cu Tine. Aceşti sfinţi monahi s-au sculat,

asceţi al căror suflet nu doarme niciodată, ci ca o lună mare arde drept dinaintea Ta zi şi noapte.

Binecuvintează-i Doamne pe toţi aceşti asceţi rugători care tămâiază lumea adormită cu viaţa lor precum tămâia.

Mii şi mii de suflete îşi iau rămas bun de la trupurile lor în zori. Şi când soarele răsare, acesta va arde ca o lumânare de înmormântare deasupra a mii de morţi.

Iar eu Te urmăresc, Iubirea mea, priveghind lângă cei ce mor, aşteptându-i să vestească numele Tău. Şi iată, unii dintre ei se căiesc pentru tot somnul vieţii lor şi strigă la Tine după ajutor.

Binecuvântează-i, Doamne, pe toţi cei ce se pocăiesc la moarte şi dă-le răspuns la strigătul lor.

Pe străzi pustii mă gândesc, Slava mea, iar eu intru în biserică spre a psalmodia şi a lauda slava Ta. Şi stau singur în biserică dimpreună cu Tine şi îngerii Tăi. Şi cad în genunchi şi mă rog Ţie cu lacrimi:

Trezeşte la Tine toate sufletele adormite, O, Cerescule Doamne, toate sufletele adormite ale fraţilor mei şi ale poporului meu!

Sufletele păcătoşilor au devenit greoaie şi moi şi au pogorât lângă iad. O, veşnic trează Iubire, trezeşte-i înainte ca moartea să-i împingă cu încă un pas spre un somn şi mai adânc, în somnul cel veşnic – în somnul cel groaznic şi nesfârşit, când Tu nu priveghezi.

LXXVII

La amiază copiii se adună lângă lac, spre a se îmbăia în soare şi în apă.

O, Doamne, cum se minunează întreaga natură de neprihănire! Încordaţi şi îndureraţi ostenitori în

prezenţa păcătoşilor – lacul şi soarele se trasfigurează în prezenţa copiilor. Ce templu superb al Domnului devine lacul când copiii sunt într-însul şi ce preot sfânt devine soarele când razele sale se întrepătrund cu razele sufletelor copiilor.

"Lăsaţi copiii să vină la Mine" şopteşte întreaga natură "iar voi veţi înţelege că Eu Însumi sunt tot un copil. Pentru cei fără de suflet Eu par a fi fără de suflet, dar pentru sfinţi Eu sunt altar. Oricine caută fiara în mine, i se va trimite o fiară; oricine Îl caută pe Dumnezeu în mine, i se va arăta Dumnezeu. Păcătoşii mă numesc măcelărie, cei drepţi mă numesc altar de jertfă. Numai către nevinovăţie mă arăt Eu ca nevinovăţie şi numai copiilor lui Dumnezeu mă descopăr eu drept copil al lui Dumnezeu".

"Lăsaţi copiii să vină la Mine" exclamă Fiul Fecioarei şi doar copiii vin la El[1]. Cei care-i împiedică pe copii să vină la Fiul lui Dumnezeu se vor învrednici de focul iadului, fiindcă nici ei înşişi nu se duc la El şi nici altora nu le îngăduie să vină la El[2].

"De ce pe copii, O, Doamne, de ce îi cauţi pe copii?" cei ce sunt făcuţi şi nu născuţi întreabă pe Cel Care a fost născut şi nu făcut. Astfel de oameni sunt făcuţi şi nu născuţi, ca statuile de piatră, şi sunt mişcaţi de vânturile lumii. Dar Cel Ce este născut şi nu făcut se mişcă cu viaţă înlăuntru şi vânturile lumii fug de la El.

"Fiindcă Eu Însumi sunt tot copil, din această pricină caut copiii. Impostorii văd un impostor în Mine, ateii văd un ateu şi cei de la conducere văd în mine pe unul care le uzurpă autoritatea. Fariseii întreabă:

1. Cf. Marcu 10, 13-16.
2. Cf. Mt. 23, 13.

"Cine este acest om?" şi nu pot rezolva întrebarea, în vreme ce înţelepţii acestei lumi Mă socotesc după propria lor înţelepciune lumească.

Doar copiii Mă recunosc, căci şi Eu sunt tot copil. Ca şi copil Eu nu sunt al Meu propriu şi tot ca şi copil nu caut slavă pentru Mine. Ca şi copil Eu nu cuget nimic de la Mine Însumi, nu grăiesc nimic de la Mine Însumi şi nu fac nimic de la Mine Însumi. În schimb, ca şi copil, mă gândesc la ceea ce M-a învăţat Tatăl Meu şi grăiesc ceea ce aud şi fac ceea ce văd[3].

Copiii încetează de a mai fi copii, dar Eu nu încetez vreodată de a fi copil. Copiii încetează de a fi copii din pricina călăuzitorilor lor vicleni şi a înţelepciunii acelor călăuze care te fac bătrân, bolnav şi mort. Oricine vine la Mine, chiar dacă a fost îmbătrânit de lume, Eu îl voi face copil şi ca şi copil veşnic el va domni întru Împărăţia Mea, la care bătrânii lumii nu au acces.

Vă spun că împărăţia mea este o împărăţie a copiilor.

Cu adevărat, cei ce sunt făcuţi nu vor vedea lumina împărăţiei lui Dumnezeu, ci numai cei ce sunt născuţi. Orice este al Meu, orice este precum sunt Eu, aceasta va fi cu Mine.

Statuile din piatră pe care vânturile lumii le mişcă vor fi sfărâmate, iar praful lor va fi purtat de vânturi. Dar copiii care se mişcă cu viaţă înlăuntrul lor, vor intra în viaţa veşnică".

O, Prea minunate Doamne, Veşnicule Copil al Sfintei Triade*, ajută-mă cu nevinovăţia Ta, cea mai mare putere din univers, să mă nasc de la Duhul Sfânt.

3. Cf. Ioan 5, 19-23, 30, 43.

Fie ca nu cumva să fiu făcut de această lume ca o statuie de piatră spre a fi sfărâmată şi împrăştiată de vânt.

Fie ca mai degrabă să fiu ca un tânăr născut, nedespărţit de Tine în veşnicie, O, Împărate al nevinovăţiei şi al tuturor celor neprihăniţi.

LXXVIII

Seara stelele încep să licărească deasupra capului meu şi simt prăpastia deasupra căreia se balansează viaţa mea. Şi cu suflet tremurând îmi întind mâinile spre Tine şi strig: O, Doamne, lumea cea îngrozitoare m-a învăluit din toate părţile, precum deşertul nisipos învăluie o minisculă oază.

Nu voi putea rezista dacă Tu nu mă vei îmbrăţişa cu tăria ta. Nisipul va acoperi pajiştea mea verde, el va astupa izvorul care udă pajiştea, iar dunele de nisip se vor ridica deasupra palmierilor. Şi dinapoia nisipurilor o inimă care te-a iubit va fi făcută praf, iar praful se va lipi de cocoaşele cămilelor. Iar nisipul va astupa gura ce nu ştia decât un cânt, un imn închinat Ţie, Atotputernicului. Şi din milioanele de ani de viaţă, o zi de viaţă va fi ştearsă, de parcă n-ar fi existat niciodată. Iar roţile uriaşe ale universului vor tropăi mai departe, nepăsându-le măcar că o zi de viaţă s-a transformat într-un grăunte de nisip.

Dar Tu eşti mai puternic decât lumea, o, Doamne, Dumnezeul meu, iar Tu îi vei împrumuta slujitorului Tău o sabie înflăcărată heruvimică, cu care voi respinge năvala lumii asupra vieţii mele.

Nu mă voi mântui, chiar dacă voi fi la fel de puternic ca lumea, şi cu atât mai puţin dacă voi fi mai slab ca lumea. Cel ce este la fel de tare ca lumea n-o biruieşte, dar nici lumea nu-l înspăimântă; în schimb lumea banalităţilor îl învaţă pe cel mai slab decât ea să-şi pregătească un mormânt pentru sine. Totuşi, mă voi mântui dacă voi fi mai tare decât lumea şi o voi birui.

Amăgirea mea de sine îmi înfăţişează lumea ca pe o putere teribilă. Când amăgirea de sine moare în mine şi adevărul începe să se ivească, văd şi ştiu că o singură picătură din focul Tău viu este mai tare decât un univers din cenuşă. Nici măcar întregul univers nu are puterea de a hrăni un singur fir de iarbă, dacă el nu primeşte acea putere de la Tine.

Cel Ce S-a născut din Adevăr şi a fost trimis de Adevăr biruie uşor lumea[1]. Lumea fuge dinaintea Sa precum fuge o umbră dinaintea soarelui.

Teama de lume este hrana de zi şi noapte a celor ce s-au despărţit de Adevăr. Făcuţi de către lume ei au devenit marionetele lumii, cu care lumea se joacă, precum se joacă un copil cu jucăriile sale. Copiii Adevărului sunt născuţi din Adevăr şi nu se tem de cei făcuţi morţi.

Ajută-mă, Dumnezeul meu, să birui lumea dinlăuntrul meu şi atunci voi birui uşor şi lumea dinafara mea.

Nu voi deveni trufaş biruind lumea, căci biruinţa e a Ta şi nu a mea.

1. Cf. Ioan 16, 33.

Te voi lăsa să creşti, în timp ce eu mă voi micşora şi ca un copil mă voi agăţa la poala hainei Tale.

Voi lăsa Cuvântul* Tău să-Şi facă sălaş în trupul meu şi voi elimina de la mine toate cuvintele fără de putere, pe care le-am învăţat de la lume. Cuvântul* Tău este nevinovăţia, înţelepciunea şi puterea. El va nimici tot ceea ce este făcut în mine şi mă va ajuta să mă nasc.

Trupul, în care sălăşluieşte Cuvântul* lui Dumnezeu, nu mai e un trup făcut de lume, ci un trup zămislit şi născut de Duhul Sfânt. Înrobit de lume, sufletul meu mi-a ţesut şi trup de rob. De aceea, atât sufletul meu, precum şi trupul meu tremură de groaza lumii.

Luminează-mi sufletul, Dumnezeul meu Cel luminos, iar el va prinde curaj şi se va libera de lume. El va deveni un suflet de fiu, care va şti să ţeasă un trup de fiu spre a fi templu al Fiului lui Dumnezeu[2].

Când steaua începe să strălucească deasupra capului meu, Te chem în ajutor, Prea Sfinte Dumnezeule al meu şi nu mă tem de toate lucrurile, întocmai precum un fiu nu se teme de slujitorii din casa tatălui său.

LXXIX

Oamenii au devenit răi şi spun: "Ce face Domnul pentru noi"?

Domnul dă viaţă fiecărui trup; Domnul dă un chip fiecărei creaturi. Domnul are inima blândă ca a unui copil, iar egoismul şi întunecimea Îi sunt necunoscute.

2. Cf. 1 Cor. 16-17, 2 Cor. 6, 16 şi Ioan 2, 21.

Domnul dă tuturor ceea ce fiecare Îi cere[1]. Domnul Își umple veșnicia cu dărnicia Sa și voi totuși spuneți: "Ce ne dă nouă, Domnul?" Nici măcar nu ați putut pune această întrebare dacă Domnul nu v-ar fi dat putere s-o puneți.

Domnul adună lacrimile celor ce plâng în palmele mâinilor Sale. Domnul îi cercetează pe cei întemnițați. Domnul stă lângă patul celor bolnavi.

Domnul priveghează pe căile primejdioase și în adâncurile mării și totuși voi spuneți: "Ce face Domnul pentru voi?".

Tot ceea ce Îi cereți Domnului, El vă și dă. Dar, din pricină că voi ați început să căutați mai mult de la lume decât de la Domnul, voi vă simțiți înșelați în nădejdile voastre așa încât spuneți: "Ce face Domnul pentru noi?".

Ca o gazdă bună, Domnul Își așterne masa și Își așteaptă oaspeții. Domnul ascultă atent la bătăile de la ușă și e gata să deschidă oricărui oaspete[2].

În jurul mesei Sale sunt strânse laolaltă nevisate palate; la masa Sa sunt multe locuri. Oricare ajunge și bate la ușa Sa nu va fi respins și totuși voi spuneți: "De ce nu a deschis Domnul când noi am bătut?" Fiindcă ați bătut la ușa Domnului cu îndoială, iar la ușa lumii cu credință[3].

Domnul stă la ușa sufletului tău cu o mătură, gata, la invitația ta, să curețe mizeria cumplită din sufletul tău, spre a-ți face sufletul nou curățit înmiresmat de

1. Cf. Mt. 7, 7-12.
2. Cf. Luca 11, 9-13.
3. Cf. Iacob 1, 5-8, Mt. 21, 20-22 și Marcu 11, 23-24.

tămâie și bună mireasmă și spre a-l împodobi cu podoaba sa feciorelnică – Domnul stă și așteaptă invitația ta[4].

La marginea inimii tale Domnul stă cu o lumânare înaltă care arde fără fum și fără să se topească. Domnul stă și așteaptă invitația ta spre a aduce lumânarea în inima ta și spre a o lumina, spre a arde orice temere din inima ta, toate patimile egoiste și toate dorințele urâte și spre a scoate din inima ta tot fumul și duhoarea împuțită.

La marginea minții tale Domnul stă cu înțelepciunea Sa și cu limba Sa, gata, la invitația ta, să intre într-însa și să alunge toate cugetele prostești, toate fanteziile sale murdare și toate noțiunile ei greșite și să șteargă din mintea ta toate imaginile nonexistente – Domnul stă și așteaptă să-Și introducă rațiunea Sa, pecețile Sale și cuvintele Sale.

Totuși voi spuneți: "Unde este Domnul?". La marginea vieții voastre. De aceea viața voastră a devenit gheboasă. Dacă Domnul ar fi în centru, unde El a fost la început și unde este locul Său de drept, viața ta ar fi dreaptă și L-ai vedea pe Domnul și atunci n-ai mai întreba: "Unde este Domnul?".

Ați devenit răi, de aceea întrebați: "Unde este Domnul?".

Domnul este prea bun, de aceea cei răi nu-L recunosc.

Domnul este prea trasparent, de aceea cei prăfuiți nu-L pot vedea.

4. Cf. Apoc. 3, 20.

Domnul este prea sfânt, de aceea cei păcătoşi nu-L recunosc.

Dacă nu sunt suficienţi oameni care să mărturisească numele Domnului, atunci Domnul Se va manifesta prin obiecte.

Dacă chiar şi stelele cerului uită numele Domnului, el nu va fi uitat de nenumăratele cete îngereşti din cer.

Cu cât e mai slabă mărturisirea numelui Domnului într-o parte, cu atât mai puternică este într-alta. Căci rostirea numelui lui Dumnezeu nu poate nici să scadă şi nici nu poate creşte. Dacă un izvoraş seacă, un altul va ţâşni şi aşa marea îşi menţine acelaşi nivel.

LXXX

Chiparosul e verde şi vara şi iarna. Busuiocul e înmiresmat şi vara şi iarna. Mieii sunt ucişi şi vara şi iarna.

Atenţie la lupi atunci când vă atacă, unul din faţă şi altul din spate. Dar fiţi mai prudenţi la două păcate: teama de păcătoşi şi dispreţuirea acestora. Fiindcă verdeaţa voastră va dispărea ca verdeaţa unei sălcii. Iar mireasma voastră se va preschimba în duhoare. Iar smerenia voastră va deveni trufie. Iar păcătoşii vă vor numi oamenii lor.

Voi care sunteţi drepţi: păcatul înseamnă slăbiciune, iar a te teme de păcătoşi înseamnă a te teme de oameni. Păcătosul e îngrozit de omul cel drept din sine care e mort şi de două ori îngrozit de un drept viu dinafara sa.

Nu fiţi îngroziţi de cineva care este îndoit îngrozit de voi.

Nu este Domnul vitejia drepţilor? Nu este Domnul Atotţiitorul generalul cetelor celor drepţi? Cu adevărat

mică este dreptatea celor ce stau cu Atotţiitorul şi totuşi se tem de cei atotneputincioşi.

Dacă dreptatea ta este cea a lui Dumnezeu puterea ta este una divină. La început puterea dumnezeiască le pare păcătoşilor a fi slăbiciune, fiindcă este nespus de smerită, blândă şi îndelung răbdătoare. Dar în cele din urmă, când vine biruinţa divină, păcătoşii văd cu groază că locuinţa lor a fost subminată de apă subterană şi se cufundă sigur.

Ca şi iarba, biruinţa lui Dumnezeu creşte încet şi tăcut. Dar o dată ce a crescut n-o mai poţi călca sau cosi.

Păcătoşii sunt o turmă fără păstor; voi nu sunteţi, şi dacă Păstorul vostru vă părăseşte, El nu pleacă spre a vă abandona, ci spre a vă cerne printr-o sită mai fină. Păstorul vostru se va întoarce curând, iar voi veţi muri de ruşine pentru că L-aţi trădat.

Voi cei ce sunteţi drepţi, păcatul este o boală, şi a-i dispreţui pe păcătoşi înseamnă a-i dispreţui pe nişte oameni bolnavi. Cel ce dă din propria lui sănătate celor bolnavi îşi înmulţeşte propria sa sănătate. Dispreţul păcătoşilor subminează sănătatea celui ce este sănătos.

Păcatul stă la masa celor ce se tem să stea la masa unui păcătos. Oricine se întoarce din drumul său spre a evita întâlnirea cu un păcătos, se întoarce acasă plin de păcate.

La fiecare poartă a sufletului tău pune o santinelă, ca nu cumva trufia să intre în templul sufletului tău. Căci dacă aceasta intră de îndată ea va stinge candelele virtuţilor tale; şi vei fi atunci ca un burduf plin de vin care este înţepat cu un ac.

Scurtă este această zi a vieţii, dar viaţa adevărată nu cunoaşte noapte.

Oricine moare prin păcat în timpul acestei zile va muri de o moarte care nu cunoaşte zi.

Voi cei ce sunteţi drepţi, treceţi de pe o treaptă pe alta fără întrerupere. Oricine termină cu bine un curs în sfera virtuţilor va fi înscris de Domnul la altele mai avansate şi mai dificile. Păcătosul suferă de lipsă de educaţie, dreptul suferă de dorinţa de a studia. Dar cu adevărat travaliul dreptului e mai dulce decât cel al păcătosului, întocmai precum revenirea în patrie e mai dulce decât şederea într-o ţară străină.

O, Preamilostivă Cerească Maică a lui Dumnezeu, apără-i pe toţi cei ce s-au aşternut la drum pe calea virtuţilor, ca nu cumva să se teamă sau să-i dispreţuiască pe păcătoşi.

Ca nu cumva teama de ei să-i facă trădători de Dumnezeu, şi ca nu cumva dispreţul lor faţă de păcătoşi să-i facă ucigaşi de oameni.

Ca nu cumva cvasi dreptatea lor să fie un simplu vârf de munte de pe care ei vor cădea şi mai adânc spre distrugerea lor.

LXXXI

Am fost păstor la oi, iar Tu m-ai ridicat la treapta de păstor de oameni.

Eu căutam păşune verde pentru oi şi ele erau mulţumite.

Eu Te ofer drept hrană oamenilor, iar mulţi nici măcar nu Te gustă.

Inima mea e zguduită în mine de întristare, Domnul meu, iar ochii mei sunt necontenit umeziţi de lacrimi, fiindcă mulţi nu Te gustă, dar în schimb, ei îşi caută hrana în toate ţarinile foametei.

Nu în direcţia aceea, fraţilor, nu în direcţia aceea. Acelea sunt ţarinile foametei spre care voi vă îndreptaţi; foametea voastră se va înmulţi. Iar în acea foamete diabolică voi vă veţi vâna şi devora unul pe altul, iar foametea voastră nu va fi satisfăcută.

Oile sunt hrănite cu ceea ce este de la Dumnezeu, dar voi sunteţi oameni, meniţi a vă hrăni cu Dumnezeu. Dacă oamenii ar fi trebuit să se hrănească cu hrana oilor, de ce ar mai fi creat Dumnezeu şi oameni şi oi?

Ce sunt oile altceva decât iarbă – hrana pe care ele o folosesc. Dar voi sunteţi chemaţi spre a fi dumnezei, de aceea Dumnezeu Se dă pe Sine vouă drept hrană[1].

O, Domnul meu, îngenunchiez dinaintea Ta şi-Ţi cer mila Ta cea mare. Credinţa printre preoţii Tăi s-a răcit, de aceea mulţi oameni nu Te gustă. Bogata Ta păşune rămâne de-abia păscută. Un bun păstor pentru oi nu e şi un bun păstor pentru oameni. De ce nu m-ai părăsit spre a fi bun la ceva mic, decât să mă faci să fiu rău la ceva măreţ?

Chiar când eram păstor la oi, eram preotul Tău. Cu toiagul meu de păstor eu răsturnam orice piatră şi fir de iarbă şi stăteam culcat pe burtă pe pământ şi ascultam răsuflarea pământului, iar apoi pe spate urmărind focurile cerului cele înfricoşate. Atingeam frunzele înrourate din pădurea de munte cu fruntea mea şi îmbrăţişam brazii cei înalţi cu milă, căci fuseseră loviţi de trăznet. Şi citeam numele Tău gravat cu foc pe tot pământul şi simţeam fiecare pas dinapoia mea arzând

1. Cf. Ioan 6, 27-58.

și spunând: "Eu sunt altarul Celui Prea Înalt". Și umpleam toate văile, crângurile și cărările cu uimirea mea dinaintea măreției Tale. Dar de îndată ce am crescut, am descoperit cu un cutremur de negrăit că Tu ești chiar mai aproape de mine decât credeam eu șezând pe câmpurile copilăriei mele. Am descoperit, O, Doamne, că eu însumi sunt țărâna în care Tu arzi și grăiești. Am descoperit, Stăpânul meu, că eu sunt străinul dinlăuntrul meu, iar Tu ești domnul și stăpânul casei.

Iar această descoperire m-a umplut de o groază care m-a pătruns până la măduva oaselor cu o răceală de ghiață. Mi-am spus mie însumi: "N-ai murdărit tu prin urmare casa altuia, și nu propria ta casă? Și n-ai adus cumva rușinea asupra altuia mai curând decât asupra ta? În loc să te insulți pe tine, nu l-ai insultat și pe stăpânul casei, acolo unde tu ești oaspete? Și în loc de a azvârli noroi în casa ta, n-ai aruncat cu noroi în vreun soare oarecare dinlăuntrul tău?".

Cel fel de botez poate spăla lepădarea de la Tine? Cel fel de căință îmi poate îndrepta păcatul săvârșit împotriva Ta? Ajută-mă să mă nimicesc pe mine, ca să nu mai existe nici un "eu" și să mă pot naște din nou, ca un tânăr fără trecut. Ajută-mă, Cerescul meu Părinte.

Idolii păgâni așteaptă o oarecare înțelepciune de la popii lor. Cu cât mai multă înțelepciune e necesară unui preot al Dumnezeului Celui Viu!

Idolii se așteaptă la o oarecare măsură de puritate. Cu cât mai multă curăție strălucitoare se așteaptă de la cel ce-I slujește Dumnezeului dumnezeilor!

Idolii se așteaptă la o oarecare măsură de putere de la slujitorii lor. Cu cât mai multă tărie trebuie să se

încingă pe Sine cel ce-I slujește Atotțiitorului Celui Atotputernic?

O, Prea Înalte cerescule Tată, curățește-mi viața și fă-o ca pe o jertfă pe altarul Tău de jertfă. Când eram păstor de miei plângeam când ei voiau să jertfească un singur miel. Fă-mă la fel de neprihănit ca un miel și mistuie-mă în flăcările altarului Tău. Îți făgăduiesc ca nu voi plânge, O, Domnul și Dumnezeul meu.

LXXXII

Necredincioșii s-au încins pentru război împotriva Domnului cerului și al pământului – ca frunzele uscate împotriva vântului de la munte! Atât timp cât vântul nu vâjâie, se poate auzi foșnetul frunzelor. Dar de îndată ce vântul începe să urle, va începe să împrăștie frunzele peste mlaștini și drumuri și lăsându-le acolo, frunză peste frunză, ele vor pieri precum șoaptele, acoperite de noroi.

Căci un necredincios se simte tare în gloată și face zgomot. În singurătate teama și slăbiciunea îl cuprind. Iar când un credincios se află în mulțime, el împarte neputința gloatei, în timp ce în singurătate el împarte puterea cu Tine; de aceea singurătatea este tăria și cântul său.

Împotriva cui ducem noi război, voi, nebunilor? Oare împotriva Celui Ce aprinde sorii cu gândirea Sa și Își mână turmele Sale de sori și stele cu toiagul Său? Cu adevărat, ar fi mai puțin ridicol ca sălciile să declare război tunetului sau pentru peștele de baltă să poarte război cu înfricoșații condori.

Ați făurit arme cu care vă zdrobiți unul pe altul și așa v-ați ridicat la luptă împotriva Lui cu aceleași arme. Dar iată, El poate călca peste săbiile voastre ca

peste mușchiul cel moale din pădure, și nu este El intimidat de fortărețele voastre mai mult decât de mormintele voastre.

Ați născocit cuvinte de ocară cu care vă insultați și vă umiliți reciproc și astfel cugetați că prin cuvintele voastre Îl veți umili pe Cel Ce sigur știe ce este un cuvânt și de unde vine el? Cu adevărat, El v-a creat corzile vocale în gât și dincolo de ele plămânii și v-a deschis gura, punându-vă acolo și limba. Cu adevărat, ar fi mai puțin ridicol pentru un fluier de cioban dintr-o prăvălie să se răscoale împotriva meșterului care l-a lucrat, sau pentru corzile unei harpe să se răscoale împotriva mâinii care le atinge.

Voi ați declarat război nu împotriva lui Dumnezeu, ci împotriva voastră înșivă, iar Dumnezeu vă urmărește sinuciderea cu compasiune. Frunzele uscate declară război împotriva roților de fier!

Cu cât mai serios vă războiți împotriva Sa, cu atât mai mult Se retrage El de la voi. Domnul Își retrage tăria Sa de la voi, precum și frumusețea Sa, sănătatea Sa, înțelepciunea și binecuvântarea Sa. În acest chip Domnul Cel Preaînalt Se luptă cu potrivnicii Săi.

Ce mai rămâne din voi, luptători nechibzuiți, odată ce Domnul Și-a retras de la voi ceea ce este al Său? Mai rămâne altceva decât slăbiciune, urâciune, boală, nebunie și nenorocire. Domnul nu va lua nimic de la voi din ceea ce este al vostru. Și ceea ce este al vostru e slăbiciunea și neputința. Și de îndată ce El Îți retrage puterea Sa, de care voi vă bateți joc, El vă va lăsa cu slăbiciunea voastră proprie mormântală, care nu poate fi nici folosită, nici abuza de ea.

Domnul Își va retrage sănătatea Sa de la voi, iar sângele vostru se va transforma în sudoare, iar miro-

sul vostru va fi plăcut viermilor, miasmă care va obliga cetățile să-și închidă porțile.

Domnul Își va retrage înțelepciunea Sa către Sine, și în nebunia voastră voi veți alerga prin mlaștini și vă veți certa cu peșterile.

Domnul Își va retrage binecuvântarea și pacea Sa către Sine, și chiar și izvoarele se vor înspăimânta de neliniștea voastră și vor fugi, iar viile de pe dealuri se vor veșteji de jalea voastră, iar țărâna de pe câmpuri își va retrage fertilitatea sa înapoi în țărână.

În acest chip Domnul Cel Preaînalt se luptă cu vrăjmașii Săi.

Ca un copil, El e neputincios spre a face răul. El nu întoarce răul cu rău fiindcă El este lipsit de puterea de a face rău. În schimb El doar își ia înapoi bunele Sale daruri și pleacă cu ele, retrăgându-le de la cei ce scrâșnesc din dinți împotriva Dânsului. Iar Domnul îi lasă pe necredincioși în seama lor, iar aceștia se dezintegrează (putrezesc) precum lemnul mâncat de viermi, din care umezeala s-a evaporat și prin care viermii își croiesc drum spre a afla hrană, ca printr-o casă părăsită.

Tot astfel se întâmplă cu un popor care-I declară război Dătătorului de Viață.

I-am spus poporului meu – amintiți-vă: aceasta este biruința Dătătorului de Viață și tot astfel este înfrângerea celor necredincioși.

LXXXIII

Oamenii poartă conversații prostești de îndată ce ei se îndepărtează de prezența Ta, Înțelepciunea*

mea. Cei fără credinţă vorbesc despre fapte, iar cei fără fapte vorbesc despre credinţă[1].

Fiecare defaimă ceea ce nu are, iar de ceea ce are el face tam-tam în toată lumea.

În timp ce Tu, O, Doamne, îmi umpli casa cu suflarea Ta de viaţă dătătoare, eu uit mereu să întreb ce este mai important – credinţa sau faptele? De îndată ce Te supăr şi mă simt părăsit de Tine, eu mă amestec mânios în discuţiile oamenilor şi susţin o parte sau cealaltă.

Căci fără Tine sunt ca o paletă de vânt de pe acoperiş ce se îndreaptă în direcţia bătăii vântului. Când vântul credinţei se ridică în sufletul meu, stau la un loc cu cei ce şi-au abandonat faptele şi au afirmat credinţa; când vântul activităţii se stârneşte în sufletul meu, îi susţin pe cei ce au abandonat credinţa şi au preamărit faptele.

Dar în prezenţa Ta atotliniştitoare nu există vânt, nici oscilaţie, nici "înfăptuirea de lucrări". Nu simt nici

1. O teribilă dezbatere s-a stârnit în cadrul Creştinătăţii apusene pe vremea Reformei Protestante, în secolul al 16-lea, cu privire la credinţă în raport cu faptele şi rolul lor relativ în izbăvirea şi mântuirea omului. Martin Luther a susţinut că iertarea (actul prin care Dumnezeu în virtutea jertfei hristice îl iartă pe om de pedeapsa pentru păcatele sale şi în mila Sa îl tratează de parcă ar fi drept) a fost acordată oamenilor ca răspuns doar la credinţa lor şi că păcătosului i se luau darurile lui Hristos. Acest lucru era în contradicţie cu accentul pus de Biserica romano-catolică asupra rolului propriilor fapte bune şi a sfinţirii personale spre izbăvirea şi mântuirea dăruite de Dumnezeu. Episcopul Nikolai, ca şi Biserica Ortodoxă în general, socoteşte această dispută dintre catolicism şi protestantism drept fără valoare, el fiind de acord cu Sf. Apostol Iacob că "... credinţa fără fapte este moartă în ea însăşi" (Iacov 2, 18) şi că credinţa se dovedeşte prin fapte şi faptele prin credinţă (cf. Iacov 2, 14-26).

credinţă, nu văd nici fapte; în schimb Te simt şi Te văd doar pe Tine, Dumnezeul Cel Viu. Cu adevărat, Tu nu eşti credinţa mea, ci vederea mea. Şi Tu nu eşti lucrarea mea, ci eu sunt lucrarea Ta. Şi spun din nou: Tu nu eşti credinţa mea, ci eu sunt credinţa şi încrederea Ta.

Şi aşa îi învăţ pe cei din jurul meu ce poartă disputa: oricine are credinţă adevărată în Dumnezeul Cel Viu preferă să rămână tăcut. Şi oricine împlineşte o adevărată lucrare a lui Dumnezeu preferă să rămână tăcut. Dar oricine îşi închide porţile credinţei cu mintea sa, cu bucurie se ceartă în probleme de credinţe. Şi oricine îşi face propria sa lucrare şi nu pe cea a lui Dumnezeu cu bucurie se făleşte cu faptele sale. Profundă este liniştea sufletului omului credincios, mai adâncă decât liniştea de pe fundul mării. Fiindcă Înţelepciunea lui Dumnezeu* Se naşte şi Se sălăşluieşte în linişte profundă. Profundă este liniştea pe limba celui ce împlineşte lucrarea lui Dumnezeu, mai adâncă decât liniştea fierului din inima muntelui. Fiindcă oricine împlineşte lucrarea altuia ascultă la instrucţiuni şi le duce la îndeplinire, ascultând fără să aibă vreme de a grăi.

Grăiesc crezând în fapte: nu este rugăciunea mea o lucrare şi o relucrare a propriului meu eu? Nu este întreaga lume dinlăuntrul meu, de la început până la sfârşit, dimpreună cu toată sărăcia şi necurăţia lumii? Cu adevărat nu mă aflu fără fapte când asud şi plâng la rugăciune, ci sunt cufundat în sarcina grea de a-i ajuta pe sărmanii din sufletul meu – vindecarea bolnavului şi alungarea duhurilor necurate din sufletul meu.

Grăiesc întru credinţă: nu trezesc credinţa în fraţii mei prin faptele bune pe care le lucrez?

Nu este lucrarea mea în lume cântul credinţei mele, psalmul celui mântuit printre cei nemântuiţi? Cine poate opri cântul dintr-un suflet preaplin? Cine poate opri o primăvară debordantă să-şi reverse întreaga frumuseţe? Se ceartă zânele care păzesc primăvara cu zânele din şuvoaiele primăverii pentru care apa este atât de benefică? Cu adevărat, dacă n-ar fi fost primăvară, n-ar fi existat nici un şuvoi de apă.

O, Doamne al meu, nu Te depărta de la mine, ca nu cumva sufletul meu să se înăbuşe în certuri fără sens. Tăcerea în prezenţa Ta îmi lărgesc sufletul; discuţiile din absenţa Ta îl restrâng şi-l fac să fie subţire ca firul de in. Am ascultat data trecută la oamenii ce se certau, iar Tu Ţi-ai fluturat mâinile şi ai plecat departe. Cu adevărat, cei ce au adevărată credinţă nu se ceartă cu cei ce împlinesc cu adevărat lucrarea Ta. Aceasta este cearta slujitorilor cu puţină credinţă şi cu multă rea voinţă. Cei ce au puţină credinţă se ceartă cu vagabonzii acestei lumi. Ei sunt o primăvară uscată care se ceartă cu un pârâiaş secat.

Pe când dacă amândouă erau pline, căutau împreună un cânt de bucurie şi cu veselie se salutau reciproc.

Dar este un credincios răutăcios acela care se ceartă cu un făptaş răutăcios. Ce am eu în comun cu aceştia? Ce mă leagă de ei înafara compasiunii care se revarsă din strălucirea bunătăţii Tale?

Umple casa sufletului meu, O, Duhule de Viaţă Dătător, ca să ajung orb şi să nu-i văd pe cei ce se ceartă, şi surd la discuţiile prosteşti.

Ei s-au îndepărtat de Tine, Bucuria mea, de aceea ei intră în dispute prosteşti. Mă plec şi Te rog fierbinte, leagă-mi sufletul prin mii de raze de soare de Tine, ca nu cumva să se depărteze de Tine şi să se cufunde în prăpastia cea rece.

LXXXIV

Cei ce educă prin orbire mai curând decât prin luminare – ce vei face cu ei, o, Doamne?

Ei Îţi alungă copiii de la Tine şi-i împiedică să se apropie de Harul Tău, căci ei spun: "Domnul este un termen învechit folosit de bunicii tăi morţi. Este un străvechi talisman pe care-l purtau străbunii tăi, dar aceştia au dispărut. Noi te vom învăţa cum să ari pământul, cum să îngraşi trupul şi cum să sapi spre a afla aurul care străluceşte mai tare decât Domnul Cel mort". Ce vei face tu cu aceşti distrugători de suflete ale copiilor Tăi, O, Doamne?

"Nu le voi face nimic, căci ei au făcut totul spre a-şi blestema propria lor sămânţă şi urmaşii. Cu adevărat, ei şi-au pregătit o judecată mai rea pentru ei înşişi şi pentru poporul lor decât fariseii* şi saducheii*. Fiindcă au avut exemplul acestora din urmă şi n-au învăţat din el.

"La bătrâneţe ei vor auzi zăngănit de săbii în pragul lor şi vor muri de foame, calpi şi descărnaţi nu vor mai îndrăzni să-şi scoată capetele pe uşă, spre a-şi avertiza ucenicii. Cum să-i mai prevină, când numele Meu a fost alungat din inimile lor înrăite? Ce le-ai mai putea spune spre a-i preveni, întrucât şi-au pregătit ucenicii pentru pierzare cu propria lor prostie fără margini, prostie care-i însoţeşte pe toţi cei în tovărăşia cărora nu Mă aflu Eu?" Ce se va întâmpla cu ei, O, Doamne?

Va fi mai rău pentru ei decât pentru babilonieni, când se închinau sângelui și aurului, lucru pe care îl propovăduiau și copiilor lor.

Mai întâi va veni foametea așa cum nici măcar Babilonul nu a cunoscut-o. Iar apoi războiul pentru a jefui pâinea, război din care se vor întoarce înfrânți. Iar apoi un măcel ucigător și arderea cetăților și a orașelor. Și apoi bolile de care nici mâinile medicilor nu vor îndrăzni să se atingă. Iar dascăli vor fi flagelați cu bice și îndemnați să devină groparii elevilor lor, ale căror cadavre împuțite vor umple toate drumurile.

Cei ce îi cârmuiesc pe oameni nu-i cârmuiesc cu adevărat, ci îi induc în eroare - ce vei face cu ei, o, Domnul meu? "Ei îi înșală pe oameni de dragul obținerii propriilor lor profituri, iar când oamenii se răscoală, aceștia părăsesc puterea și își consumă câștigurile necinstite în pace. Ei își acuză adversarii și totuși merg pe urmele lor. Zarva lor îl împiedică pe omul înțelept de a se face auzit.

"Ei îi flatează pe idioți spre a ocupa locurile cele dintâi".

"Ei scriu zilnic cărți și expun răutatea confraților lor spre a-și ascunde propria lor răutate".

"Ei nu-i învață pe oameni adevărul, ci-i îndoapă cu minciuni tot timpul".

"Ei sunt incapabili de a face dreptate oamenilor, în schimb îi intimidează speriindu-i cu o nedreptate și mai mare a vremurilor trecute".

"Ei jefuiesc pentru ei și prietenii lor, fiindcă ei știu că nu vor sta mult în lumea aceasta".

Ce vei face cu ei, o, dreptule Doamne?

"Ei înșiși au făcut totul, iar eu nu am nimic de făcut, doar ca să-i las în voia lor proprie. Cu adevărat, ei

nu-și vor consuma câștigurile în pace, ci le vor cheltui pe ceremoniile funerare ale rudelor lor".

"Ei vor fi împovărați și săracii se vor aciuia prin cămășile lor rupte. Ei vor visa la răscoale din partea celor înșelați și jefuiți, sculându-se în miez de noapte îngroziți și plini de sudoare. Viața le va fi lungă ca și pedeapsa să le fie mai lungă".

"Vor trăi spre a-și vedea casa în flăcări și vor fugi de pe propriul lor pământ, înfometați și bolnavi, și nu vor îndrăzni să-și pronunțe numele în prezența cuiva".

"Vor vedea străini pe proprietatea lor și vor cerși o bucată de pâine de la aceștia".

"Va fi mai rău pentru țara lor decât a fost pentru Imperiul Roman, fiindcă au avut Roma drept pildă și n-au învățat nimic de la soarta ei".

"Va fi mai rău pentru națiunea lor decât pentru cea a evreilor, fiindcă au avut-o pe aceasta drept pildă și n-au învățat nimic de la ea".

"Își vor auzi numele blestemate și nu vor îndrăzni să-și scoată capetele pe fereastră".

"Își vor vedea poporul dus în exil în coloane și se vor teme pentru ei".

"Și își vor auzi numele blestemate și se vor cutremura, dar nu vor putea muri".

O, mărețule și înfricoșătorule Doamne, toate căile Tale sunt har și adevăr. Ce vei face Tu cu cei ce au fost orbiți, înșelați, jefuiți și mințiți?

"Aștept să văd cine va striga către Mine, iar Eu le voi răspunde".

"Câtă vreme sunt strigăte pe pământ, va exista și ecou în cer".

"Eu sunt Cel Ce este Cel mai aproape de toți cei de pe pământ. Eu Mă dăruiesc tuturor celor ce Mă doresc;

Eu Mă retrag de la toţi cei ce nu Mă recunosc. Fără Mine lumea este o grămadă de cenuşă. Iar fără Mine oamenii sunt mai neputincioşi decât cenuşa".

LXXXV

Oriunde se află un împărat, există şi o împărăţie. Un împărat fără împărăţie nu este împărat, nici o împărăţie văduvită nu este împărăţie. "Împărăţia cerurilor este înlăuntrul vostru"[1] a spus împărătescul Fiu, iar bucuria i-a luminat pe toţi acei călători din cimitire care au înţeles acest mesaj ceresc.

Un musulman nu crede că Tu ai atins vreodată pământul murdar. Păgânul Te vede cu totul compus din ţărână. Fiul împărătesc cunoaşte calea împărătească şi se arată în pământul cel mai curat. Întru acesta El S-a şi îmbrăcat şi a venit să aducă lumină şi esenţă[2].

O, Împăratul meu, Tu eşti mai aproape de mine decât răsuflarea mea şi Te sălăşluieşti mai adânc în mine decât cugetele mele.

Ce este răsuflarea mea în afară de ceva ce intră întru mine dinafară şi apoi iese? Înainte chiar ca plămânii mei să fi început să respire Tu Te aflai înlăuntrul meu. Tu mă cunoşteai încă de pe când eram în coapsele maicii mele. Încă dinaintea zidirii lumii Tu te-ai gândit la mine[3].

1. Cf. Luca 17, 21.
2. "Şi Cuvântul trup S-a făcut şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr" (Ioan 1, 14). "Întru El era viaţă şi viaţa era lumina oamenilor" (Ioan 1, 4).
3. "Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut" (Ioan 1, 2-3).

Ce sunt cugetele mele înafara impresiilor venite de la obiectele exterioare, impresii care intră în mintea mea ca firele între un război de ţesut, unde sunt ţesute şi aduse laolaltă, distruse şi pierdute. Toate obiectele sunt înafara minţii mele, dar obiectele nu intră în mintea mea, ci doar impresiile lor.

Oricum, Tu eşti singura realitate a minţii mele cu care se şi naşte mintea mea. Iar Tu Te aflai în mine înainte ca să fi existat orice impresie. Tu ai fost în legătură cu mine înainte ca eu să fi avut vreun contact cu vreun obiect.

Încă de când am auzit prima oară bunele vestiri ale Împăratului, mi-am împrăştiat sufletul ca o boltă desfăşurată deasupra comorilor celor mai de preţ şi Te-am căutat pe Tine şi Împărăţia Ta întru-însul. L-am desfăşurat şi nu-i mai văd capătul. Nu-i pot atinge nici toată înălţimea lui şi nici să cobor în toate tainiţele sale.

Am descoperit căi strălucitoare care arată vreun soare în depărtare. Am descoperit coloanele de aur ale unui templu, dar nicăieri n-am dat de capătul templului.

Adulmec mireasma bineplăcut a tămâii, dar nu pot vedea tronul împărătesc.

Cu cât încerc mai mult să-L descopăr, cu atât mai mult Îl văd pe Cel Ce este tăinuit.

Tu ai aşezat taine neînchipuite în mine, o, Doamne al nenumăratelor cete îngereşti. În fiecare dintre oştenii Tăi străluceşte lumina Ta împărătească.

Întocmai precum soarele nu există fără raze strălucitoare, tot astfel nici Împăratul nu există fără îngerii Săi, razele Sale strălucitoare.

Tu aduci nesfârşitul cu Tine, Împăratul meu, şi nesfârşitul în sufletul meu.

Tu Te înveşmântezi cu veşnicia ca şi cu o mantie, Împăratul meu, şi cu această mantie îmi înveşmântezi sufletul.

Duhul Îşi creează propriul Său Unde şi Când, şi nu depinde de făpturile Sale.

O, Doamne, Prea Îmbelşugate, eu mă descopăr separat de simţuri când mă uit în sufletul meu. Ce avuţie imensă ai adunat în acest biet vas de pământ!

Cu adevărat sunt de plâns dacă mă simt sărac. Cu adevărat, sunt de plâns dacă mă simt muritor.

Este un act de sinucidere dacă eu mă simt rob al lumii şi a înşelării de sine din partea lumii.

Oriunde Te afli, acolo se află şi împărăţia cerurilor; şi oriunde se află împărăţia cerurilor, Te afli şi Tu.

Dacă împărăţia Ta nu a pătruns în mine, cu adevărat nici eu nu voi intra întru împărăţia Ta.

O, Împărate nemuritor, ascultă graiurile gurii mele; ascultă-mi cântul, singura jertfă a gurii mele:

Fericită este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, Viaţa şi Fericirea Întreit Sfântă! Amin.

LXXXVI

Binele va fi cu omul drept.

Cine caută vreodată la mormântul unui om nedrept? La ce i-ar sluji aceasta? Dar toţi caută la mormântul celui drept. Acolo i se face împrejmuire şi i se înalţă monument.

La ce folosesc acestea? E o recunoaştere de către lume a faptului că dreptul vieţuieşte chiar şi după moarte, dar şi a faptului că păcătosul piere ca un clipocit în apa mării!

Tu eşti dreptatea celor drepţi, o, Dumnezeule viu. Dreptatea Sa nu se găseşte în legile oamenilor, legi pe care oamenii le scriu degrabă, dar le împlinesc cu greu. Prezenţa Ta este dreptatea lui, iar fiecare răsuflare a Ta – este noua lui lege.

Un om mare şi drept nu are legi vechi şi nici nu poartă grija celor scrise pe hârtie. Din zorile fiecărei dimineţi el simte înscrisul Tău în inima şi mintea sa şi-l citeşte.

Sute de mincinoşi şi huligani se ridică împotriva unui drept şi se bucură, după ce-l apucă de gât spre a-l readuce la tăcere. Dar tot ei recunosc că toate roţile lumii zăngănesc deasupra lor din zori şi până în amurg. În singurătate, care este cumplită precum Ziua Judecăţii pentru cei ce umblă după minţile lor păcătoase, mincinoşii şi huliganii recunosc faptul că, în măsura în care încă mai există lumea, aceasta se datorează celor drepţi – datorită acelor oameni cu mintea curată şi dreaptă care merg pe calea cea dreaptă.

Cine este drept înafara celui ce-L poartă pe Dumnezeu în el însuşi. Nimeni, Doamne.

Cel ce Te aduce pe Tine în lume aduce viaţă adevărată într-un colţ de lume, aduce apă în fântâni goale şi cânt în gurile mute.

Ca un nor de fum împrăştiat de vânturile de fum, aşa ar fi şi lumea aceasta fără cei ce-L poartă pe Dumnezeu în inimile lor. Întreaga lume e ca un nor de fum căruia doar un purtător de Dumnezeu îi poate aduce ploaie, transformându-l într-un nor adevărat.

Un nor seamănă cu un nor, un om seamănă cu un om şi lumea îi seamănă lumii.

Dar un nor poate fi doar un iluzoriu nor de fum, în timp ce altul este plin de ploaie aducătoare de roade.

Un om există, în timp ce un altul este nonexistent, deşi seamănă între ei. O lume există, în timp ce alta nu, deşi ar părea că amândouă există.

Până când Tu nu Te naşti pe pământ, o, Doamne, pământul rămâne o umbră nonexistentă; iar toate fiinţele de pe pământ sunt umbre nonexistente.

Naşterea Ta înseamnă intrarea electricităţii într-un nor uscat.

Cuvintele Tale sunt ploaie care face ca norul să fie nor.

Minunile Tale au creat oameni din vampiri.

Sângele, sudoarea şi lacrimile Tale au umplut umbra goală a lumii cu realitate.

Binele va fi întotdeauna cu omul drept. Mormântul său va avea pururea căutare. Cu adevărat, mormântul dreptului are mai multă putere decât vieţuirea păcătoşilor. Fiindcă cei păcătoşi sunt nori de fum.

Fericit poporul care îşi are drepţii săi!

LXXXVII

Voi, purtătorilor de Dumnezeu sunteţi sarea pământului şi lumina lumii[1]. Dacă voi vă pierdeţi mireasma şi vă întunecaţi, lumea se va goli de viaţă, va fi doar o piele de şarpe năpârlită pe care acesta o pierde printre spini[2].

Voi aveţi flacăra cerească în mijlocul cenuşii[3]. Dacă voi vă îngăduiţi să pieriţi lumea va fi o grămadă de cenuşă dincolo de porţile vieţii.

1. Cf. Mt. 5, 13-14.
2. Cf. Mt. 5, 15-16 şi 6, 22-23.
3. Cf. Marcu 9, 49-50, Luca 3, 16 şi 12, 49.

Purtătorii de moarte flecăresc despre viaţa voastră, fiindcă ei nu au o viaţă a lor.

Sperjurii se jură pe Dumnezeul vostru, fiindcă ei nu au un Dumnezeu al lor.

Un mincinos se îndreptăţeşte pe sine cu adevărul tău, fiindcă acesta nu-l are pe al său.

Înţelepţii lumii caută înţelepciunea pe căi întortochiate şi revin la înţelepciunea voastră, fiindcă alta nu există.

Famenii vă persecută fiindcă se tem de puterea voastră, pe care n-o pot lua de la voi.

Laşii vă invidiază curajul, fiindcă ei n-au nimic care să-i încurajeze.

Iată, bogaţii cerşesc cu toţii la voi, totuşi nimeni nu vă poate oferi nimic. Voi sunteţi bogaţi, fiindcă Îl aveţi pe Dumnezeu. Voi sunteţi avuţi, fiindcă sunteţi purtători de Dumnezeu.

Sufletul vostru este sălaşul Dumnezeului Celui Viu. Inima voastră este tronul Său. Mintea voastră este Muntele Sinai acolo unde numai El singur dă tablele legii şi grăieşte[4].

Călătoriţi liber cu Dumnezeu în voi; nu vă veţi rătăci şi nu veţi rămâne fără adăpost. Intraţi cu El liberi prin porţile zilei, iar ziua va fi a voastră. Intraţi cu El nestingheriţi prin porţile nopţii şi noaptea vă va arăta minunile ei.

Nu vă vindeţi comoara, căci lumea nu o poate plăti[5].

Nu neguţătoriţi cu universul, căci acesta nu vă poate oferi nimic decât pe sine. El însuşi nu este decât o biată hârtie în comparaţie cu aurul. Într-o bună zi va

4. Cf. Ieşirea 19, 20.
5. Cf. Mt. 13, 44-46.

arde și va fi redus la o mână de cenușă[6]. Va muri cu adevărat? El este deja mort și nu are nimic fără comoara voastră duhovnicească.

Spațiul, de la un capăt la altul nu vă poate cuprinde avuția.

Timpul, de la un cap la altul nu vă poate calcula avuția.

Lumea vă urăște, fiindcă voi aveți pace și ea nu are.

Lumea vă invidiază, căci voi aveți bogăție, iar ea este împovărată de lipsuri.

Lumea se teme de voi, fiindcă aveți putere, iar ea nu are.

Lumea vă urăște, fiindcă voi sunteți binecuvântați[7], iar ea este nenorocită[8].

Nu contrariați lumea și nu puneți gaz pe foc, fiindcă întreaga lume lucește de flăcările răutății. Ați fost izolați, spuneți voi? Simt oare mormintele cu adevărat o tovărășie? O persoană vie într-un cimitir e mai puțin singură decât toate mormintele celor morți.

Sunteți puțini la număr, ziceți? Dar sunteți bine înarmați. Vrăjmașii voștri sunt morminte văruite.

Lumea e lipsită de viață fără voi. Voi sunteți vasele prin care viața se scurge în lume.

Lumea n-are bucurie fără voi. Prin voi râsetele intră în temniță.

Nu vă îngrășați trupurile, fiindcă îngrășarea este îngreunare duhovnicească. Nu acumulați noroi în vasele voastre, fiindcă acestea se vor lenevi, iar sufletele vi se vor subția.

6. Cf. 2 Petru 3, 10-12.
7. Cf. Mt. 5, 10-12 și Ioan 15, 20.
8. Cf. Mt. 10, 22 și Ioan 15, 18-25.

Cu râvnă păstrați-L pe Mirele ceresc în voi și aveți grijă și să nu-L îndepărtați de la voi[9]. Cu adevărat, El este tot atât de sensibil ca o pasăre și nu Se va impune cu sila. La un singur gând necugetat El zboară de la minte. Din pricina unei singure dorințe necurate El fuge din inimă.

Amintiți-vă: dacă El vă părăsește, lumea va deveni deșartă pentru voi, piele de șarpe năpârlit printre spini.

LXXXVIII

Îmi înalț brațele spre Tine, Păstorul meu, dar brațele mele nu ajung prea departe.

În zadar încearcă o oaie aflată în groapă să se ridice la suprafață; dacă păstorul nu se pleacă spre a o ajuta, ea va cădea din nou. Harul Tău ajunge mai departe decât razele soarelui. Ia-mă de mână și scoate-mă din această temniță. Doar o singură rază a harului Tău – și eu mă voi înălța cu aripile vulturului.

Sub o piatră, iarba încearcă să crească, încovoiată din pricina căutării luminii și pământie din pricina lipsei luminii. Mare este, bucuria mea de om muritor atunci când ridic piatra și văd iarba îndreptându-se și înverzind.

N-a fost oare și bucuria Ta chiar mai mare, Veșnicule Doamne, când Tu ai ridicat piatra pe care lumea o prăvălise peste sufletul meu, încovoiat și asemenea pământului la chip?

9. Mirele = Hristos (Cf. Mt. 9, 15 și 25, 1-3, Ioan 3, 29).

În zadar aduc eu lemne spre a-mi încălzi sufletul, dacă Tu nu-l aprinzi cu foc din cer[1].

În zadar alerg; dacă alerg pe o cale greşită, alergarea mea e nefolositoare.

Toate ostenelile şi sudoarea mea sunt o jertfă închinată Ţie. Dacă Tu nu voieşti s-o primeşti voi fi ca un adăpost îngropat în zăpadă pe vârful muntelui.

Căci Tu nu Te uiţi la mulţimea nevoinţelor, ci la dorirea inimilor.

După ce tânjeşti tu, inima mea? Oriunde se uită ochiul, vede moarte. De orice se atinge mâna, ea simte moarte.

Orice afli, afli şi teama că poţi pierde ceea ce ai găsit. De orice te-ai îndrăgosti, simţi şi durerea că o poţi pierde.

Gândurile mele fără de odihnă, vă faceţi drum prin mintea mea precum beţivii la târg şi tot cădeţi şi muriţi precum lăcustele la drumul mare. Tot ceea ce aţi introdus în mine va muri şi nici un cuget nu va fi salvat din mormântul meu, înafara celor ce s-au legat ele însele de Domnul Cel Nemuritor şi Fără de Mormânt.

Cu adevărat, voi aţi intrat ca într-un mormânt atunci când aţi intrat în mine şi ca nişte gropari îmi pregătiţi mormântul.

Dar atunci când trâmbiţa cea îndelung aşteptată va răsuna în sufletul meu, ea va vesti venirea Fiului lui Dumnezeu![2] Atunci toate doririle muritoare ale inimii mele şi toate cugetele muritoare ale minţii mele vor fi

1. Cf. Luca 12, 49.
2. Cf. Mt. 24, 31, 1 Cor. 15, 52 şi 1 Tesal. 4, 16.

trimise de-a stânga, iar ţarina inimii şi a minţii mele vor fi curăţite[3].

Iar Fiul lui Dumnezeu va intra în această ţarină şi va netezi toate mormintele pe care voi le-aţi pregătit pentru mine precum cârtiţele. Iar Fiul lui Dumnezeu mă va spăla şi mă va îmbăia şi mă va unge cu mir – nu pentru moarte, ci pentru viaţă[4].

Eu însumi m-am închis între ziduri, îndepărtându-mă de harul Tău şi n-am mai îndrăznit să-mi scot capul afară fiindcă Tu eşti ca un vânt înfricoşat. Am construit tainiţe şi locaşuri în sufletul meu şi m-am temut că Tu le vei distruge. Dar Tu nu le-ai distrus spre a mă lăsa fără cămin, ci ai făcut în aşa fel încât să mă iei într-un palat mai spaţios şi mai strălucitor decât universul cel plin de stele.

Oamenii au respins piatra Ta cea din capul unghiului, fiindcă ea este prea mare pentru tainiţele şi locaşurile lor[5]. Constructori fără de minte au respins-o, fiindcă ei nu ştiu ce să zidească pe ea. Fiind uituci, ei nu-şi pot aminti că Tu eşti Ziditorul şi că treaba lor nu este aceea de a interveni în lucrarea Ta.

Piatra Ta din capul unghiului este prea mare, iar uriaşii se tem să se apropie de ea. Ei spun: "Dacă începem cu aceasta, când vom termina noi?"

Bieţii de ei, cum îi alungă moartea de la orice început bun!

Cum timpul îi obligă să zidească construcţii de o zi!

Întinde-Ţi mâna harului Tău spre mine, har care pătrunde mai adânc decât razele soarelui, Domnul

3. Cf. mt. 25, 33 şi 41.
4. Cf. Ioan 19, 39.
5. Cf. Ps. 118, 22, 23; Mt. 21, 42.

meu Cel Preabogat, şi atunci voi îndrăzni să stau lângă piatra cea lepădată. Cu adevărat, Tu eşti harul. Pogoară şi mă înalţă.

Alungă moartea şi timpul de la mine şi, împreună cu Tine, voi zidi ceea ce uriaşii pământului n-au îndrăznit să zidească.

LXXXIX

Fiul lui Dumnezeu a proorocit despre Templul de pe Moria* – a proorocit El mincinos? A rămas piatră peste piatră şi intră oare în el închinătorii şi astăzi? A proorocit El greşit?[1]

O naţiune şi-a revărsat tot sufletul între zidurile unui singur templu, iar el a rămas gol şi fără suflet. Oricine îşi încredinţează tot sufletul său pietrei spre apărare şi încetează a mai veghea asupra sa, va fi cu adevărat la fel de plin de toane în lume ca umbra unui plop.

"I-am zidit lui Dumnezeu un templu", spun cei cu toane, "şi I-am plătit datoria. De acum înainte noi avem doar obligaţii faţă de noi înşine. Noi I-am dat lui Dumnezeu ceea ce este a lui Dumnezeu, acum ne vom oferi nouă înşine ceea ce este al nostru".

Voi, neghiobilor, ce nevoie are Dumnezeu de templu, dacă voi n-aveţi nevoie de el? Ce poate însemna templul vostru pentru Cel pentru care un singur fir de nisip nu-i prea delicat, iar universul înstelat nu e destul de încăpător. Pot cei fără de adăpost să-I zidească cu adevărat o casă Dascălului tuturor zidarilor?

1. Cf. Mt. 24, 1-2. Templul din Ierusalim a fost distrus de legiuirile romane la anul 70 î. Hr. şi nu a mai fost refăcut de atunci.

Zidarul i-a învăţat pe strămoşii voştri şi pe voi înşivă să-I zidiţi temple, fiindcă nu El, ci voi aveţi nevoie de ele[2].

Când voi zidiţi pentru El, voi construiţi de la voi înşivă cu ajutorul Lui. Căci pământul nu poate face nimic pentru El fără Dânsul.

Când voi zidiţi tot ce e mai bun pentru El, voi vă oferiţi o pildă sufletului vostru, arătându-i ceea ce acesta ar trebui să zidească înlăuntrul său[3].

Când voi zidiţi pentru El mai bine decât pentru propriul vostru trup, voi oferiţi o pildă sufletului vostru, arătându-i că el ar trebui să-şi zidească sieşi un locaş mai puternic, mai sublim şi mai strălucitor decât ceea ce are nevoie trupul însuşi[4].

Când voi zidiţi pentru El, voi îi dovediţi sufletului vostru că acesta n-a uitat nimic şi că nu s-a împăcat cu barăcile trupului.

Voi Îi construiţi zidiri scumpe spre a-i aminti sufletului vostru că el a fost menit unui palat împărătesc şi nu unor bordeie de pământ.

Voi nu Îi zidiţi Lui o casă, ci un chip pentru sufletul vostru, o carte şi un memento pentru sufletul vostru.

Domnul Se revarsă prin har înbelşugat şi Se pogoară în templele voastre de piatră, spre a se întâlni cu sufletele voastre.

Dar ce se va întâmpla cu templele voastre, voi neghiobilor, dacă sufletul vostru nu ia seama şi nu urmează pilda? Dacă turlele templelor voastre sunt pururea mai înalte decât sufletele voastre? Dacă lăţi-

2. Cf. Fapte 7, 48-50.
3. Cf. 1 Cor. 3, 16-17.
4. Cf. 1 Cor. 6, 19.

mea templelor voastre este mereu mai largă decât strâmtorarea inimilor voastre? Ce se va întâmpla cu templele voastre?

Dacă candelele din templele voastre sunt mereu mai strălucitoare decât cugetele minţii voastre? Dacă mirul şi tămâia sunt mai binemirositoare decât mireasma inimilor voastre? Ce se va întâmpla cu templele voastre?

Dacă altarele voastre strălucesc mereu mai tare decât toate altarele sufletelor voastre? Dacă splendoarea liturghiilor voastre este pururea mai mare decât splendorile sufletelor voastre? Dacă răsunetul rugăciunilor din templele voastre află mai mult decât un simplu ecou în zidurile de piatră decât în sufletele voastre? Ce se va întâmpla cu templele voastre?

Ele vor deveni monumentele moarte ale unor suflete moarte. Şi odată ce ajung astfel – odată ce ele încetează de a mai fi o pildă spre zidirea sufletului şi devin trufie – cu adevărat că nu va mai rămâne piatră peste piatră. Iar voi, neghiobilor, veţi hoinări precum umbrele celor ce au zidit templele şi care au ştiut ce zideau şi de ce, şi atunci voi veţi dănţui în întreaga lume la fel de plini de toane ca umbra unui plop.

XC

Mulţi din lume se vor poticni şi vor cădea din pricina Fiului Tău, O, Doamne, Cel Ce eşti mai înainte de timp şi mai binecuvântat decât generaţiile vremelnice[1].

Principii oamenilor şi-au unit forţele cu tâlharii împotriva Preacuratului Hristos, aşa cum au făcut-o

1. Cf. Mt. 26, 31-33, 1 Petru 2, 7-8.

preoţii cu martorii mincinoşi şi cei învăţaţi cu cei fără de minte.

O, cât de măreţ este El în singurătatea Sa şi în curăţia drumului Său!

Scribii* care şi-au petrecut întreaga viaţă interpretând legea lui Dumnezeu, acum S-au ridicat cu toţii la unison nu numai spre a judeca, ci spre a se da un om la moarte.

Cârmuitorii poporului care purtau pe pieptul lor legea de pe Sinai, precum şi în jurul cingătorilor, chiar şi pe templele lor, au uitat de cele câteva mii de ani în care au fost pregătiţi spre dreptate şi, ca lupii cei răpitori, au alergat după Omul păcii şi al bunătăţii spre a-L sfâşia.

Neguţătorii şi-au închis prăvăliile şi şi-au luat pumnalele spre a-L ucide.

Bătrânii, împodobiţi cu nenumăratele însemne exterioare ale minunilor lui Dumnezeu făcute printre oamenii lor, dar deloc cu cele lăuntrice, au ieşit din cotloanele lor spre a se alătura uciderii.

Tinerii, care tind la petrecere ori de câte ori bătrânii îi îndeamnă să facă ceva rău, au ieşit cu bâte şi cu pietre spre a săvârşi ucidere înainte de a se aşeza la masă pentru prăznuirea Paştilor şi Slăvirea lui Dumnezeu.

Chiar şi femeile s-au sculat pentru vărsarea sângelui şi şi-au luat cu ele şi copiii spre a fi martori la o înfăptuire naţională.

Ucigaşii şi derbedeii, care în alte zile se furişau prin ganguri, acum au devenit cârmuitori ai cârmuitorilor şi principi ai principilor.

Pentru criminalii din temniţă a sosit ziua eliberării, fiindcă oamenii aveau nevoie de ei spre a-i învăţa cum să ucidă un om[2].

Toţi pelerinii (din Ierusalim) care veniseră în cetate pentru sărbătoare spre a se pleca Cerului şi a se ruga lui Dumnezeu şi-au întors spatele Templului şi, dimpreună cu gazdele lor, s-au grăbit să afle sângele unui om drept.

Preoţii au uitat de Templu şi au ieşit cu cuţitele lor de jertfă spre a izbăvi poporul lui Dumnezeu.

Şchiopii şi schilozii şi-au ridicat cârjele, iar orbii castroanele de cerşit ca singurele lor arme spre a ajuta la uciderea tămăduitorului.

În acest fel s-a ridicat o întreagă naţiune de păcătoşi într-un singur cuget. Dar pumnalul pe care ei l-au ridicat împotriva lui Dumnezeu le-a căzut din mână, iar ei s-au înjunghiat pe ei înşişi în inimă.

Ajută-mă ca să nu cad şi eu, o, Prea Bunule Doamne!

Deschide ochii sufletului meu ca să pot vedea şi învăţa din soarta păcătoşilor. Fie ca picioarele mele să nu umble după acelea ce se pornesc împotriva Ta.

Fie ca niciodată să nu ridic vreo piatră împotriva Ta şi să mă ucid pe mine pentru totdeauna.

Ajută-mă să nu cad şi eu, o, Prea Bunule Doamne.

XCI

Sângele unui drept este singurul înscris de pe pământ ce nu poate fi şters.

2. Cf. Mt. 27, 15-26.

L-aţi ucis voi pe Hristos, voi, oameni deznădăjduiţi, aşa precum nădăjduiserăţi? Oare nu cumva sângele Său arde şi astăzi pe capetele voastre[1]?

Anunţă cu glasul tău, o, mare, spre toate marginile pământului: sângele drepţilor arde pe capul păcătoşilor până într-a suta generaţie[2].

Întinde-te de la răsărit până la apus, o, tunete, şi anunţă limpede până şi pentru cei orbi: oamenii nu-i pot face nici un rău celui ce este drept, iar răul pe care vor să-l facă să nu cadă cumva îndoit pe propriile lor capete![3]

Căci o piatră aruncată asupra unui drept a fost aruncată în înaltul cerului, şi căzând apoi din înălţimi ea se face mult mai grea.

Pietrele Ierusalimului, care acum sunt pretutindenea împrăştiate, strigă şi avertizează neamul omenesc, neam uituc, prin ceea ce s-a întâmplat cu un drept ucis şi ce s-a întâmplat cu cei ce l-au ucis!

Am văzut odată cum un câine şi-a ars limba mâncând budincă fiartă, fierbinte, iar mai apoi nu s-a mai atins nici măcar de cea rece. Şi văd zi de zi oameni care se ard cu sângele drepţilor şi totuşi nu evită aceasta.

O, voi cei ce sunteţi mai smintiţi decât cei fără de minte, nu vă ruşinaţi a repeta o lecţie pe care şi un câine a învăţat-o de prima oară?

1. Cf. Mt. 27, 25.
2. Cf. Mt. 23, 29-36.
3. Cf. 1 Petru 3, 13-14.

Era mai bine ca o naţiune însetată de sânge să dispară decât un singur drept. Fiindcă cerul nu întreabă cât sânge s-a vărsat, ci al cărui sânge a fost vărsat[4].

Dacă toate naţiunile ar fi să se ridice împotriva unui drept, acestea nu i-ar putea face nici un rău. Ele îl pot escorta spre mormânt. Dar el le va escorta pe ele dincolo de mormânt[5].

Cu adevărat, dreptul pedepseşte cu milostivirea sa înainte de mormânt şi cu credincioşia sa dincolo de mormânt.

Să nu lăsaţi averi drept moştenire copiilor voştri, voi, care v-aţi asociat în vărsarea de sânge a unui drept. Cu adevărat, toate averile voastre vor fi pierdute pentru ei, în afara sângelui pe care l-aţi vărsat.

Şi nu dreptul vă va blestema, ci proprii voştri copii atunci când vor mânca pâinea cea amară a robilor[6].

Dumnezeu Se ascunde în zdrenţele dreptului. Vai vouă dacă acele zdrenţe vă deranjează şi în consecinţă îl dispreţuiţi şi pe cel îmbrăcat în acele zdrenţe.

Tu Te-ai înălţat pe Cruce, O, Hristoase, Dumnezeul nostru, nu spre a-Ţi arăta neputinţa Ta asupra lumii, ci spre a arăta neputinţa lumii asupra Ta.

Ca umbrele răsfrânte asupra unui bloc de stâncă în lumina lumii, tot astfel sunt de neputincioase acele naţiuni ce Te lovesc pe Tine.

O, Doamne, mângâierea drepţilor şi întărirea mucenicilor, ai milă de noi şi ne mântuieşte.

4. Cf. Ps. 116, 15.
5. Cf. Luca 12, 4-5.
6. Cf. Ieşire 34, 7 şi Num. 14, 18.

XCII

Domnul meu este Cel Ce învie. El învie morţii de dimineaţă până în amurg, şi din amurg până în zori[1].

Ceea ce îngroapă dimineaţa, Domnul aduce la viaţă seara, şi ceea ce îngroapă seara, Domnul aduce la viaţă dimineaţa.

Ce lucrare este mai potrivită pentru Dumnezeul Cel viu decât să-i aducă pe cei morţi la viaţă?

Să-i lăsăm pe alţii să creadă în Dumnezeul Care-i aduce pe oameni la tribunal şi îi judecă.

Eu voi crede în Dumnezeul Care învie morţii.

Să-i lăsăm pe alţii să creadă în Dumnezeul Carele nici măcar nu se apropie de cei vii atunci când aceştia Îl cheamă în ajutor.

Eu Îl voi adora pe Dumnezeul Carele Îşi ciuleşte urechile chiar şi în cimitire şi ascultă, spre a auzi dacă cineva strigă după înviere sau după Cel Ce învie.

Groparii sapă gropi în tăcere. Domnul deschide morminte şi strigă[2].

O mamă îşi pune fiica în mormânt, Domnul însă o scoate din mormânt; Domnul este o mamă mai bună decât mama naturală.

Un tată îşi acoperă fiul cu pământ, dar Domnul îl descoperă. Domnul este un tată mai bun decât cel natural.

Un frate îşi îngroapă fratele, dar Domnul îl învie. Domnul este un frate mai bun decât cel natural.

Domnul nu are nici lacrimi, nici zâmbete pentru cei morţi. Întreaga Sa inimă este pentru cei vii.

1. "Iisus a zis: Eu sunt învierea şi viaţa; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi" (Ioan 11, 26).
2. Cf. Ioan 5, 24-30. şi 1 Tesal. 4, 13-17.

Lumea își plânge rudeniile prin cimitire, Domnul Și-i caută pe ai Săi cu un cânt și-i trezește.

Înviază și sufletul meu, o, Doamne, ca și trupul meu să poată fi înviat. Sălășluiește-Te în sufletul meu, iar trupul meu va deveni biserica Ta[3].

Cei de aproape ai mei mă întreabă neliniștiți dacă acest trup al nostru va fi înviat.

Dacă voi v-ați lepădat de voi înșivă odată pentru totdeauna și nu mai trăiți pentru voi, atunci și trupul vostru este deja înviat[4].

Dacă trupul vostru este biserică a Dumnezeului Celui Preaînalt, atunci Cel Ce înviază este înlăuntrul său, iar învierea ta se împlinește deja.

Trupul nostru se schimbă cu vârsta, iar pe parcursul vieții noastre noi am socotit numeroase trupuri ca fiind ale noastre proprii. Care dintre ele va fi înviat?

Probabil nici unul dintre ele. Dar puteți fi sigur că dacă ați avut un trup care să exprime limpede Cuvântul lui Dumnezeu*, atunci acesta va fi înviat[5].

Domnul meu Care înviază, nu înviază moartea, deoarece moartea n-a fost niciodată vie.

Tu ești Cel Ce înviezi și Tu ești învierea, fiindcă Tu ești viață[6].

Doar sămânța care Te cuprinde este înviată și acea sămânță care este din Tine[7].

Tu vei aduce la viață doar acel suflet care acum trăiește prin Tine și nu prin lume.

3. Cf. 1 Cor. 6, 19.
4. Cf. Gal 2, 20, Rom. 6, 3-11 și Col. 2, 12.
5. Cf. 1 Cor. 15, 35-57.
6. Cf. Ioan 11, 25.
7. Cf. Ioan 12, 24.

Tu vei păstra doar acel trup care a început să se umple de Duh Sfânt încă de acum[8].

Ceea ce este al Dumnezeului Celui Viu în morminte va fi adus la viață.

Nimeni nu poate învia din morți înafara Domnului și nimeni nu poate ridica din moarte înafara Domnului.

Fiindcă El se află în oamenii Săi sfinți. Cu adevărat, El Se află în oamenii Săi vii, atât din mormânt, cât și dinafara mormântului.

XCIII

Cel dorit a venit, și va veni din nou, și totuși voi întrebați: "Cine ne va dovedi că El este Dumnezeu?"

Eu vă voi întreba, frații mei sumbrii, iar voi să răspundeți la ceea ce vă întreb: "Dacă voi L-ați face pe Dumnezeu să vină pe pământ, sub ce formă ați dori să-L vedeți?".

"Noi am vrea să-L vedem ca om, mai frumos decât toți fiii oamenilor, mai puternic în cuvânt și faptă decât toți fiii oamenilor. Noi am vrea să-L vedem ca pe un principe nespus de frumos; nu trufaș, ci blând ca un miel; pe cineva care să vină sub acoperișul nostru, să mănânce și să bea cu noi și să împartă totul în comun cu noi înafara slăbiciunilor și a păcatelor noastre".

Atunci eu vă spun: "Voi înșivă ați dovedit deja că Dumnezeu a fost printre noi".

"Noi am vrea să-L vedem ca om, deși El Se poate descoperi pe Sine sub orice chip trupesc. Atunci când grăiește, El trebuie să grăiască cu putere, așa cum nici

8. Cf. Filipeni 3, 10-11; 20-21.

un om n-a mai grăit vreodată. Când El umblă prin această lume, El să nu umble ca un famen sau ca un rob, ci ca un Domn. Apa şi vânturile trebuie să asculte de El, oamenii trebuie să-L urmeze, duhurile cele rele trebuie să fugă de El. El trebuie să-i îngrijească pe oameni zi de zi: să-i mângâie pe cei ce jelesc, să-i tămăduiască pe cei bolnavi, să-i învieze pe cei morţi. Noi ne-am dori un astfel de Dumnezeu printre noi".

Atunci eu vă spun: "Voi înşivă aţi dovedit că Dumnezeu a fost printre noi".

"Noi am dori ca El să vină la noi nu ca un împărat cu o avuţie pieritoare, cu o oaste care dispare – nu ca împărat, ci ca Unul mai mare decât toţi împăraţii. Şi noi am mai dori ca El să vină la noi nu ca un prooroc obişnuit, ci mai degrabă ca Cel Ce a fost proorocit de la începutul vremii, ca Unul Care ar îndrăzni să spună că El este mai înainte de vreme, ca Unul Care să ne proorocească ceea ce se va întâmpla la sfârşitul timpului şi după sfârşitul timpului şi am mai dori ca El să vină la noi nu ca preot, ci ca un mare preot întru care toţi trei să se ivească laolaltă, Dumnezeu, preotul şi jertfa. Aşa ne-am dori ca Dumnezeu să Se arate printre noi".

Atunci vă spun: "Voi înşivă aţi dovedit că Dumnezeu a fost printre noi".

"Noi am dori ca El să vină şi să plece iute, fiindcă n-am putea să-L suportăm prea multă vreme. Odată însă ce ar veni, am vrea ca Cuvântul Său să reverbereze prin timp şi spaţiu, niciodată sfârşindu-se sau oprindu-se; şi am mai dori ca pământul să se aprindă de paşii Săi şi să ardă cu foc ceresc, atâta vreme cât pământul va exista".

Atunci vă spun: "Voi înşivă aţi dovedit că Dumnezeu a fost printre noi".

Cel dorit a venit printre oameni în orice chip şi L-ar fi putut dori oamenii, şi chiar mai bun, mai puternic, mai frumos decât atât, şi totuşi chiar atunci oamenii au spus: "Cine ne va dovedi că acesta este Dumnezeu?"

Cel dorit va veni din nou, suflete al meu. Ca un fioros dragon El va zbura spre tine şi dacă tu nu-L vei cunoaşte, El va zbura mai departe, iar atunci, cu adevărat nu-L vei mai vedea. Scoală-te, suflete al meu, nu dormi, ci priveghează. Întipăreşte în tine Chipul Celui dorit, cum arată El, aşa încât să-L poţi recunoaşte atunci când va veni.

Fie ca chipurile tuturor lumilor să te părăsească, suflete al meu, şi fie ca chipul Său să te umple cu totul, de la răsărit la apus, de la miazănoapte la miazăzi – astfel încât să-L poţi recunoaşte când va veni.

Căci El va veni şi va pleca precum un dragon fioros şi totuşi tu vei moţăi şi vei spune: "Care ne va dovedi...?"

Dacă tu nu-ţi doreşti aceasta ţie tu însuţi, nimeni nu ţi-o va dovedi vreodată.

Dacă viaţa ta veşnică nu ţi-L dovedeşte, atunci moartea ta veşnică o va face.

XCIV

În valea plângerii Tu ai adus la viaţă oase moarte, o, dumnezeiescule Fiu[1].

Să se bucure proorocul, căci Tu i-ai împlinit proorocia.

1. Cf. Iezechiil 37, 1-14.

Întreaga putere, frumusețe și înțelepciune după care a tânjit întreaga omenire de la început, se află în Tine, Omul Cel Absolut*.

Toată hrana și băutura vieții, prin care cei vii au viețuit de la un capăt la celălalt al timpului, se află întru Tine, Omul Cel Veșnic*.

Prin Tine Raza Întreit Strălucitoare a îndrăznit să pătrundă în întunericul morții și în umbra nonexistenței. Facerea de bine se află în acea Rază și, ca orice facere de bine a fost greșit întrebuințată și batjocorită. De aceea Raza S-a retras, iar întunericul morții și umbra nonexistenței au domnit.

Atunci Tu ai venit cu o nouă Rază și cu o nouă binefacere. Iar cei ce Te-au primit au început să strălucească precum niște sori nou aprinși[2].

Dar cei ce nu Te-au primit, au rămas oase moarte în valea plângerii într-o măsură și mai mare.

Tu ai deschis o brutărie pentru cei înfometați și o răcoritoare pentru cei însetați și îi inviți pe toți cei ce înfometează și însetează să mănânce și să bea și să fie ființe vii.

Oricine voiește viața, trebuie să se hrănească cu viață. Oricine se predă morții, se hrănește cu moarte și nu se află printre cei vii.

Tu L-ai adus pe Fiul Tău în valea lacrimilor; Tu L-ai adus pe Fiul Tău nu spre a ni-L arăta ca pe o nălucă (dansul nălucilor ne devorează sufletul), ci ca pâine pe care s-o mâncăm și prin care să ne întoarcem la viață[3]. Noi ne-am hrănit cu năluciri și am murit. Cu adevărat, toate acele lucruri pe care muritorii le mănâncă

2. Cf. Ioan 1, 1-18, Filip. 2, 15, Efes. 5, 8-14.
3. Cf. Ioan 6, 32-59.

și le beau sunt năluciri, care nu hrănesc, nici nu potolesc setea și nici nu dau viață, dacă Dumnezeu nu intră într-însele.

Fie ca sufletul meu să-L mănânce pe Dumnezeu și atunci va fi încununat cu viață veșnică.

Fie ca mintea mea să-L mănânce pe Dumnezeu și ea va fi încununată cu veșnică înțelepciune.

Fie ca inima mea să-L mănânce pe Dumnezeu și ea va fi încununată cu veselie veșnică.

Fie ca trupul meu să-L mănânce pe Dumnezeu și el va fi înviat din morți.

Fie ca toți oamenii să-L mănânce pe Dumnezeu și atunci ei se vor întoarce acasă, ei se vor întoarce la Omul Cel Veșnic*.

Tu nu ai mormânt printre noi. Țărâna cuprinde doar țărână. Mormintele sunt săpate în pământ și rămân într-însul.

O, Principe al Sfintei Treimi și Împărate al tuturor creaturilor, care după Cuvântul Tău au început să răsufle și să vadă, hrănește-mă cu pâinea Ta și potolește-mi setea cu băutura Ta.

Ca nu cumva trupul meu să putrezească iar sufletul meu să intre în iad ca o umbră netrupească, plină de percepții absurde, plin de dorințe trupești, de teamă și de năluciri înfricoșătoare.

Ca nu cumva, o, Doamne, să-mi pierd ambele trupuri: trupul meu pământesc, care este mai aproape de pierzanie decât iarba tomnatică, și trupul meu ceresc, pe care duhul așteaptă să-l țeasă și să-l pregătească pentru veșnicie.

Ca nu cumva să pierd, o, Doamne, ambele duhuri: duhul meu cel pământesc, care s-a logodit cu moartea prin legătura sa cu pământul, și duhul meu cel ceresc,

pe care eu nu l-am primit înlăuntrul meu spre a-mi aduce în mine veşnicia.

Ca nu cumva, o, Doamne, să pierd ambele vieţi: viaţa mea pământească, care seamănă a viaţă, şi viaţa mea cerească, care este viaţă.

Apropie-te şi mai mult de mine, o, Cerească Taină şi nu Te îngreţoşa de gura mea.

Apropie-te şi mai mult de mine, o, Cerească Băutură şi nu pleca de la buzele mele.

O, Atotsfântă Treime, adu Lumina în noaptea mea şi alungă-l pe străinul, care mă împiedică să ajung la Tine.

XCV

Copiii şi sfinţii se alipesc de Tine, o, Doamne, iar ceilalţi se răscoală împotriva Ta.

Copiii şi sfinţii sunt hotarul între Împărăţia existenţei şi umbra nonexistenţei[1].

Paznicii se numesc pe sine părinţi şi Îţi aruncă copiii de pe stânci în prăpăstii adânci.

Paznicii se cred a fi părinţi şi-i îndrumă pe copii Tăi de parcă ar fi propria lor proprietate. Cu adevărat ei nu rostesc decât aberaţii şi nimicnicii.

Copiii, pe care voi, paznicii lor, i-aţi amăgit, aparţin altcuiva, iar voi veţi da socoteală pentru hoţie şi banditism.

Voi nu aparţineţi nici vieţii care este în voi, nici vieţii pentru care aţi slujit drept unealtă. Totul aparţine altcuiva, în afară de răutatea care este înlăuntrul

1. Cf. Mt. 18, 2-5.

vostru, iar voi veţi da socoteală pentru hoţie şi banditism.

Veţi da răspuns pentru hoţie, fiindcă i-aţi socotit a fi ai voştri pe cei ce aparţin altuia; şi veţi da socoteală pentru banditism fiindcă i-aţi mutilat şi măcelărit pe cei ce sunt ai altuia.

Pe pământ sunt doar paznici; şi acestora este o foarte mare cinste.

Vi s-a încredinţat păzirea celei mai de preţ comori pe care o are Dumnezeu. Şi aceasta este o foarte mare cinste.

Cel care nu s-a născut măcar vreodată şi nu i s-a încredinţat vreodată paza a ceva, va fi mai fericit decât voi, dacă paza voastră este o oroare şi o omorâre a sufletelor[2].

De ce vă bucuraţi de copii, dacă nu aveţi intenţia de a-i veghea, de parcă ar fi îngeri din cer? De ce vă întristaţi pentru ei, când vă părăsesc de timpuriu şi zboară la îngerii din cer? Voi v-aţi bucurat de ceea ce aparţine altuia şi vă întristaţi de ceea ce este al altuia.

Nu vă îngrijiţi doar de paza trupurilor copiilor voştri, fiindcă vulpile fac acelaşi lucru cu puii lor. Ci aveţi grijă ca Dumnezeu să Se sălăşluiască în copiii voştri. Odată ce Dumnezeu este luat drept apărător al lor, El Se va îngriji de toate celelalte. Dar tot ceea ce voi aţi strâns pentru copiii voştri cu atâta efort, El va aduna totul pentru ei fără efort, iute şi uşor[3].

Nu-L alungaţi pe Dumnezeu de la copiii voştri, fiindcă voi îi veţi lipsi de pacea, fericirea, sănătatea şi prosperitatea lor.

2. Cf. Mt. 18, 6.
3. Cf. Mt. 6, 33.

Chiar dacă voi lăsați întreaga lume celor pe care Dumnezeu i-a părăsit, voi o veți da pe mâna celor înfometați, care o vor devora în întregime și totuși vor muri de foame.

Să nu le dați doar pâine copiilor voștri, ci doar o părticică de suflet și de conștiință. Copiii voștri vor fi asigurați, iar voi veți fi binecuvântați în ambele lumi.

Îngrijiți-vă de această proprietate a altuia mai bine decât de a voastră proprie și răsplata voastră va fi imensă.

Copiii împărătești au fost încredințați pazei voastre. Cu adevărat, Împăratul îi va răsplăti din plin pe cei ce păzesc vlăstarele Sale princiare și nu au șters numele Tatălui din memoria acelor copii.

Prin copii Împăratul vă privește cu uimire și vă așteaptă răspunsurile voastre. Dacă răspunsurile voastre sunt din împărăția morții, voi veți avea grijă de cadavre.

Copiii și sfinții se alipesc de Tine, Domnul meu, ceilalți se răzvrătesc împotriva Ta. Copiii și sfinții sunt calea Ta de încercare a lumii.

Fii atent, suflete al meu, fii atent și nu fă vreo greșeală.

XCVI

Orice creatură mă înspăimânta când eram copil, dar pe vreme ce am crescut am început să simt compasiune pentru orice creatură. Orice creatură mi se părea a fi mai puternică decât mine când eram copil.

Acum mă simt mai puternic decât orice și simt compasiune față de orice.

Fiindcă am învățat să stau lângă Tine, Domnul meu, Carele ești înconjurat de cete nemuritoare ca un munte acoperit de brazi. Iar eu am crescut din Tine, ca un pom dintr-un munte.

Pe când eram copil, am luat fiecare zidire drept dascăl al meu și am petrecut puțină vreme cu fiecare dintre ele. Și am aflat despre neputință și moarte și strigătul către Tine.

Am căutat creatura cea mai puternică, pentru ca să mă apuc de ea și să mă izbăvesc de schimbare și fluctuații. Dar ochii mei n-au văzut-o vreodată și nici urechile mele n-au auzit de la ea, dar nici picioarele nu s-au împiedicat de ea. Timpul îi crește pe toți copiii săi spre a se lupta cu ei și spre a-i îndoi ca pe o glumă și a-i plesni în două și a-i scoate din temelie, râzând de groapa muritorilor.

Am pus mâna pe o floare și am spus: "În frumusețe ea e mai tare decât mine". Dar când a sosit toamna, floarea a murit dinaintea ochilor mei, iar eu n-am putut face nimic spre a o ajuta. Așa că mi-am întors privirea înlăcrimată de la ea și am apucat copacii înalți.

Dar o dată cu trecerea timpului copacii au fost scoși din rădăcini și au căzut la pământ precum ostașii biruiți, iar eu mi-am întors privirea înlăcrimată de la ei și am apucat o piatră: "E mai tare decât mine", am spus eu, "cu ea mă simt în siguranță".

Dar odată cu trecerea timpului piatra s-a prefăcut în țărână dinaintea ochilor mei, iar vântul a spulberat-o, iar eu mi-am întors privirea înlăcrimată de la ea și m-am prins de stele. "Stelele sunt mai tari ca orice altceva", am spus eu "mă voi agăța de ele și nu voi cădea".

Dar după ce am îmbrățișat stelele și am început să grăiesc cu ele în șoapte tainice, am auzit geamătul

muribunzilor şi mi-am întors privirea înlăcrimată de la ele şi m-am alipit de oameni. "Oamenii umblă falnic, drept şi liber", am spus eu, "uite ce forţă este în ei; mă voi agăţa de ei ca să nu cad".

Dar odată cu trecerea timpului l-am văzut chiar şi pe cel mai puternic dintre oameni alunecând neajutorat pe ghiaţa timpului în prăpastia fără margini, lăsându-mă singur.

Asudat de atâta căutare am contemplat universul în întregul său şi am spus: "Tu eşti mai puternic ca orice. Mă voi agăţa de Tine. Ţine-mă strâns ca să nu alunec în prăpastia fără fund. Şi am căpătat acest răspuns: "În seara aceasta şi eu mă voi cufunda în prăpastia fără fund, iar mâine îmi va lua locul un alt univers. În zadar te legi de mine, căci eu îţi sunt un biet tovarăş de drum".

Din nou am revenit la oameni, la cei mai înţelepţi dintre fiii oamenilor şi le-am cerut povaţa. Dar ei s-au certat în timp ce îmi dădeau răspunsuri, până când moartea şi-a fluturat mâna şi a adus tăcerea în mijlocul cetăţenilor.

Din nou am revenit la oameni, la cei mai ferciţi dintre fiii oamenilor şi le-am cerut părerea. (De parcă s-ar putea oferi vreo părere din partea celor ce cugetă trupeşte!): Dar ei m-au luat drept o glumă spre amuzamentul lor, până când moartea şi-a ridicat toiagul şi le-a acoperit limbile cu ţărână.

Din nou mi-am întors faţa către oameni, spre cei ce m-au zămislit şi m-au pus în rândul creaturilor şi le-am cerut părerea. Chipurile lor zbârcite au început să pălească; ochii li s-au umplut de lacrimi şi au început să murmure: "În neştiinţă am fost zămisliţi, în neştiinţă

te-am zămislit şi pe tine şi neştiinţa noastră o împărtăşim cu tine".

Din nou am revenit la oameni, la prietenii mei şi am spus: "Ce credeţi, prietenii mei?" Dar ei au tăcut îndelung, până când ruşinaţi şi fără a-şi ridica ochii au început să murmure: "De multă vreme ne pregăteam să te întrebăm ce crezi, ce gândeşti tu".

Iar când am bătut la cea mai de pe urmă dintre uşi spre a-mi rosti întrebarea, uşa s-a deschis şi am văzut un mort purtat în afara casei.

Când n-au mai existat uşi la care să bat, chiar şi lacrimile au încetat să mai curgă şi o teamă cumplită şi-a înfipt ghearele în oasele mele.

S-a mai aflat o singură lacrimă în ochii mei şi ea s-a rostogolit în străfundul sufletului meu. Şi iată, o uşă necunoscută, la care a bătut această ultimă lacrimă, s-a deschis şi atunci ai apărut Tu, Împăratul Meu şi Tatăl meu, înconjurat de întregime de cete nemuritoare ca un munte acoperit de brazi, cufundat într-o flacără nestinsă.

Iar lumina a început să dănţuiască precum numeroasele sunete ale unei harpe şi am auzit un glas spunând: "Eu sunt Cel pe Care tu Îl cauţi. Alipeşte-te de Mine. Numele Meu este: EU SUNT"*.

XCVII

Cercetarea Ta, Puterea mea, aduce puteri fiecărei creaturi.

Tu torni ulei în fiecare dintre ei ca în candelele goale şi acestea încep să ardă.

Fericit este cel ce Te primeşte în propria sa goliciune; aceasta va fi umplut cu ulei şi va arde.

Când nu e ulei, fitilul arde cu fum şi un miros de funingine. Oamenii ardeau şi înainte de cercetarea Ta, dar nu Tu erai Ce ardeai într-înşii, ci fitilul cu fumul sau şi mirosul de funingine.

Când ai venit Tu să cercetezi pământul, ai umplut toate candelele cu ulei, iar acestea a început să ardă fără fum şi miros de funingine.

Oricum, cel ignorant nu vede vreo diferenţă, ci spune: "Există o ardere şi înainte şi acum".

Necunoscătorii nu văd deosebirea dintre arderea unei candele goale şi a uneia pline.

O, voi oameni neştiutori, când pământul arde cu propriul său foc acesta este un fitil care arde şi nu ulei, şi acesta arde cu fum şi miros de funingine.

Când vasele de lut sunt pline cu untdelemn ceresc, uleiul arde cu flacără şi lumină, dar fără fum şi miros de funingine.

Cu adevărat, Tu nu eşti ca oaspeţii obişnuiţi care vin să ia. Tu nu ai venit spre a veni şi a pleca ca oaspeţii obişnuiţi, nici ca să vii şi să iei, ci mai degrabă ai venit spre a lăsa ceva în urmă - cu adevărat, spre a umple totul şi a lăsa totul plin!

Tu umpli până la refuz cu binecuvântări, o, Doamne, şi orice creatură e plină de forţă şi putere, după ce ne-ai cercetat pe noi.

Apa, care putea să spele doar trupul, a dobândit puterea de a boteza sufletul - în numele Tău, o, Doamne![1].

Untdelemnul, care strălucea doar pe un chip sănătos, a dobândit puterea de a conferi putere bolnavilor - în numele Tău, o, Doamne![2].

1. Cf. Ioan 3, 5-6.
2. Cf. Iacov 5, 14.

Pâinea, care putea aduna doar cenuşă peste cenuşă înlăuntrul omului, a dobândit puterea de a hrăni viaţa cu viaţa Ta - în numele Tău, o, Doamne![3].

Izvoarele s-au umplut de putere şi ierburile câmpului s-au copt, pline de viaţă - în numele Tău, o, Doamne!

Cuvintele au devenit tămăduitoare, iar semnele o apărare - în numele Tău, o, Doamne![4].

Morţii au început să ia asupra lor neputinţele celor vii, iar cei vii au început să discute cu cei morţi ca şi cu cei vii - în numele Tău, o, Doamne![5].

Mormintele, din care ieşea numai duhoare, au început să izvorască mir, iar vizuinele fiarelor sălbatice au devenit peşteri pentru cei ce se pocăiesc - în numele Tău, o, Doamne![6].

Înainte de cercetarea Ta, o, Doamne, totul era mai plin de fum decât un fitil arzând şi totul era mai plăpând decât o pânză de păianjen.

Îşi vor deschide cei necunoscători ochii spre a putea să vadă deosebirea? Pentru toţi neştiutorii eu îmi plec genunchii şi mă rog dinaintea Ta, o, Doamne Atotputernice: deschide-le ochii spre a vedea deosebirea.

Şi când vor vedea deosebirea deschide-le candelele lor goale ca Tu să le poţi umple.

Spre a nu se sufoca pururea în fum şi miros de funingine, o, Cerescule Untdelemn al candelei mele.

3. Cf. Ioan 6, 32-59.
4. Numele lui Hristos şi semnul Crucii.
5. I.e., moaştele sfinţilor care lucrează tămăduiri şi cei vii care se roagă la sfinţi.
6. I.e., mirul făcător de minuni care a curs din moaştele unor astfel de sfinţi precum Sf. Dimitrie şi Sf. Simeon al Serbiei; peşterile din pustie fiind ocupate de către sihaştrii şi monahi.

Pentru toţi ignoranţii îmi plec genunchii şi mă rog dinaintea Ta, o, Sfinte Duhule de Viaţă dătător.

Bate ca o furtună şi scutură sufletele neînţelegătorilor, ca ei să se poată trezi şi să poată trăi cu adevărat ceasul cercetării Tale.

Aşa încât ei să se poată căi şi îngenunchea alături de mine, exclamând: "Cât de nou se face pământul, după ce îl cercetezi Tu, o, Măreţule şi Înfricoşătorule Doamne!".

XCVIII

Eu sunt o carte scrisă atât pe dinăuntru, cât şi pe dinafară şi pecetluită cu şapte peceţi[1].

Semenii mei pronunţă literele, dar nu îmi pot pronunţa numele.

Fraţii mei, cum veţi citi voi atunci numele Domnului Care m-a curăţit de noroi, dacă voi nu-mi puteţi pronunţa numele?

Eu sunt cartea Ta, Domnul şi Împăratul meu, eu sunt înscrisul Tău pe dinăuntru şi pe dinafară. Numai că lumea mă mânjeşte cu mâna ei analfabetă, iar eu devin necurat şi neciteţ.

Eu sunt cartea Ta, Domnul şi Împăratul meu, iar peceţile cu care Tu m-ai pecetluit ca pe Sfânta Ta Scriptură, sunt ale Tale.

Înapoia fiecărei peceţi stă ascuns unul dintre darurile Sfântului Duh[2], unul dintre darurile vieţii celei veşnice ale Cereştii Triade*. Cine va deschide ceea ce

1. Cf. Apoc. 5, 1.
2. Cele şapte daruri ale Sfântului Duh sunt: înţelepciunea, înţelegerea, povăţuirea, tăria duhovnicească, cunoaşterea duhovnicească, adevărata evlavie şi frica de Dumnezeu.

a pecetluit Dumnezeu – cine poate înafară doar de Dumnezeu?

Aproapele meu îmi spune: "Tu eşti înscris peste tot de mâna lumii şi totuşi eşti o carte sfântă?

Aşa mă citesc analfabeţii şi simt că ei nu-mi ştiu numele.

Cu adevărat, lumea a măzgălit mult în inima mea cu mâna ei stângace. Şi tot ea a introdus multe daruri nedorite în inima mea.

Oricum, chiar când şterg toate măzgălelile lumii din inima mea şi arunc toate darurile lumeşti din inima mea, nu-mi arunc afară inima din mine, şi nici nu o las goală.

În plus, când şterg toate măzgălelile lumii din mintea mea şi arunc dintr-însa toate darurile cele lumeşti, nu-mi scot mintea din mine şi nici nu o las goală.

Şi ştiu că duhul meu a scris pe trupul meu, iar trupul meu a scris pe duhul meu. Cu adevărat, chiar dacă eu şterg tot înscrisul duhului meu de pe trupul meu şi tot înscrisul trupului meu pe duhul meu, eu nu voi rămâne totuşi o carte nescrisă.

Când scot din mine întreaga lume, din nou văd înlăuntrul meu o carte pecetluită cu şapte peceţi. Aceasta este cartea Ta, O, Doamne. Aceasta este scriptura Domnului meu. Cine poate înţelege cartea lui Dumnezeu înafară doar de El Însuşi?

Oricine Te cunoaşte drept Tatăl, Tu îl recunoşti drept fiu, şi pentru un fiu Tu deschizi cartea şi îi citeşti tainele. În zadar mă citesc oamenii, ei nu mă vor citi pe mine. Ei vor citi doar ceea ce lumea a înscris pe mine şi în mine. Dar ochii lor nu pot citi dincolo de peceţi.

Nu sunt multe cuvinte în această carte, dar fiecare cuvânt este tot atât de aprig ca flacăra şi tot atât de lung ca veşnicia şi este mai plăcut decât toate plăcerile acestei lumi.

Şapte cuvinte – şapte duhuri şi şapte vieţi, trei deasupra şi trei dedesupt, legate strâns la mijloc de o flacără nemuritoare.

Sfânta bărbăţie a cerului şi feciorelnica feminitate a pământului, o flacără încinsă cu o nepătată centură, împodobită cu şapte stele.

Dar cine îndrăzneşte să arunce o perlă dinaintea celor ce se hrănesc cu mere putrede? Cine îndrăzneşte să-Ţi citească tainele celor pricepuţi doar în literele cele îngroşate ale lumii?

O mână nevăzută încearcă să scrie pretutindenea în lume, dar lumea continuă să scrie cu mâna sa omorâtoare – litere moarte.

O, Doamne Atotmilostive, priveşte la cei ce Te privesc pe Tine şi călăuzeşte-le mâna, aşa încât atunci când scriu să-Ţi poată scrie numele pe ei înşişi atât pe dinăuntru, cât şi pe dinafară.

O, Dumnezeul meu Atotînţelept, îndreaptă-Ţi ochii către peceţile cărţii Tale, aşa încât ele să poată fi precedate de rugăciune şi citite cu înţelegere, atunci când Tu vei rupe încet şi liniştit peceţile tainelor.

XCIX

Puţini au ascultat, O, Doamne, şi totuşi există cei ce cred.

Puţini sunt cei care îşi fixează ochii pe Domnul lor şi-I urmăresc privirea.

Îi caut pe cei ce au ascultat, Domnul meu, şi împărtăşesc bucuria mea cu ei. Le povestesc din cărţile

Tale şi din înţelepciunea Ta, iar ei îmi confirmă ceea ce eu le povestesc. Iar noi ne înmulţim bucuria şi o împărtăşim.

Ascult povestea celor ce au ascultat, cum Tu ai îndepărtat pietrele de poticnire de dinaintea picioarelor lor, iar eu îmi spun propria mea povestire şi camera noastră se umple de cer.

Noi presărăm toate întâmplările ce s-au petrecut cu noi în sita fină a legii Tale şi voi spune că pleava ce cade e a Ta şi gândul cel curat ce rămâne e tot al Tău.

Noi socotim toate durerile, lacrimile şi suferinţele pătimite în numele Tău, drept câştigul nostru.

"La ce bună este credinţa noastră de la o duminică la alta" spunem noi, "dacă ea nu ne păstrează în ochii Sfântului nostru zi de zi?"

Aceştia sunt cei ce cred, o, Doamne Dumnezeul nostru, totuşi cei ce ascultă sunt puţini.

La cine să ascult, dacă nu la Cel Atotputernic? Mă vor ridica oare cei căzuţi la pământ şi mă vor întări muritorii?

La cine să ascult, dacă nu la Cel Preaînţelept? Mă vor învăţa oare pe mine cei neînvăţaţi, iar ignoranţii îmi vor arăta adevărul?

La cine să ascult dacă nu la Cel Preasfânt? Mă vor apăra păcătoşii şi îmi vor mântui sufletul vărsătorii de sânge?

Cum vom numi un om pierdut care vede un foc în întunericul nopţii şi nu-şi croieşte drum spre foc?

Şi cum vom numi un luntraş care vede o lumină pe dig şi îşi îndepărtează luntrea?

Cei ce cred dar nu Te ascultă ar putea fi socotiţi în acelaşi chip.

Ei au simţit propriul meu refuz de a asculta, Dragostea mea, iartă-mă!

De atunci dragostea Ta m-a rănit, însă ruşinea mi-a şters din amintire conştiinţa păcatului.

Am fost împodobit cu credinţa în Tine, ca şi cu nişte flori, dar eu mergeam pe propriile mele căi, inconştient de faptul că dragostea Ta mă însoţea la fiecare pas.

Acum ochii mei s-au deschis către dragostea Ta. M-ai rănit adânc, iar rana mă arde ca focul.

Acum văd că dragostea Ta m-a însoţit pe toate pantele şi la toate răspântiile vieţii mele. Privesc în trecut şi văd doar două lucruri: dragostea Ta şi refuzul meu de a asculta: Tu m-ai rănit adânc şi rana mă arde precum focul.

Cui să-mi mărturisesc păcatul înafară de Tine, Cel împotriva Căruia am păcătuit?

De ce să mărturisesc celor ce refuză să Te asculte, celor ce spun: "N-ai păcătuit mult, căci noi am păcătuit la fel?" Ei îmi vor îndreptăţi păcatul prin propriul lor păcat şi nu-mi vor oferi vreo mângâiere.

Ei îşi vor face din propriul lor păcat criteriul dreptăţii dintre Tine şi mine şi vor socoti că dreptatea este de partea păcătosului.

Tu m-ai rănit adânc cu dragostea Ta, iar rana mea mă arde ca focul.

Din nou mila Ta este nemăsurată, iar Tu mi-ai deschis ochii înainte de a muri.

Iartă-mă, O, Doamne, şi porunceşte robului Tău!

Cât de smerit şi blând Te uiţi la mine şi porunceşti chiar şi acum, de parcă n-aş fi păcătuit niciodată împotriva Ta!

Porunceşte, O, Stăpâne şi biciuieşte-mă, ajutându-mi conştiinţa să mă flageleze. M-ai rănit adânc, iar rana mă arde ca focul. Aşa să fie. Să mă ardă întreit focul până când mă voi obişnui să fiu tot atât de atent precum un înger din cer.

Până când atenţia mea la voia Ta, o, Doamne, va deveni singura desfătare a zilelor şi nopţilor mele, atâta vreme cât trăiesc.

C

Primeşte jertfa cuvintelor mele, Părintele meu – primeşte gânguritul unui copil ce se căieşte, Părintele meu!

Îndreptează-mi cuvintele cu adevărul Tău şi primeşte-le la picioarele scaunului Tău.

Tămâiază-mi jertfa cu tămâia înmiresmată a rugăciunii unui sfânt şi nu o lepăda, O, Stăpâne Întreit strălucit al lumilor.

Cetele îngerilor Îţi aduc o jertfă mai grăitoare, dar cuvintele lor se revarsă spre ei de la Tine şi se întorc la Tine, neviciate de urâţenia întunericului şi neoprite în gâtlej de păcat.

Sunt sărman şi n-am nimic altceva să aduc pe altarul Tău de jertfă în afara acestor cuvinte.

Chiar de-ar fi să-Ţi aduc jertfe, Ţi-aş aduce tot cuvinte (pe jertfelnicul Tău). Căci ce sunt creaturile decât tot cuvinte. Tu ai umplut întregul univers cu limbi care sunt flăcări când se ridica să Te laude şi apărând ele Îţi şoptesc rugăciunile lor.

Chiar dacă ar fi să-Ţi jertfesc un miel, totuşi până la urmă Ţi-aş aduce drept jertfă un cuvânt.

Chiar şi o pasăre de-ar trebui să Ţi-o jertfesc, până la urmă tot un cuvânt Ţi-aş jertfi.

De ce aş oferi jertfă altcuiva cuvântul Domnului meu, de ce pe el altcuiva şi nu pe al meu?

Cine m-a făcut stăpân peste viaţa altcuiva şi peste cântul altcuiva, peste flacăra şi jertfa altcuiva, cine?

Cuvintele mele sunt viaţa şi cântul meu, flacăra şi jertfa mea. Am luat din ceea ce este al Tău şi ţi-o ofer tot Ţie – primeşte-o şi nu o lepăda, O, Maică plină de iubire şi de bunătate.

Am strâns o mână de grâu dintr-un câmp de neghine; primeşte doar un bob de grâu din mâna mea şi Tu mă vei face fericit[1].

Dintr-un singur bob Tu poţi face pâine suficientă pentru naţiuni întregi.

Primeşte-mi obolul, O, Fiule Care Învii, primeşte şi nu lepăda bănuţul unui sărman[2].

Primeşte-mi jertfa nu de dragul meu, ci de dragul cuiva care este chiar mai împovărat decât mine; există o astfel de persoană?

Pentru cineva care nu are nici măcar ceea ce am eu, de dragul acestuia primeşte-mi jertfa; există o astfel de persoană?

Lumea m-a stors ca pe o lămâie, de-abia de-am mai putut răsufla şi am gemut. Fie ca îngerii să umple de cântare geamătul meu şi fie ca ei să Ţi-l aducă jertfă Ţie Dragostea mea.

Îmi amintesc de toate binecuvântările pe care Tu mi le-ai dăruit de-a lungul vieţii mele, însoţitorul meu Cel neclintit, iar eu Îţi ofer în schimb un dar din partea mea.

1. Cf. Mt. 13, 24-30.
2. Cf. Marcu 12, 41-44.

Eu nu Îţi ofer întregul meu eu, fiindcă eu nu sunt cu totul vrednic să ard pe preacuratul Tău jertfelnic. Eu nu pot oferi drept jertfă Celui Nemuritor ceea ce este supus morţii şi stricăciunii.

Eu Îţi ofer doar ceea ce a crescut în mine sub lumina Ta, ceea ce a fost mântuit în mine prin Cuvântul Tău.

Primeşte jertfa cuvintelor mele, o, Întreit Buchet de Flori; primeşte gângurirea unui prunc nou născut.

Când cetele îngereşti încep să cânte în jurul scaunului Tău, când trâmbiţele arhanghelilor încep să sune, când mucenicii Tăi încep să plângă de bucurie, iar sfinţii Tăi încep să-şi spună rugăciunile pentru izbăvirea Bisericii celei pământeşti, nu lepăda jertfa cuvintelor mele, O, Doamne Dumnezeul meu.

Nu le trece cu vederea, ci ia aminte.

Mă rog Ţie şi mă închin Ţie, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Scrisă pe marginea lacului Ohrid,
1921-1922.

GLOSAR

Allah – numele musulman al Fiinţei Supreme.

Îngeri – "vestitorii, mesagerii" duhovniceşti ai lui Dumnezeu. În "Ierarhia cerească" a Sfântului Dionisie Areopagitul, îngerii sunt rânduiţi în trei ierarhii cuprinzând trei cete fiecare: ceata Serafimilor, Heruvimilor şi Tronurilor; Domniile, Puterile şi Stăpâniile, Începătoriile, Arhanghelii şi Îngerii.

Stăpâniile – vezi "Îngeri".

Brahma – în teologia hindusă reprezintă absolutul, de sine existentul, esenţa veşnică sau duhul universului, izvorul tuturor lucrurilor, obiectul celei mai înalte adoraţii filosofice – mai târziu el a fost personificat drept cea dintâi persoană din treimea hindusă împreună cu Vişnu (răscumpărătorul) şi Siva (distrugătorul). Brahma e reprezentat printr-o figură roşie cu patru capete şi patru braţe.

Buddha – (în sanscrită = cel luminat), titlu oferit fondatorului budismului, Siddharta Gautama (c. 564–483 î. Hr.). Tatăl său a fost rege din casta luptătorilor şi şi-a crescut fiul în mare lux, dar la vârsta de 29 de ani, Siddharta s-a lepădat de lume spre a deveni ascet hoinar, în căutarea unei soluţii la problemele morţii şi ale suferinţei umane. După şase ani de nevoinţe duhovniceşti el a socotit că a ajuns la suprema iluminare la vârsta de 35 de ani. El şi-a petrecut tot restul vieţii propovăduindu-şi doctrina şi stabilind o comunitate ascetică spre a-i continua lucrarea.

Cain – în Biblie, cel mai mare fiu al lui Adam şi Eva: el şi-a ucis fratele, Abel (cf. Facere 4).

Hristologie – studiul persoanei lui Hristos şi în particular al unirii întru El a celor două firi: divină şi umană.

Domnii – vezi "Îngeri".

Empiric – bazându-se pe experimente sau pe experienţă; ca, de pildă, în metoda "empirică".

Cădere – "Căderea omului sau Căderea", în teologia creştină, căderea neamului omenesc dintr-o stare de neprihănire într-una de păcătoşenie înnăscută şi păcat originar, datorată neascultării lui Adam şi a Evei în grădina raiului, când aceştia au mâncat din rodul pomului cunoaşterii binelui şi răului (Cf. Facere, cap. 2 şi 3).

Dumnezeire – divinitate, slavă sau calitatea de a fi Dumnezeu; de asemenea, Dumnezeu Însuşi. Întreita Dumnezeire: Sfânta Treime ca trei Persoane, totuşi O Dumnezeire.

Dumnezeu-om – în teologia creştin-ortodoxă acest termen face referire la persoana lui Iisus Hristos, Care posedă atât firea dumnezeiască (de la Dumnezeu Tatăl), cât şi firea omenească (de la Maica Sa, Fecioara Maria).

Irod – a fost rege pe vremea naşterii lui Hristos, după Matei 2, 1-18 (cf. Luca 1, 5). Cruzimea sa şi nemernicia în a-şi apăra tronul împotriva oricărei ameninţări explică istoria masacrului pruncilor de Betleem (cf. Matei 2, 16-17).

Hindus – orice membru al acelor popoare din India care vorbesc limbi derivate din ramura indiană a limbilor indo-europene. De asemenea şi adept al hinduismului.

Ipostas – în teologia creştină, (1) esenţa sau natura unică a Dumnezeirii şi, prin urmare, a celor trei persoane ale Sfintei Treimi; (2) oricare dintre cele trei persoane ale Sfintei Treimi; (3) personalitatea lui Hristos ca deosebită de cele două firi ale sale, umană şi divină (plural: ipostasuri).

EU SUNT – prima parte a propoziţiei prin care Dumnezeu S-a descoperit pe Sine lui Moise pe Muntele Sinai: "Eu sunt Cel Ce sunt" = Iahveh sau Iehova (Vezi Ieş. 3, 14). Aşa le-a răspuns Iisus şi iudeilor (la Ioan 8, 58): "Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam". Vezi şi Cel Ce este*.

Imam – preot musulman care slujeşte în moschee.

Karma – (sanscrită: o faptă) în budism şi hinduism reprezintă totalitatea faptelor unei persoane într-una din stările succesive (prin reîncarnare) ale existenţei sale, socotită ca fiind hotărâtoare pentru soarta sa în viaţa următoare. Vag: soartă sau destin.

Kismet – cuvânt turcesc însemnând osândă, soartă sau predestinare.

Krişna – o zeitate foarte populară în hinduism, cel de-al optulea avatar sau încarnare a lui Vişnu.

Lao-Ţî – filosof chinez din secolul al VI-lea Î.H. şi fondator al Taoismului*.

Logos – vezi "Cuvântul lui Dumnezeu".

Poziţia lotus – în yoga*, o postură şezândă cu picioarele încrucişate şi cu talpa fiecărui picior aşezată pe coapsa piciorului opus.

Minaret – turn înalt subţire aflat în vârful moscheii, având unul sau două balcoane, de unde muezinul* cheamă credincioşii la rugăciune.

Moria – dealul stâncos din Ierusalim unde Solomon a construit templul iudaic (2 Cor. 3, 1).

Muezin – în regiunile musulmane, cel ce chiamă oamenii la rugăciune.

Nirvana – în budism, starea de fericire desăvârşită realizată prin mortificarea existenţei individuale şi prin absorţia sufletului în duhul suprem, sau prin mortificarea tuturor dorinţelor şi patimilor.

Nous – (grec.). În filosofie – minte, înţelegere, intelect, raţiune; în teologie şi literatura patristică se face referire la Fiul lui Dumnezeu drept Nous al lui Dumnezeu Tatăl.

Cel Ce este – în Septuaginta (versiunea în limba greacă a Vechiului Testament), dumnezeiescul epitet este tradus prin trei litere (ὁ ὢ ν) care adesea apare în aura cruciformă dimprejurul capului Domnului Iisus Hristos în iconografia ortodoxă.

Puteri – vezi "Îngeri".

Începătorii – vezi "Îngerii".

Rişi – într-o legendă hindusă se spune că în zilele de demult şapte înţelepţi sau "rişi" au dobândit prin căinţă şi meditaţie, cunoaşterea desăvârşită a tuturor lucrurilor. Mai târziu acest termen a fost folosit pentru înţelepţii şi sfinţii Indiei, atât hinduşi, cât şi budişti.

Saduchei – o sectă iudaică politico-religioasă, opusă fariseilor. Deşi n-au fost niciodată populari, ei au reprezentat interesele aristocraţiei preoţeşti şi a bogătaşilor şi a avut o mare influenţă politică pe vremea lui Hristos. Ei nu credeau în viaţa de apoi şi în înviere şi au colaborat cu romanii împotriva lui Hristos. Ei i-au atacat şi pe Apostoli pentru că aceştia propovăduiau învierea Sa. Ei dispar din istorie după distrugerea Ierusalimului de către romani la anul 70 D.H.

Cărturari – dascăli ai Vechiului Testament care împreună cu fariseii puneau accent pe latura formală a legii, criticându-L şi condamnându-L pe Hristos pentru că urma duhul şi nu litera legii.

Slavă – parastas, în ortodoxia sârbă, de pomenire a unui sfânt protector în ziua de naştere a celui ce poartă numele acelui sfânt, la care se aşează masă mare cu numeroşi invitaţi.

Taoism – sistem filosofic chinezesc (devenit mai apoi religie) derivat din scrierile atribuite lui Lao-Ţî (sec. VI Î.H.). Propovăduieşte atingerea stării ideale de eliberare de dorinţe prin urmarea lui Tao (funcţionarea creatoare, spontană a universului).

Tronuri – vezi "Îngerii".

Pomul cunoaşterii – în Biblie, pomul al cărui rod a fost gustat de către Adam şi Eva, neascultând de Dumnezeu (v. Fac. cap. 2 şi 3).

Pomul Vieţii – în Biblie, un pom din grădina raiului care rodea fructul, care odată gustat, oferea viaţa veşnică (v. Fac. 2, 9 şi 3, 22). De asemenea, în Noul Testament, un pom din Ierusalimul cel ceresc ale cărui frunze sunt vindecătoare ale popoarelor (cf. Apoc. 22, 2).

Triadă – un grup de trei persoane, lucruri, idei etc.; o treime: de unde şi Sfânta Triadă = Sfânta Treime.

Omul Absolut, Ultim – termen folosit de episcopul Nicolai Vehinicovici pentru a-L numi pe Iisus Hristos drept Fiu al lui Dumnezeu, ca pe "Noul Adam", omul ideal, total, desăvârşit care posedă firea curată, adevărată, pură a omului căzut, precum şi natura divină a lui Dumnezeu Tatălui în personalitatea Sa divino-umană. Toţi cei ce se unesc cu Dumnezeu-Omul Iisus Hristos, dobândesc plinătatea "umanităţii lor ultime", pe care urmaşii lui Adam au pierdut-o după alungarea acestuia din grădina raiului.

Înţelepciune – unul dintre apelativele lui Iisus Hristos din Biblie (cf. 1 Cor. 1, 24 – "Hristos, puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu"). Teologia creştină face legătura lui Hristos cu anumite pasaje despre înţelepciune din Vechiul Testament (cf, Prov. 9, 1-11).

Cuvântul lui Dumnezeu – în teologia creştină "Logosul" sau "Cuvântul"; Iisus Hristos, cea de-a doua Persoană a Sfintei Treimi.

Yoga – (sanscrită = "unire") – în filosofia hindusă o practică implicând concentrarea intensă şi totală asupra a ceva anume, mai ales spre zeitate, pentru a dobândi identitatea conştiinţei cu obiectul concentrării: este o practică mistico-ascetică, implicând disciplina unor posturi, respiraţia controlată etc.

Zoroastru – (c. 628 Î.H. – c 551 Î.H.) – dascăl religios şi prooroc al Persiei antice care a fondat Zoroastrismul*.

Zoroastrismul – sistemul religios al perşilor înaintea convertirii lor la islamism. Principiile sale cuprind credinţa într-o viaţă de apoi şi în lupta continuă a duhului universal al binelui (Ormaz) cu duhul răului (Ahriman), binele prevalând din urmă.

Erudiţia Sfântului Ierarh Nicolae Velimirovici (1880-1956), unul dintre scriitorii cei mai prolifici din istoria Bisericii Ortodoxe sârbe, impresionează pe toţi cei ce sunt familiarizaţi cu scrierile sale. Pe lângă faptul că a primit cea mai înaltă educaţie posibilă unui preot din Serbia de dinaintea primului război mondial, el a continuat să-şi ia doctorate de-a lungul întregii sale vieţi în diferite universităţi din întreaga lume - cuprinzându-le pe cele din Berna (Elveţia) Oxford (Marea Britanie) şi Columbia (Statele Unite).

Totuşi cu toată educaţia sa erudită, Episcopul Nicolae n-a pierdut niciodată legătura cu simplitatea pruncească a sufletului sârbesc; şi tocmai acest lucru face ca lucrările sale să fie unice. Ele ajung la inima, mintea şi sufletul oricărei făpturi care însetează după Dumnezeu şi râvneşte după ceea ce are însemnătate în ochii veşniciei. Adânc pătruns de dragostea şi smerenia creştină, dar şi călit de încercările şi suferinţele grele pătimite de către poporul sârb de-a lungul veacurilor, uriaşa statură duhovnicească a marelui episcop Nicolae a dominat sfera spiritualităţii ortodoxe sârbe din secolul al XX-lea.

Cel mai de seamă ucenic al său a fost marele dogmatician, aghiograf şi teolog sârb, arhimandritul Justin Popovici († 1979). Împreună stând înaintea Prea Sfintei Treimi ca rugători fierbinţi pentru întreaga lume a lui Dumnezeu, tot mai cumplit încercată în acest „veac grozav", nici cu trupurile nu sunt depărtaţi, moaştele Sfântului Ierarh aflându-se în racla din biserica mănăstirii Lelici, iar cele ale Fericitului Cuvios Justin îngropate la numai 3 km, în cimitirul mănăstirii Celie. De câte ori vizita Sf. Munte Athos, vlădica Nicolae poposea şi la mănăstirea rusă a Sf. Mare Mucenic Pantelimon, unde avea îndelungate convorbiri duhovniceşti cu Sf. Stareţ Siluan († 1938). Cu prilejul unei slujbe săvârşite de el aici l-a hirotonit întru diacon pe Părintele Sofronie Saharov, strălucitul urmaş, biograf şi continuator al învăţăturii Sf. Siluan. Roadele vieţiilor şi scrierilor acestor patru giganţi ai Duhului adapă şi hrănesc astăzi toate continentele şi marginile lumii.